B S

DÜNYA KLASİKLERİ - ROMAN

DR. JEKYLL VE MR. HYDE

(THE STRANGE CASE OF DR. JEKYLL AND MR. HYDE)

Türkçe - İngilizce İki Dilli Baskı

(The Turkish - English Bilingual Edition)

R. L. STEVENSON

ÇEVİREN: OSMAN ÇAKMARÇI

DR. JEKYLL VE MR. HYDE
(THE STRANGE CASE OF
DR. JEKYLL AND MR. HYDE)

R. L. STEVENSON

Türkçe - İngilizce iki dilli basım

(The Turkish - English bilingual edition)

ÇEVİREN:

OSMAN ÇAKMAKÇI

DÜNYA KLASİKLERİ

ROMAN

BORDO SİYAH YAYINLARI

DR. JEKYLL VE MR. HYDE

(THE STRANGE CASE OF DR. JEKYLL AND MR. HYDE)

R. L. STEVENSON
Editör: Veysel Atayman
Dizi Editörü: Güneş Ayas
Çeviren: Osman Çakmakçı
Redaksiyon: Filiz Göver
Tashih: Esen Güray
Bordo Siyah Yayınları

DÜNYA KLASİKLERİ

DR. JEKYLL VE MR. HYDE

R. L. STEVENSON (1850-1894): İSKOÇ ŞAİR VE YAZAR. HUKUK ÖĞRENİMİ GÖRMESİNE KARŞIN MESLEĞİNİ YAPMADI. YAZDIĞI DENEME VE İNCELEMELER ÇEŞİTLİ DERGİLERDE YAYIMLANDI; BU YAZILAR SAYESİNDE ADINDAN YAZAR OLARAK SÖZ ETTİRDİ. FRANSA VE ABD SEYAHATLERİNİN ARDINDAN YAZDIĞI ESERLER ÜN KAZANMASINI SAĞLADI. YAŞAMININ GERİ KALAN YILLARINI GÜNEY DENİZLERİNDE DOLAŞARAK GEÇİREN STEVENSON'IN EN ÖNEMLİ ESERLERİ ARASINDA, *DEFİNE ADASI, BALLANTRAE'IN EFENDİSİ, ŞEYTANLI ŞİŞE VE KAÇIRILAN ÇOCUK YER* ALIR.

EDİTÖR

VEYSEL ATAYMAN: 1941'DE İSTANBUL'DA DOĞDU. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI VE FELSEFE ÖĞRENİMİ GÖRDÜ. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ MÜTERCİM TERCÜMANLIK BÖLÜMÜNDE UZUN YILLAR DERS VERDİ. HALEN AYNI BÖLÜMDE YÜKSEK LİSANS DERSLERİNE GİRMEYE DEVAM ETMEKTEDİR. FELSEFE, SİNEMA VE EDEBİYAT ALANINDA ÇOK SAYIDA MAKALE, DERLEME VE TELİF KİTABI YAYINLANDI.ÖZELLİKLE SİNEMA HAKKINDAKİ ÖNCÜ DEĞERLENDİRMELERİ NEDENİYLE HATIRI SAYILIR BİR HAYRAN KİTLESİNE SAHİP OLAN ATAYMAN, ÇEŞİTLİ YERLERDE VERDİĞİ SEMİNERLERLE OKURLARIYLA TEMASINI HEP SICAK TUTTU. BORDO SİYAH YAYINLARI'NIN DÜNYA KLASİKLERİ EDİTÖRLÜĞÜ GÖREVİNİ YÜRÜTTÜĞÜ SIRADA ÇOK SAYIDA DÜNYA KLASİĞİNE EDEBİYAT SOSYOLOJİSİ ÇERÇEVESİNDE ÖNSÖZLER VE NOTLAR YAZDI. YÜZE YAKIN ÇEVİRİSİ YAYINLANDI. 2009 YILINDA DİL DERNEĞİ TARAFINDAN TÜRKİYE'NİN EN PRESTİJLİ ÇEVİRİ ÖDÜLLERİNDEN BİRİ OLAN ÖMER ASIM AKSOY ÖDÜLÜ'NE LAYIK GÖRÜLDÜ.

DİZİ EDİTÖRÜ

GÜNEŞ AYAS: 1981 EDİRNE DOĞUMLUDUR. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜNÜ BİTİRDİ. YÜKSEK LİSANSI'NA AYNI ÜNİVERSİTENİN SOSYOLOJİ BÖLÜMÜNDE DEVAM ETMEKTEDİR. 2000 YILINDAN İTİBAREN ÇEŞİTLİ YAYINEVLERİNDE ÇEVİRMEN, EDİTÖR VE YAYIN YÖNETMENİ OLARAK ÇALIŞTI. GRAHAM ALLISON'IN *NÜKLEER TERÖRİZM*, AREND LIJPHART'IN *DEMOKRASİ MOTİFLERİ*, MİGUEL ASİN PALACİOS'UN *DANTE VE İSLAM* GİBİ ESERLERİNİ ÇEVİRDİ. ÇOK SAYIDA ÇEVİRİ, TELİF VE DERLEME ESERİ VARDIR. AİMÉ CÉSAİRE'İN TEMEL METİNLERİNİ ÇEVİREREK KENDİ MAKALELERİNDEN VE HAKKINDA YAZILANLARDAN OLUŞAN BİR SEÇKİYİ UZUN BİR GİRİŞ YAZISIYLA *BARBAR BATI* İSMİYLE YAYINA HAZIRLADI. 2009-2010'DA TARİHÇİ KEMAL KARPAT'IN YAYINLANMAMIŞ MAKALELERİNİ DERLEYEREK TÜRKÇEYE ÇEVİRDİ VE DÖRT KİTAP HALİNDE YAYINA HAZIRLADI.

ÇEVİREN

OSMAN ÇAKMAKÇI: 1965'TE İSTANBUL'DA DOĞDU. BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ'NDE PSİKOLOJİ, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE FELSEFE OKUDU. JAMES JOYCE, KAFKA, JACK LONDON, OSCAR WILDE VE LEWIS CARROLL GİBİ YAZARLARIN ÇOK SAYIDA ESERLERİNİ TÜRKÇEYE KAZANDIRDI. *RADİKAL* GAZETESİNDE ÇALIŞTI. SON DÖNEM TÜRK EDEBİYATININ İLGİYLE TAKİP EDİLEN ŞAİRLERİNDEN BİRİ OLAN OSMAN ÇAKMAKÇI, AYNI ZAMANDA ÇEŞİTLİ YAYINEVLERİNDE EDEBİYAT EDİTÖRÜ OLARAK YERALTI EDEBİYATI BAŞTA OLMAK ÜZERE FARKLI ALANLARDA ÖZGÜN PROJELER YARATTI.

REDAKSİYON

FİLİZ GÖVER: 1947'DE İSTANBUL'DA DOĞDU. REMZİ VE YENİ ALAN YAYINEVLERİ İÇİN UZUN YILLAR REDAKSİYON VE DÜZELTİ YAPTI.

TASHİH

ESEN GÜRAY: 1961’DE İSTANBUL’DA DOĞDU. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ESKİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜNDEN MEZUN OLDU. 1978 YILINDAN BERİ YAYINCILIK SEKTÖRÜNDE DÜZELTMEN OLARAK ÇALIŞMAKTADIR. GELİŞİM YAYINLARI, SABAH KİTAPLARI VE TURGUT YAYINCILIK’TA UZUN YILAR ÇALIŞTI. BORDO SİYAH DIŞINDA İŞ-KÜLTÜR YAYINLARI VE CUMHURİYET KİTAPLARINA DA DIŞARIDAN DÜZELTMENLİK YAPMAKTADIR.

DR. JEKYLL VE MR. HYDE

KAPININ HİKÂYESİ

Avukat Mr. Utterson, yüzü hiçbir zaman gülmeyen, kaba görünüşlü bir adamdı; insanlarla ilişkilerinde soğuk, mesafeli ve utangaçtı; içe kapanıktı; sıska, uzun boylu, sıkıcı bir adam olmasına karşın yine de her nasılsa sevimliydi. Arkadaş toplantılarında, özellikle de şarap damak tadına uygunsa gözleri insancıl bir şekilde parlar, ama bu hal konuşmasına hiç yansımazdı; gözlerinde parlayan bu şey yalnızca yemek sonrası oluşan sessiz yüz ifadelerinde dile gelmekle kalmaz, ama daha sık ve daha yüksek sesle yaşamdaki davranışlarında da sesini yükseltirdi. Kendisine karşı çok katı davranırdı; kaliteli şarapların tadını önemsemediğini göstermek için yalnız başına kaldığı zamanlarda cin içerdi. Tiyatrodan zevk almasına rağmen yirmi yıldır tiyatronun kapısından içeri adım atmamıştı. Ama başkalarına karşı derin bir hoşgörüsü vardı; bazen onların hatalı davranışlarının ardında yatan öfke ve gerginliği neredeyse kıskanarak merak eder ve her türlü aşırı davranışta onlara sitem etmekten çok, yardım etmeye eğilim duyardı. “Kabil’in sapkınlığına karışmam ben,” derdi acayip bir tavırla. “Bırakırım, kardeşim şeytanın peşinde kendi bildiğince gitsin.” Bu karakteri sayesinde onun payına, sefalete düşen insanların hayatlarındaki son iyi etki ve son saygın tanıdık olmak düşerdi. Bu tip insanlar yanına uğradıkları sürece, onlara karşı tutumunu değiştirmezdi.

Hiç kuşku yok ki bu işi başarmak Mr. Utterson için kolaydı; çünkü genellikle duygularını dışa vurmazdı. Dostlukları bile sanki böyle genel bir iyi mizacın ürünü gibiydi. Şansın ona elleriyle sunduğu arkadaş çevresini sunulduğu biçimiyle kabul etmek, alçakgönüllü insana özgüdür; avukat da böyle davranıyordu. Kendi kanından gelen ya da çok eskiden tanıdığı insanlarla arkadaşlık eder, sevgisi sarmaşık gibi, zamanla gelişirdi. Bu yüzden, hiç kuşkusuz, kasabada çok iyi tanınan uzaktan akrabası Mr. Enfield’a onu bağlayan bağ da böyle bir şeydi. Bu ikisinin birbirlerinde ne buldukları ya da ortak ne gibi bir konuda anlaşabildikleri onları tanıyanların kafasını kurcalardı. Onlarla pazar yürüyüşlerinde karşılaşanlar, birbirleriyle hiç konuşmadıklarını, canlarının çok sıkkın göründüğünü ve herhangi bir arkadaşlarıyla karşılaştıklarında içlerinin rahatladığını söylüyorlardı. Bütün bunlara rağmen, her ikisi de bu gezintilere çok büyük önem veriyor, bunları haftanın en değerli anları sayıyor, rahatsız edilmeden bu gezintilerin tadını

çıkarmak için yalnızca eğlence fırsatlarını bir kenara bırakmakla kalmıyor, kendilerine kazanç sağlayacak iş imkãnlarını da ellerinin tersiyle itiyorlardı.

Avare avare dolaştıkları bir gün, yolları Londra'nın hareketli bir köşesindeki yan sokaklardan birine düştü. Sokak küçüktü ve sakin denilebilecek bir yerdi, ama hafta içinde oldukça canlı alışverişlere sahne olurdu. Sokak sakinlerinin işleri iyi gibiydi ve hepsi de birbirleriyle rekabet içinde daha da iyi iş yapmayı umuyorlar, kazançlarından artan parayı süslü püslü şeylere yatırıyorlardı; işte bu yüzden cadde kenarında davetkâr bir biçimde sıralanan dükkân vitrinleri, gülümseyen kadın satıcılara benziyordu. Göz alıcı dükkânların kepenklerini kapatmış olmasından dolayı diğer günlere oranla daha tenha olan bu sokak pazar günleri bile izbe mahalleye karşıtlık oluşturacak şekilde parıl parıl parıldıyordu, tıpkı ormanda bir yangın gibi; yeni boyanmış kepenkleri, iyi cilalanmış pirinç kapı tokmakları düzenle sıralanmış evler, etrafın temizliği ve neşeli havası oradan geçenlerin hemen dikkatini çekiyor ve hoşlarına gidiyordu.

Buna karşılık köşeden iki kapı ileride, sol yanda, doğuya giden tarafta bulunan bir avlu girişi bu düzenli sırayı bozuyordu ve tam da bu noktada, uğursuz görünüşlü bir binanın üç köşeli çatısı yola doğru bir çıkıntı yapmıştı. Bina iki katlıydı; penceresi yoktu, alt katta bir kapı, üst kattaysa rengi solmuş bir duvarın kör alnından başka bir şey görünmüyordu. Evin her cephesinde uzun süre terk edilmişliğin izleri vardı. Ne bir zili ne bir tokmağı olan kapının boyaları kabarmıştı ve darbe izleri göze çarpıyordu. Binanın girintisine yuvalanan serseriler kibritlerini tahtalara sürterek yakarlar; çocuklar merdivenlerinde oynarlardı. Okul çocuklarından biri, bıçağını merdivenin pervazlarında bilemekteydi; neredeyse bir asırdır hiç kimse bu başıboş ziyaretçileri kovalamak ya da verdikleri zararı gidermek için buraya gelmemişti.

Mr. Enfield ile avukat ara sokağın karşı tarafında yürüyorlardı; binanın girişi karşılarına çıktığında Mr. Enfield bastonunu kaldırıp orayı gösterdi.

"Şu kapı hiç dikkatinizi çekmiş miydi?" diye sordu; yol arkadaşı evet anlamında cevap verince, "Bu kapı aklımdan hiç çıkmıyor," diye ekledi, "ve çok garip bir hikâyeyle bağlantılı."

"Öyle mi!" dedi Mr. Utterson, ses tonunda hafif bir değişiklikle, "neymiş bu hikâye?"

“Şey, şöyle bir şeydi,” diye cevap verdi Mr. Enfield: “Kara kıştan titrediğimiz bir sabah, saat üç civarında, dünyanın öbür ucunda bir yerlerden eve dönüyordum ve yolum kasabanın öyle bir yerinden geçiyordu ki, etrafta kelimenin gerçek anlamıyla lambalardan başka görülecek hiçbir şey yoktu. Herkes uyuyordu –sokaklar sanki bir geçit töreni için aydınlatılmıştı ve her taraf bir kilise kadar boştu– sonunda bir polis olsun görmeye razı hale gelmiştim. Sonra birden, iki gölge gördüm: biri, kısa ve hızlı adımlarla doğuya doğru paldır küldür yürüyen ufak tefek bir adamdı, ötekiyse var gücüyle yan sokakların birinden aşağı koşan belki de sekiz on yaşlarında bir kız çocuğuydu. Efendim, derken bu ikisi doğal olarak köşede birbirleriyle çarpıştılar; işte ondan sonra hikâyenin korkunç kısmı meydana geldi: çünkü adam gayet sakin bir şekilde kızı ayaklarının altında çiğnedi ve o çığlıklar atarken onu olduğu yerde bırakıp çekip gitti. Böylesi bir olayı dinlemek belki insana önemli gelmiyor, ama görmen gerekirdi dostum, inan bana korkunç bir manzaraydı. Bir adama benzemiyordu; adeta lanet olasıca bir Juggernaut[1] gibiydi. Çığlığı bastım, peşinden koşmaya başladım, beyefendinin yakasına yapıştım ve onu çığlıklar atarak yerde yatan kızın başına toplanmış kalabalığın bulunduğu yere getirdim.

Adam bütünüyle sakindi, hiç karşı koymadı, ama bana şöyle bir baktı. Bu bakış o kadar çirkindi ki, sanki koşmuşum gibi her yanımı ter bastı. Kızın çevresinde toplanan kalabalık, ailesiydi; çok geçmeden çağrılan doktor göründü. Neyse ki kızın durumu çok kötü değildi, Kemiktamircisine[2] göre daha çok, korkudan o hale gelmişti. Şimdi artık olay böylece kapanmıştır, diye düşüneceksiniz. Ama ortada garip bir durum vardı. Daha ilk görüşte o beyefendiden iğrenmiştim. Çocuğun ailesi de öyle, ki bu çok doğaldı. Ama beni asıl çarpan şey, doktorun davranışları olmuştu. Adam, şu alışıldık, belli bir yaşı ve rengi olmayan, kes-kurut tipi eczacılardan biriydi. Ağır bir Edinburgh aksanıyla konuşuyordu ve neredeyse bir gayda kadar duygusaldı. İşte, efendim, o tıpkı bize benziyordu; tutsağıma her bakışında, Kemiktamircisinin onu öldürme arzusuyla yanıp tutuştuğunu gördüm. Kafasından neler geçirdiğini biliyordum, o da benim kafamdan neler geçtiğini biliyordu; aslında öldürmek söz konusu bile değildi, bu yüzden elimizden gelen en iyi ikinci şeyi yaptık. Adama bu olayı büyük bir skandala dönüştürebileceğimizi, Londra’nın bir ucundan öteki ucuna kadar her yerde adını lekeleyebileceğimizi ve bunu kesinlikle yapacağımızı söyledik. Eğer herhangi bir arkadaş çevresi ya da saygınlığı varsa bunları

yitirmesi işini üzerimize alacağımızı söyledik. Ve bütün bu süre boyunca kadınları elimizden geldiğince ondan uzak tutuyorduk, çünkü hepsi bir canavar gibi öfkeliydi. Daha önce ömrümde böylesi nefret dolu yüzler görmemiştim; adam ise tam ortalarında duruyordu, insanı çıldırtan bir sakinlik içindeydi –elbette korkmuştu, bunu görebiliyordum– ama hiç belli etmiyordu, efendim, tıpkı bir Şeytan gibi.

‘Eğer bu olayı büyütmeyi tercih edecek olursanız, doğal olarak elimden bir şey gelmez. Böyle bir rezaletten yakasını sıyırmak istemeyecek hiçbir beyefendi yoktur,’ dedi. ‘Kaç para istediğinizi söyleyin.’ Biz de kızın ailesine verilmek üzere adamdan yüz pound sızdırdık; önce itiraz edecek oldu, ama sonra ona bir şey yapabileceğimizi düşünerek sonunda pes etti. Bir sonraki iş, parayı almaktı; bizi nereye götürdü dersiniz; işte şu gördüğünüz kapının oraya. Cebinden bir anahtar çıkardı, kapıyı açıp içeri girdi ve az sonra da on altın pound ve geri kalanı hamiline imzalanmış bir Coutts çekiyle dışarı çıktı. Şimdi söyleyemeyeceğim bir adla çeki imzaladı, gerçi hikâyemin en önemli noktalarından biri bu isim, en azından oldukça tanınan ve sık sık gazetelerde çıkan biri olduğunu söyleyebilirim. Rakam yüksekti; ama imza, bu tutardan çok daha fazlası için bile yeterliydi, eğer gerçekse tabii. Beyefendiye, bütün bu işlerin çok karışık olduğunu, bir adamın, gerçek hayatta, sabahın dördünde bir bodrumun kapısından içeri girip elinde neredeyse yüz pound tutan ve başka biri tarafından yazılmış bir çekle dışarı çıkmayacağını söyleme cüretinde bulundum. Ama adam çok rahattı ve aldırış etmeden sırıtıyordu. ‘Endişelenmeyin,’ dedi; ‘bankalar açılana kadar yanınızda kalacak ve çeki kendi ellerimle bozduracağım.’ Bunun üzerine doktor, çocuğun babası, arkadaşımız ve ben hep birlikte yola koyulduk, geceyi de benim evimde geçirdik. Ertesi gün, kahvaltımızı ettikten sonra, hep birlikte bankaya gittik. Çeki memura kendim uzattım ve sahte olduğundan şüphelenmek için çok fazla nedenim olduğunu söyledim. Ne sahtesi efendim! Çek gerçekti.”

“Gerçek ha! Vay canına!” dedi Mr. Utterson.

“Sizin de benim hissettiklerimi hissettiğinizi görüyorum,” dedi Mr. Enfield. “Evet, berbat bir hikâye bu. Çünkü adam hiç kimsenin işi olmayacağı türden bir adamdı, gerçekten lanetli biriydi; çekin üzerindeki isim ise son derece saygın ve tanınmış birine aitti. Üstelik (işin kötü yanı da bu ya) şu iyiliksever denilen insanlardan biriydi. Sanırım bu bir şantaj;

dürüst bir adamın gençliğinde yaptığı bir hatanın bedelini ödemesiydi. Sonuç olarak, şu kapının olduğu yere ben Şantaj Evi diyorum. Buna rağmen, görüyorsunuz ya, olan biteni tam olarak da açıklayamıyorum," diye ekledi.

Mr. Utterson'ın aniden sorduğu bir soruyla düşüncelerinden sıyrıldı: "Çeki imzalayanın burada yaşayıp yaşamadığını bilmiyorsun, öyleyse?"

"Tam da ona göre bir yer, öyle değil mi?" diye karşılık verdi Mr. Enfield. "Ama çekin üzerinde yazan adrese dikkat etmiştim; meydanlardan birinde oturuyordu, ama hangisi olduğunu şimdi hatırlamıyorum."

"Şu kapılı yerle ilgili hiçbir şey sormadın mı?" dedi Mr. Utterson.

"Hayır, efendim; ince düşünceli bir adamım ben," oldu yanıt. "Soru sorma konusunda çekingenimdir; yargı gününe katılmayı hatırlatır bana. Bir soru sormaya başlarsın, bu tıpkı bir taşı yuvarlamaya benzer. Bir tepenin üzerinde sessiz sakin oturuyorsundur; taş yuvarlanmaya başlar, başkalarına çarpar; az sonra yaşlı kendi halinde biri (aklına en son gelecek kişi) kendi arka bahçesinde taşı kafasına yer ve bütün aile adını değiştirmek zorunda kalır. Hayır, efendim, bunu kendime bir kural edindim: Bir şey gözüme ne kadar garip görünüyorsa, o kadar az soru sorarım."

"Bence de çok iyi bir kural," dedi avukat.

"Ama evi araştırmaktan da geri durmadım," diye devam etti Mr. Enfield. "Hiç de bir eve benzemiyor. Başka kapısı yok, bu kapıdan da kimse girip çıkmıyor, benim maceramdaki o adamdan başka eve girip çıkana da rastlamadım. Birinci katta, avluya bakan tarafta üç pencere var; alt katta hiç yok; pencereler her zaman kapalı, ama temiz. Genellikle duman tüten bir bacası var; öyleyse birileri burada yaşıyor olmalı. Ama yine de kesin değil, çünkü avlunun etrafındaki binalar o kadar tıkış tıkış olmuş ki, hangi binanın nerede bitip hangisinin nerede başladığını söylemek zor."

İki arkadaş yeniden bir süre sessizlik içinde yürüdüler; sonra, "Enfield," dedi Mr. Utterson, "Soru sorma konusunda dediğin şey, iyi bir kural."

"Evet, ben de öyle olduğunu düşünüyorum," diye cevap verdi Enfield.

"Ama yine de," diye devam etti avukat, "sormak istediğim bir nokta var: Çocuğu ezip geçen adamın adını sormak istiyorum."

“Şey,” dedi Mr. Enfield, “bunun herhangi bir zararının olacağını düşünmüyorum. Hyde adında bir adamdı.”

“Hımm,” dedi Mr. Utterson. “Dış görünüşü nasıldı?”

“Tarif etmesi kolay değil. Görünüşünde ters olan bir şey vardı; rahatsız edici bir şey, tiksindirici bir şey. Hayatımda hiç bu kadar iğrendiğim bir adam görmemiştim, ama nedenini sorarsan bilmiyorum. Bir yerlerinde bir biçimsizlik olmalı; güçlü bir biçimsizlik duygusu uyandırıyor, ama yine de bunun ne olduğunu söyleyemiyorum. Olağandışı bir görünüşü var, ama yine de gerçekten adlandıramıyorum. Hayır, efendim; bu işi beceremiyorum; onu tarif edemem. Hatırlamadığım için değil, çünkü şu anda görsem hemen tanırım onu.”

Mr. Utterson yeniden bir süre sessizce yürüdü, derin düşüncelere dalmıştı besbelli. “Anahtar kullandığından emin misin?” diye sordu sonunda.

“Ne demek istiyorsunuz, anlamadım...” diye söze başladı Enfield, çok şaşırmıştı.

“Evet, peki,” dedi Utterson; “biliyorum, sorum sana garip geldi. Gerçek şu ki, eğer sana çeki imzalayanın adını sormuyorsam, bu, onu zaten bildiğim içindir. Görüyorsun ya, Richard, senin hikâyen şimdiden gideceği yere ulaştı. Eğer herhangi bir yerde eksik anlattıysan, şimdi tamamlasan iyi olur.”

“Sanırım beni uyarabilirdiniz,” diye karşılık verdi öteki, sesinde somurtkanlık vardı. “Ama sizin deyişinizle, her şeyi kılı kırk yararcasına tam olarak anlattım. Adamın anahtarı vardı ve daha da ötesi, hâlâ da var. Daha bir hafta olmadı, onu kullandığını gördüm.”

Mr. Utterson derin derin içini çekti, ama tek bir kelime bile söylemedi; bunun üzerine genç adam sözlerine devam etti. “Hiçbir şey söylememe konusunda bir ders daha,” dedi. “Dilimin bu kadar uzun olmasından utanıyorum. Gelin bu konuyu bir daha açmayacağımıza dair aramızda anlaşma yapalım.”

“Bütün kalbimle,” dedi avukat. “Ver elini sıkayım, Richard.”

MR. HYDE’IN PEŞİNDE

O akşam Mr. Utterson bekâr evine döndüğünde içi sıkıntılıydı, pek iştahı olmamasına karşın akşam yemeğini yemek üzere sofraya oturdu. Pazar günleri, yemeğini bitirdikten sonra, şöminenin başına oturup komşu kilisenin çanı gece saat on ikiyi çalana kadar çalışma masasında can sıkıcı herhangi bir ilahiyat kitabını okumak gibi bir alışkanlığı vardı. Daha sonra son derece ciddi ve minnet hisleriyle dolu bir şekilde yatağına girerdi. Ama o gece, paltosunu verir vermez, bir mum aldı ve çalışma odasına gitti. Kasasını açtı, en gizli bölmesinden bir zarf çıkardı. Zarfın üzerinde “Dr. Jekyll’ın Vasiyetnamesi” yazılıydı. Kaşlarını çatarak içindekileri incelemeye koyuldu. Vasiyetname, sahibinin el yazısıyla yazılmıştı, çünkü Mr. Utterson vasiyetnameyi saklama işini üstlenmesine karşın, hazırlanışında en ufak bir yardımda bulunmayı reddetmişti; belgede yalnızca, Henry Jekyll’ın ölümü halinde sahip olduğu her şeyin “arkadaşı ve velinimeti Edward Hyde’ın” ellerine geçeceği belirtilmekle kalmıyor, aynı zamanda Dr. Jekyll’ın “üç ayı aşan bir süre boyunca ortada görünmemesi ya da açıklanamaz bir şekilde ortadan yok olması” durumunda, Edward Hyde’ın hiç gecikme olmaksızın Henry Jekyll’ın yerini alacağı yazıyordu. Aynı zamanda Edward Hyde, doktorun ailesine ödenecek küçük bir tutar dışında herhangi bir yükümlülük ya da sorumluluk da taşımayacaktı. Bu belge uzun zamandır avukatın gözüne batıyordu. Belge onu hem bir avukat olarak hem de hayatın aklı başında ve geleneksel yanlarını seven biri olarak rahatsız ediyordu. Avukatın gözünde hayal peşinde koşmak kendini beğenmişlik demekti. Ve o güne kadar Mr. Hyde hakkında hiçbir şey bilmemesi de öfkesini artırıyordu; şimdiyse ani bir dönemeçte öğrendiği şey onu kızdırmıştı. Bu adla ilgili daha fazla şey öğrenememesi zaten yeterince kötüydü. Bu ad bir de iğrenç niteliklerle donanmaya başlayınca daha da beter olmuştu; uzun süredir onu şaşırtan değişken, hayali sis perdesinden şimdi aniden bir iblis ortaya çıkmıştı.

“Önceleri bunun bir delilik olduğunu düşünüyordum,” dedi, tiksindirici kâğıtları kasaya geri koyarken, “şimdiyse bunun bir yüz karası olmasından korkmaya başladım.”

Bunları söyledikten sonra mumu üfleyip söndürdü, sırtına bir palto geçirdi ve tıbbın kalesi olan Cavendish Meydanı’na doğru yola koyuldu. Arkadaşı,

büyük Dr. Lanyon'un sayıları gittikçe artan hastalarını kabul ettiği evi de buradaydı. "Eğer bunu bilen biri varsa o da Lanyon'dur," diye düşünmüştü.

Ağırbaşlı baş uşak onu tanıyordu ve içeri buyur etti; çok fazla bekletilmedi ve kapıdan dosdoğru yemek odasına alındı. Dr. Lanyon yalnız başına oturmuş, şarap içiyordu. Lanyon candan, sağlıklı, şık, kırmızı yüzlü bir beyefendiydi; gür saçları erken beyazlamıştı, şamatacı ve kendinden emindi. Mr. Utterson'ı karşısında görür görmez, sandalyesinden kalktı ve her iki elini uzatarak onu karşıladı. Adamın kendi tarzı olan içtenliği insana biraz tiyatral görünüyor, ama aslında gerçek duygularını dışa vuruyordu. Çünkü bu ikisi eski arkadaşlardı, aynı okulda ve kolejde okumuşlardı, birbirlerine ve kendilerine saygı duyarlar ve birbirlerinin arkadaşlığından büyük zevk alırlardı.

Kısa bir süre havadan sudan konuştuktan sonra avukat sözü, kafasını meşgul eden konuya getirdi.

"Sanırım, Lanyon," dedi, "sen ve ben Henry Jekyll'ın en eski dostlarıyız, değil mi?"

"Ah, keşke bu dostlar daha genç olsaydı," diye kıkırdadı Dr. Lanyon. "Ama sanırım öyleyiz. Peki ne olmuş? Şimdilerde onu çok az görüyorum."

"Öyle mi!" dedi Utterson. "Ben de ortak ilgi alanlarınızın aranızda bir bağ oluşturduğunu sanıyordum."

"Öyleydi," oldu cevap. "Ama benim için Henry Jekyll fazla hayalperest olalı on yıldan fazla oluyor. Yanlış işler yapmaya başladı, yanlış yola girdi; ama elbette yine de, ne derler, eski günlerin hatırına, onunla ilgilenmeye devam ediyorum ama onu çok az görüyorum. Böylesi bilimdışı saçmalıklar," diye ekledi doktor, birdenbire mosmor kesilmişti, "Damon ile Pythias'ın[3] bile arasını açardı."

Doktorun bu küçük öfke patlaması Mr. Utterson'ın içini rahatlattı. "Demek yalnızca bilimsel konular bakımından aralarında ayrılık olmuş," diye düşündü; bilimsel ihtirasları olmayan (iletkenlere duyduğu ilgi dışında) biri olarak ekledi: "Bundan daha kötü bir şey değil!" Kendisini toparlaması için arkadaşına birkaç dakikalık bir zaman tanıdı ve daha sonra asıl sormak istediği soruyu sordu.

“Sen hiç Jekyll’ın, Hyde diye birine vasilik ettiğini duymuş muydun?”

“Hyde mı?” diye tekrarladı Lanyon. “Hayır. Bu adamın ismini hiç duymadım. Benim zamanımda böyle biri yoktu.”

Avukatın sabaha kadar bir o yana bir bu yana dönüp durduğu büyük, karanlık yatağına taşıdığı bilgi sadece bu kadardı. Kafası sürekli sorularla meşguldü, bir an bile rahat yüzü görmemişti, yalnızca karanlıkta sorularla boğuşup duruyor ve sorular tarafından kuşatılıyordu.

Mr. Utterson’ın kaldığı evin yakınındaki kilisenin çanları saat altıyı çaldığında o hâlâ bu sorunlarla boğuşuyordu. O güne kadar olay, onu yalnızca düşünsel yanıyla ilgilendiriyordu; ama şimdi işin içine bir de hayal gücü karışmıştı, daha doğrusu Mr. Enfield’ın anlattıklarının tutsağı olmuştu; perdeleri çekili odada ve gecenin zifiri karanlığında yatağında sağa sola dönüp dururken, Mr. Enfield’ın anlattığı hikâye zihninin önünden ışıklı resimler dizisi gibi geçiyordu: Geceleyin bir kentin büyük bir lamba tarlasına benzediğini fark ediyordu; sonra hızla yürüyen bir adamın gölgesini gördü; sonra doktorun evinden koşan bir çocuk; sonra her ikisi karşılaştılar ve insan kılığındaki Juggernaut, çocuğu ezip çığlıklarına aldırmadan geçti gitti. Ya da zengin bir evde bir oda görüyordu, arkadaşı orada yatmış uyuyordu, rüya görüyor ve rüyasında gülüyordu; sonra odanın kapısı açılıyor, yatağın perdeleri çekiliyor, uyuyan adam uyanıyordu, ve o da nesi! Yanında, kendisine yetki verilen biri duruyor ve onun da gecenin bu geç saatinde bile ayağa kalkıp emredilen işi yapması gerekiyordu. İki sahnede de ortaya çıkan adam bütün gece avukatın peşini bırakmadı; eğer arada sırada uyukladıysa da rüyalarında bu adamın uyuyan evlerin arasından sinsice kayıp gittiğini ya da lambalarla aydınlatılmış kentin geniş labirentlerinde hızlı, daha hızlı, giderek daha hızlı, baş döndürücü bir şekilde dolaştığını, her sokağın köşesinde bir çocuğu ezdiğini ve onu çığlıklar atarken bırakıp gittiğini görüyordu. Ama bu adamın hâlâ tanıyabileceği bir yüzü yoktu; rüyalarında bile yüzünü göremiyordu ya da gözlerinin önünde gidip gelen bir hayal ve sonra eriyip giden bir yüz vardı; böylece avukatın içinde hızla, gerçek Mr. Hyde’ın yüzünü görme merakı canlandı. Eğer adamı yalnızca bir kez görebilse, sırrın açığa çıkacağını ve iyi araştırılan bütün esrarengiz şeylerde olduğu gibi belki de tümüyle ortadan kalkacağını düşünüyordu. Arkadaşının garip tercihi ya da köleliği (hangisini söylerseniz söyleyin), hatta vasiyetnamesindeki şaşırtıcı

cümleleri için bile bir neden bulabilirdi. Ve en azından görmeye değer bir yüz olmalıydı: merhametsiz bir adamın yüzü: yalnızca kendini göstermekle bile, kolay kolay her şeyden etkilenmeyen Enfield'da, kalıcı bir nefret duygusu uyandırabilen bir yüz.

O geceden sonra Mr. Utterson dükkânların bulunduğu ara sokaktaki kapıyı sık sık kolaçan etti. Artık, sabah, işe başlamadan önce, öğlenleri işleri başından aşkın ve zamanı kısıtlıyken, geceleri puslu kent mehtabının altında, her tür ışıkta, tenha saatlerde, kalabalık saatlerde, avukat artık seçtiği köşede nöbetteydi.

"Eğer o Mr. Hyde ise," diye düşünüyordu, ben de Mr. Seek olacağım."[4]

En sonunda sabrı ödüllendirildi. Güzel bir geceydi, ama ayaz vardı; her yer buz tutmuştu; sokaklar bir balo salonu kadar temizdi; hiçbir rüzgârın sarsmadığı sokak lambaları ışık ve gölgeden düzenli bir desen çiziyordu. Saat on olunca dükkânlar kapandı, ara sokak oldukça tenhalaştı, Londra'nın her tarafından gelen alçak uğultulara rağmen sessizleşti. Küçük sesler uzaklara yayılıyor, evlerin içinden gelen sesler yolun her iki tarafından da açıkça duyulabiliyor; yaklaşan bir yolcunun ayak sesleri, kendisinden uzun süre önce fark ediliyordu. Mr. Utterson nöbetinin başına daha yeni geçmişti ki, yaklaşan hafif adımların farkına vardı. Gece nöbetleri sırasında, tek bir kişinin adımlarının garip ve insanın içini ürperten etkisine alışalı uzun zaman olmuştu. Yine de dikkati daha önce hiç böylesine keskin bir şekilde çekilmemişti; güçlü bir başarı kazanma önsezisine kapılarak avlunun girişine girdi.

Ayak sesleri hızla yaklaştı, sokağın köşesini dönünce birden yükselip her yana yayıldı. Girişte durmuş ileriye bakan avukat çok geçmeden uğraşması gereken adamın nasıl biri olduğunu görebildi. Ufak tefek bir adamdı, sade giyinmişti, uzaktan bakınca bile seyredene tuhaf gelen bir görünüşü vardı. Adam, zaman harcamamak için sokağı çaprazlamasına geçerek dosdoğru kapıya yöneldi ve evine girmek üzere olan biri gibi anahtarı cebinden çıkardı.

Mr. Utterson bulunduğu yerden dışarı doğru bir adım attı ve adam tam önünden geçerken omzuna dokundu. "Mr. Hyde, sanırım?"

Mr. Hyde tıslar gibi nefes alarak geri çekildi. Ama korkusu yalnızca bir anlıktı; avukatın yüzüne bakmamasına karşın, sakin bir şekilde cevapladı: “Evet bu benim adım. Ne istiyorsunuz?”

“Geldiğinizi gördüm,” diye karşılık verdi avukat. “Ben Dr. Jekyll’ın eski bir arkadaşıyım –Gaunt Sokağı’ndan Mr. Utterson– adımı daha önceden duymuş olmalısınız, sizinle karşılaşmak güzel bir rastlantı, belki beni içeri kabul edebilirsiniz.”

“Dr. Jekyll’ı bulamayacaksınız; evde yok,” diye karşılık verdi Mr. Hyde, anahtarına üfleyerek. Sonra birdenbire, ama yine başını havaya kaldırmadan, “Beni nasıl tanıdınız?” diye sordu.

“Acaba bana bir iyilik yapar mısınız?” dedi Mr. Utterson.

“Zevkle,” diye cevap verdi öteki. “Nasıl bir iyilik?”

“Yüzünüzü görmeme izin verir misiniz?” diye sordu avukat.

Mr. Hyde bir an tereddüt edermiş gibi göründü, sonra aniden karar vermişçesine, meydan okuyan bir tavırla kafasını kaldırdı; ikisi birkaç saniye dik dik birbirlerine baktılar. “Artık, bundan sonra sizi yeniden gördüğümde tanıyabilirim,” dedi Mr. Utterson. “Bu daha sonra işime yarayabilir.”

“Peki,” diye karşılık verdi Mr. Hyde, “karşılaştığımız iyi oldu; bu arada, adresimi de almalısınız.” Soho’da bir sokağın numarasını verdi.

“Aman Tanrım!” diye düşündü Mr. Utterson, “o da vasiyetnameyi düşünüyor olabilir mi acaba?” Ama duygularını kendisine sakladı ve adresi alırken homurdandı yalnızca.

“Söyleyin şimdi bakalım,” dedi öteki, “beni nasıl tanıdınız?”

“Tarif üzerine,” oldu cevap.

“Kim tarif etti?”

“Ortak arkadaşlarımız var,” dedi Mr. Utterson.

“Ortak arkadaşlar mı!” dedi Mr. Hyde, boğuk bir sesle. “Kimmiş onlar?”

“Örneğin Jekyll,” dedi avukat.

“O size asla bir şey söylemedi!” diye haykırdı Mr. Hyde, ani bir öfke patlamasıyla. “Yalan söyleyeceğinizi düşünmemiştim.”

“Hadi,” dedi Mr. Utterson, “bu hiç de yakışık alan bir söz değil.”

Öteki hırlarcasına vahşi bir kahkaha attı; sonra bir anda, olağanüstü bir hızla kapının kilidini açtı ve evin içinde gözden kayboldu.

Avukat, Mr. Hyde onu terk ettikten sonra bir süre bir huzursuzluk tablosu gibi olduğu yerde kalakaldı. Daha sonra ağır ağır sokağı çıkmaya başladı, her iki adımda bir duruyor, kafası karışmış biri gibi elini alnına koyuyordu. Yürürken böyle kendi kendine tartıştığı sorun, çok zor çözülebilecek cinstendi. Mr. Hyde soluk yüzlü, cüce gibi bir adamdı, adı konulabilecek bir sakatlığı yoktu, ama sakatmış gibi bir izlenim bırakıyordu, ürkütücü bir gülümsemesi vardı, avukata karşı tavırları çekingenlik ve cüretkârlığın korkunç bir karışımı gibiydi, boğuk, fısıltılı, kesik kesik bir sesle konuşmuştu, bütün bunlar onun aleyhine şeylerdi; ama bütün bunların bir araya gelmesi bile Mr. Utterson’ın ona karşı o güne kadar tanımadığı türden bir iğrenme, nefret ve korku duymasını açıklayamıyordu. “Başka bir şey olmalı,” dedi kafası karışmış beyefendi. “Daha fazla bir şey var, keşke bunu tanımlayabilseydim. Tanrı beni korusun, adam sanki insan değilmiş gibi! Karanlık güçler mi desek acaba? Dr. Fell’in[5] yadigârı mı yoksa? Ya da yalnızca kötü bir ruhtan yayılan ve balçıktan bedenine sızıp onun şeklini değiştiren bir ışık mı? Sanırım, bu sonuncusu; çünkü, çünkü ah, zavallı Harry Jekyll, eğer şimdiye kadar bir insanın yüzünde şeytanın imzasını okuduysam, bu yüz senin yeni arkadaşına aittir.”

Ara sokağın köşesini dönünce tarihi, güzel evlerin bulunduğu bir meydana çıkılıyordu; şimdi bu evlerin çoğu eski görkemli konumlarını yitirmiş, daire daire ve oda oda, her türden ve konumdan insana kiralanmıştı: harita çizenler, mimarlar, gizli kapaklı işler çeviren avukatlar ve birtakım şaibeli işlerle uğraşan insanlar. Bununla beraber, köşedeki ikinci ev hâlâ bir bütün olarak kullanılıyordu; kapısının önü, küçük lambanın ışığı dışında karanlıklara gömülmüş olmasına karşın, zenginlik ve konforun görkemli havasını taşıyordu. Mr. Utterson durdu ve kapıyı çaldı. İyi giyimli, yaşlıca bir uşak kapıyı açtı.

“Dr. Jekyll evde mi, Poole?” diye sordu avukat.

“Bir bakayım, Mr. Utterson,” dedi Poole, ziyaretçiyi geniş, alçak tavanlı, rahat bir salona aldı. Burası flamalarla süslü, (kır evlerindeki gibi) gürül gürül yanan bir şömineyle ısıtılmış ve meşe ağacından değerli mobilyalarla döşenmişti. “Burada şöminenin yanında mı beklersiniz, efendim? Yoksa yemek odasının lambalarını açayım mı?”

“Burada beklerim, teşekkürler,” dedi avukat, şömineye yaklaşıp yüksek paravanasına yaslandı. Şimdi yalnız kaldığı bu salon doktor dostunun çok özen gösterdiği bir yerdi; Utterson da sürekli bu salonun Londra’daki en hoş salon olduğunu söyler dururdu. Ama bu gece kanında bir ürperti vardı; Hyde’ın yüzü aklından çıkmıyor; yaşama karşı bir iç bulantısı ve tatsızlık hissediyordu (ki bu onda nadir görülen bir duyguydu); bu kasvetli duygular içinde, şöminenin ateşinin cilalı dolaplar üzerindeki titreyişlerinde tehditkâr bir şeyler, tavandaki gölgelerden huzursuz edici hareketler okuyordu. Poole az sonra geri dönüp Dr. Jekyll’ın dışarı çıkmış olduğunu haber verince hissetmiş olduğu rahatlamadan utandı.

“Mr. Hyde’ı eski otopsi odasının kapısından içeri girerken gördüm, Poole,” dedi. “Dr. Jekyll evde yokken bunu yapması doğru mu?”

“Çok doğru, efendim,” diye cevap verdi uşak. “Mr. Hyde’ın anahtarı var.”

“Efendin, bu genç adama çok güveniyor olmalı, Poole,” dedi öteki, düşünceli düşünceli.

“Evet, efendim, gerçekten de öyle,” dedi Poole. “Hepimize, ona itaat etmemizi emretti.”

“Mr. Hyde ile daha önce karşılaştığımı hiç sanmıyorum?” dedi Utterson.

“Ah, hayır efendim. Akşam yemeklerini de burada yemez,” diye karşılık verdi uşak. “Aslına bakarsanız, onu evin bu tarafında da çok az görürüz; çoğunlukla laboratuvardan girip çıkar.”

“Pekâlâ, iyi geceler, Poole.”

“İyi geceler, Mr. Utterson.”

Avukat ağır bir yürekle evine gitmeye koyuldu. “Zavallı Harry Jekyll,” diye düşündü, “aklım bana onun kapana kıstırıldığını söylüyor! Gençken çok çılgındı; elbette bu uzun zaman önceydi; ama Tanrı’nın yasasında

sınırlama olmaz. Ah, öyle olmuş olmalı; eski bir günahın hayaleti, gizlenmiş bir suçun kanserleşmesi; bunların cezası, hafıza unuttuktan ve kendini beğenmişlik, hataya göz yumduktan sonra geliyor. PEDE CLAUDO.[6]” Bu düşünceden dehşete düşen avukat, bir süre derin derin kendi geçmişini düşündü, eski bir günahtan ortaya bir cin çıkacak korkusuyla hafızasının bütün köşelerini araştırdı. Geçmişi oldukça günahsızdı; çok az insan geçmişiyle hesaplaşırken onun kadar rahat ve huzurlu olabilirdi; yine de yaptığı pek çok kötü şeyin yüzünden tozların arasında yuvarlandığını hissetti, sonra da tam yapacakken kendini sakındığı şeyleri düşününce ağırbaşlı ve ürkek bir minnettarlık duygusuyla yeniden başını kaldırdı. Sonra eski konusuna yeniden dönünce bir umut kıvılcımı yakaladı. “Eğer bu Hyde efendi zamanında öğrenciyse,” diye düşündü, “onun da kendine ait sırları olmalı; adamın görünüşüne bakılırsa karanlık sırlar olmalı bunlar; bu sırlar zavallı Jekyll’ın sırlarıyla kıyaslandığında Jekyll’ınkiler güneş gibi parlak görünecektir. İşler böyle olduğu gibi devam edemez. Bu yaratığın bir hırsız gibi Harry’nin yatağının çevresinde sinsi sinsi dolaştığını düşündükçe içimi bir ürperme kaplıyor; zavallı Harry, ne kötü bir uyanış olmalı! Üstelik bu işin tehlikesi de var! Çünkü bu Hyde, vasiyetnamenin varlığından kuşkulanırsa, mirasa konmak için sabırsızlanabilir. Evet, Jekyll’a destek olmalıyım—tabii eğer izin verirse,” diye ekledi, “Jekyll izin verirse tabii.” Çünkü bir kere daha vasiyetnamenin garip cümleleri, bütün saydamlığıyla, açık açık gözlerinin önünden geçmişti.

DR. JEKYLL OLDUKÇA RAHATTI

On beş gün sonra, doktor şanslı bir rastlantı eseri beş altı eski, yakın arkadaşını hoş geçen akşam yemeklerinden birine davet etti; gelenlerin hepsi de ünlü, zeki insanlardı ve hepsi de iyi şaraptan anlıyorlardı; Mr. Utterson herkesin ayrılmasından sonra bir yolunu bulup doktorun yanında kaldı. Bu aslında yeni bir şey değildi, çoğu zaman böyle olurdu. Utterson sevildiği yerlerde gerçekten sevilirdi. Ev sahipleri, neşeli, çenesi düşük misafirleri evden ayrılmak için kapının eşiğine geldiklerinde, bu sessiz, kendi halinde avukatı yanlarında alıkoymayı severlerdi; onun sırnaşık olmayan dostluğuyla bir süre yalnız oturmaktan hoşlanırlar; adamın derin sessizliğinde eğlencenin verdiği yorgunluk ve gerginlikten kurtulurlardı. Bu kural Dr. Jekyll için de değişmezdi; şimdi şöminenin karşısında otururken – iri kıyım, yapılı, elli yaşlarında yakışıklı bir adam– Mr. Utterson'a içten ve sıcak bir yakınlık duyduğunu bakışlarından anlayabilirdiniz.

"Ben de seninle konuşmak istiyordum, Jekyll," diye söze başladı avukat. "Vasiyetnameni hatırlıyorsun, değil mi?"

Dikkatli bir gözlemci bu konunun tatsız bir konu olduğunu anlayabilirdi; ama doktor neşeyle konuşmasını sürdürdü. "Benim zavallı Utterson'ım," dedi, "böyle bir müvekkilin olduğu için şanssızsın. Benim vasiyetnamem yüzünden senin kadar gerilen başka bir adam daha görmedim; bilgiçlik taslayan at gözlüklü Lanyon'un benim çalışmalarıma bilimsel sapkınlıklar demesinin dışında. Ah, biliyorum, iyi bir insan o, kaşlarını çatmana gerek yok, mükemmel bir insan ve ben onu daha sık görmek istiyorum, ama o dar görüşlü; cahil, küstah, kendini beğenmişin biri. Hiçbir insanda Lanyon'dan daha fazla hayal kırıklığına uğramadım."

"O vasiyeti hiçbir zaman onaylamadığımı biliyorsun," diye sözlerini sürdürdü Utterson, yeni açılan konuyu kabaca duymazlıktan gelmişti.

"Vasiyetnamem mi? Evet, elbette, bunu biliyorum," dedi doktor, biraz sertçe. "Bana söylemiştin bunu."

"Pekâlâ, yeniden söylüyorum," diye devam etti avukat. "Genç Hyde ile ilgili bir şeyler öğrendim."

Dr. Jekyll’ın geniş yakışıklı yüzü dudaklarına kadar soldu, gözlerine bir karanlık yerleşti. “Bu konuda daha fazla şey duymak istemiyorum,” dedi. “Bu konuda daha fazla konuşmayacağımıza dair anlaştık sanıyordum.”

“Duyduklarım iğrençti,” dedi Utterson.

“Bu hiçbir şeyi değiştirmez. İçinde bulunduğum durumu anlamıyorsun,” diye cevap verdi doktor, tavırlarında gözle görülür bir tutarsızlık vardı. “Çok zor bir durumdayım, Utterson; durumum çok garip. Konuşmakla düzeltilemeyecek türden birtakım işler.”

“Jekyll,” dedi Utterson, “beni tanıyorsun: Güvenilecek biriyim. Bana her şeyi açıkça anlat; seni bu durumdan kurtarabileceğimden hiç kuşkun olmasın.”

“Benim iyi yürekli dostum Utterson,” dedi doktor, “bu senin iyiliğin, gerçekten de çok iyi yüreklisin, sana teşekkür etmeye yetecek söz bulamıyorum. Sana bütün kalbimle inanıyorum; yaşayan herkesten çok sana güvenirim, eğer böyle bir seçim yapabilseydim, kendimden bile daha çok güvenirdim sana; ama gerçekten de sandığın gibi değil; aslında her şey o kadar da kötü değil; sırf senin iyi yüreğini rahatlatmak için bir şey söyleyeceğim: İstediğim her an, Mr. Hyde’dan kurtulabilirim. Sana bu konuda yemin ediyorum; ve sana tekrar tekrar teşekkür ediyorum; yalnızca küçük bir şey daha ekleyeceğim Utterson, eminim yanlış anlamazsın: bu özel bir konu ve yalvarırım sana, bırak, kendi halinde kalsın.”

Utterson ateşe bakarak bir süre düşünceye daldı.

“Tamamen haklı olduğundan yana kuşku duymuyorum,” dedi en sonunda, ayağa kalkarken.

“Pekâlâ, bu konuya değindiğimize göre, ki umarım son defa olur bu,” diye devam etti doktor, “anlamanı istediğim bir nokta var. Zavallı Hyde’a karşı büyük bir ilgi duyuyorum. Senin onu gördüğünü biliyorum; bana, kendisini gördüğünü söyledi; korkarım kabalık etmiş. Ama bu genç adama karşı samimi olarak büyük, ama çok büyük bir ilgi duyuyorum ve eğer ben buralarda olmazsam, Utterson, onunla ilgileneceğine ve haklarını koruyacağına dair bana söz vermeni istiyorum. Olan biten her şeyi bilseydin, bunu yapardın eminim; eğer söz verirsen üzerimden büyük bir yük kalkacak.”

“Asla ondan hoşlanıyormuş gibi davranamam,” dedi avukat.

“Senden bunu istemiyorum,” diye yalvardı Jekyll, elini ötekinin kolunun üzerine koyarak; “yalnızca adalet istiyorum; artık ben burada olmadığım zaman, benim hatırım için ona yardımcı olmanı istiyorum senden.”

Utterson engellenemez bir şekilde içini çekti. “Pekâlâ,” dedi, “söz veriyorum.”

CAREW CİNAYETİ DAVASI

Yaklaşık bir yıl sonra, 18.. yılının ekim ayında, inanılmaz derecede vahşice işlenmiş bir cinayetle şehir altüst oldu; kurbanın yüksek mevkiden biri olması olayı daha da dikkat çekici bir hale getirdi. Çok az sayıda ayrıntı vardı, ama bunlar çok çarpıcıydı. Nehirden çok da uzak olmayan bir evde yalnız yaşayan ve hizmetçilik yapan bir kadın saat on bire gelirken yatmak için üst kattaki odasına çıkmıştı. Sabahın erken saatlerinde kenti sis basmasına karşın, gecenin ilk yarısı bulutsuzdu ve hizmetçinin penceresinin baktığı dar sokak dolunayın ışığıyla tamamen aydınlıktı. Hizmetçinin romantik bir anına rastlamış olmalıydı, çünkü o sırada hemen pencerenin kenarında duran sandığın üzerine oturmuş, derin derin düşünerek hayallere dalmış durumdaydı. Asla (böyle diyordu, gözlerinden yaşlar akarak tanık olduğu olayı anlatırken), asla kendini bütün insanlarla böylesine barış içinde hissetmemiş ve dünya hakkında bu kadar iyi şeyler düşünmemişti. Bu şekilde otururken sokakta beyaz saçlı, yaşlı ve yakışıklı bir beyefendinin farkına varmıştı; bir başka çok kısa boylu bir beyefendi de ona doğru yaklaşıyordu; hizmetçi ilk bakışta bu adama pek dikkat etmemişti. Birbirlerine konuşma mesafesi kadar yaklaştıklarında (ki bu tam da hizmetçinin penceresinin önünde olmuştu) yaşlı adam eğilip çok nazik bir şekilde öbür adama seslenmiş. Söyledikleri çok da fazla önem taşıyormuş gibi görünmüyormuş; gerçekten de, parmağıyla işaret etmesinden, sadece yolu soruyor gibiymiş; ama konuşurken yüzüne ay ışığı vuruyormuş ve hizmetçi kız bu manzarayı seyretmekten hoşlanmış; yüzünde yaşlı insanlara özgü bir saflık ve iyilik varmış, ama yine de büyük bir özgüven yansıyormuş. Az sonra hizmetçinin gözleri öteki adama kaymış, bu adamın bir keresinde efendisini de ziyaret eden ve hiç hoşlanmadığı Mr. Hyde olduğunu görünce şaşırmış. Elinde ağır bir baston varmış, bununla oynuyormuş; ama tek kelime bile söylemeden hastalıklı bir sabırsızlıkla dinliyor gibi görünüyormuş. Sonra ansızın korkunç bir öfke kasırgasına kapılmış, ayaklarını yerlere vurmaya, bastonunu sallamaya ve çılgın gibi (hizmetçi böyle tarif ediyordu) davranmaya başlamış. Yaşlı beyefendi çok şaşırmış ve biraz da ürkmüş bir havayla bir adım geri çekilmiş; bunun üzerine Mr. Hyde bütün zincirlerinden boşanmış halde adamı sopalaya sopalaya yere yıkmış; hemen sonra da öfkeyle, maymun gibi kurbanının üstünde tepinip darbe üzerine darbe yağdırmış. Bu darbelerin altında

kemiklerinin kırıldığı duyuluyor, adamın gövdesi yolun üzerinde hopluyormuş. Duyup gördüklerinden kapıldığı dehşetle hizmetçi oracıkta bayılmış.

Kendine gelip de polisi çağırdığında saat ikiydi. Katil çoktan ortadan kaybolmuştu; ama her tarafı kırılıp paramparça olmuş kurbanı sokağın ortasında yatıyordu. Cinayet aleti olan baston, ender bulunan, çok sert ve sağlam bir odundan yapılmış olmasına karşın, bu insafsız zalimliğin acımasızlığıyla tam ortasından ikiye ayrılmıştı; parçalarından biri yakındaki bir hendeğe yuvarlanmış, ötekisi de hiç kuşkusuz, katil tarafından götürülmüştü. Kurbanın üzerinde bir cüzdan ve altın bir saat bulundu; mühürlenmiş ve damgalanmış bir zarf dışında herhangi bir kartvizite ya da kimliğe rastlanmadı. Zarf büyük olasılıkla postaya atılacaktı, üzerinde Mr. Utterson'ın adı ve adresi yazılıydı.

Bu zarf ertesi sabah, yatağından kalkmadan önce avukata götürüldü; avukat zarfı görüp olayı dinler dinlemez ciddileşti. "Cesedi görene kadar hiçbir şey söylemeyeceğim," dedi; "bu çok ciddi bir olay olabilir. Lütfen ben giyinene kadar bekleme lütfunda bulunur musunuz?" Sonra yine ciddi bir yüz ifadesiyle hızlı hızlı kahvaltısını etti ve cesedin götürüldüğü polis karakoluna gitti. Hücreye girer girmez başını salladı.

"Evet," dedi, "bu adamı tanıyorum ve onun Sir Danvers Carew olduğunu söylemekten büyük bir üzüntü duyuyorum."

"Aman Tanrım!" diye haykırdı polis, "olamaz," Bir sonraki an gözleri profesyonel bir hırsla parıldadı. "Bu iş çok gürültü kopmasına yol açacak bayım," dedi. "Belki siz katili bulmamızda bize yardımcı olabilirsiniz." Daha sonra hizmetçinin gördüklerini kısaca anlattı ve kırık bastonu gösterdi.

Mr. Utterson, Hyde adını duyar duymaz ürkmüştü zaten; ama baston önüne koyulduğu zaman, artık daha fazla kuşkusu kalmadı; kırılmış ve epey hırpalanmış olmasına karşın, bunun uzun yıllar önce kendisinin Henry Jekyll'a hediye ettiği baston olduğunu farketmişti.

"Bu Mr. Hyde ufak tefek biri mi?" diye sordu.

"Hizmetçinin tarif ettiğine göre, özellikle çok kısa boylu ve hain görünüşlü biriymiş," dedi polis memuru.

Mr. Utterson düşünmeye başladı; sonra başını kaldırarak, “Eğer benimle arabama kadar gelirseniz,” dedi, “sanırım sizi onun evine götürebilirim.”

O sırada saat sabahın dokuzu olmuş ve mevsimin ilk sisi etrafa çökmüştü. Gökyüzünden inen sis tabakası çikolata rengi büyük bir örtüye benziyordu, ama rüzgâr bu savaşa hazırlanan buğuyu sürekli dağıtıyor ve bozguna uğratıyordu; öyle ki, araba sokaktan sokağa ağır ağır ilerlerken, Mr. Utterson alacakaranlığın muhteşem renk değişimlerini görüyordu; çünkü, diyelim ki burada her taraf gece oluyormuş gibi karanlığa boğulurken, başka bir yerde garip bir yangından çıkan alevlerin ışığı gibi ortalık rengârenk, parlak bir kahverengiye bürünüyordu; sonra bir an için sis bütünüyle açılıyor, gün ışığının yorgun mızrakları, ortalıkta dönüp duran duman halkalarının arasından parıldıyordu. Değişken ışıklar altındaki Soho’nun bu kasvetli bölgesi, çamurlu yollarıyla, yoldan gelip geçen pasaklı insanlarıyla, ya hiç söndürülmeyen ya da karanlığın yeni başlayan işgaline karşı savaşsın diye yeniden yakılan lambalarıyla avukatın gözlerine kâbusta görülen bir kent gibi geliyordu. Bunun yanında, kafasındaki düşünceler en kasvetli renklere boyanmıştı; yanında oturan yol arkadaşına her göz attığında, çoğu zaman en dürüst insanlara bile saldıran kanunun ve kanun adamlarının yarattığı dehşet duygusunun dokunuşunu hissediyordu.

Araba belirtilen adrese yaklaştığı sırada sis biraz kalktı ve kirli sokağı, bir meyhaneyi, alçak bir Fransız aşevini, üç kuruşluk şeylerin satıldığı bir perakendeci dükkânını, kapı girişlerine sığışmış partal giysili çocukları, ellerinde anahtarlarıyla sabah içkisi içmek için dışarı çıkmış olan çeşitli uluslardan kadınları avukatın gözlerinin önüne serdi; sonra birden sis kahverengi bir gölge gibi buraya da çöktü ve onun bu rezil çevreyi daha fazla görmesini engelledi. Burası Henry Jekyll’ın gözdesinin eviydi; çeyrek milyon sterline konacak olan adamın evi.

Fildişi yüzlü, gümüş saçlı yaşlı bir kadın kapıyı açtı. İkiyüzlülüğün izleriyle yumuşaklaşmış çirkin bir yüzü vardı; ama tavırları mükemmeldi. Evet, burası Mr. Hyde’ın eviydi, ama kendisi evde yoktu; o gece eve çok geç gelmiş, bir saat kadar kaldıktan sonra tekrar dışarı çıkmıştı; bu davranışında garip bir şey yoktu; çünkü eve düzenli olarak gidip gelmez ve sık sık ortadan kaybolurdu; örneğin, dün onu görene kadar neredeyse iki ay eve uğramamıştı.

“Çok iyi o zaman, kaldığı odaları görmek istiyoruz,” dedi avukat; kadın, imkânsız olduğunu söylemeye kalkışınca, “En iyisi yanımdaki kişinin kim olduğunu size söylemem,” diye ekledi. “Scotland Yard’dan Müfettiş Newcomen.”

Kadının yüzünde tiksinti verici bir neşe kıvılcımı belirdi. “Ah!” dedi, “demek başı belaya girdi! Ne yapmış?”

Mr. Utterson ile müfettiş birbirlerine baktılar. “Pek sevilen birine benzemiyor,” dedi müfettiş. “Şimdi, tatlı kadın, bana ve bu beyefendiye izin ver de etrafa bir göz atalım.”

Yaşlı kadın olmasa tamamen boş kalacak olan evde Mr. Hyde yalnızca iki odayı kullanıyordu; ama lükstü, zevkli döşenmişti. Dolaplardan biri ağzına kadar şarap doluydu; tabaklar gümüştendi; sofra örtüleri ve peçeteler şıktı; duvarda güzel bir tablo asılıydı, Mr. Utterson bunun sanattan çok iyi anlayan Henry Jekyll’ın hediyesi olduğunu düşündü; yere katmerli ve renkleri birbiriyle uyum içinde olan halılar serilmişti. Ne var ki, oda kısa bir süre önce aceleyle altüst edilmiş olmanın izlerini taşıyordu; cepleri ters çevrilmiş giysiler yere saçılmıştı; dolap çekmeceleri açık duruyordu; şöminede bir yığın kül vardı, sanki kısa bir süre önce birisi burada bir sürü kâğıt yakmıştı. Müfettiş bu korların arasından yanan ateşe direnmiş yeşil bir çek defterinin koçanını çıkardı; bastonun diğer yarısı kapının arkasında bulundu. Bu kanıtların kuşkularını pekiştirmesi üzerine müfettiş memnun olduğunu açıkladı. Ziyaret ettikleri bankada katilin hesabında binlerce poundun yattığını öğrenmeleri müfettişin mutluluğunu tamamladı.

“Bu söylediğime inanabilirsiniz, efendim,” dedi Mr. Utterson’a: “Onu elime geçirdim. Aklını yitirmiş olmalı, yoksa bastonu orada bırakmaz ya da her şeyden önce çek defterini yakmazdı. Nasıl olur, bu para adamın bütün hayatı. Bankaya gelip nakit para çekmesini beklemekten başka yapacak bir şey yok.”

Ama sonuncusunu yapmak o kadar da kolay değildi; çünkü Mr. Hyde’ı çok az kişi tanıyordu, hizmetçi kız bile efendisini yalnızca iki kere görmüştü; hiçbir yerde ailesinin izine ulaşılamadı; hiç çekilmiş fotoğrafı falan yoktu; onu tarif edebilecek az sayıda kişinin söyledikleri de, sıradan gözlemcilerin tariflerinde her zaman olduğu gibi birbiriyle epey farklılık gösteriyordu. Yalnızca tek bir noktada anlaşıyorlardı; bu da kaçağın onu

görenlerde bıraktığı, o ifade edilemez derecede çirkin biçimsizlik duygusuydu.

MEKTUP OLAYI

Mr. Utterson, Dr. Jekyll’ın kapısına vardığında neredeyse akşam üzeri olmuştu. Poole, onu hemen içeri aldı; mutfaktan girip bir zamanlar bahçe olan bir avluyu geçtiler, sonra da laboratuvar ya da otopsi odası olarak bilinen binaya girdiler. Doktor bu evi ünlü bir cerrahın mirasçılarından satın almıştı; anatomiden çok, kimyaya ilgi duyduğundan bahçenin ucundaki binanın kaderini değiştirmişti. Dostunun evinin bu kısmına avukatın ilk gelişiydi bu; pis, penceresiz binayı merakla gözden geçirdi, bir zamanlar öğrencilerin doldurduğu ama şimdi kasvetli ve sessiz olan ameliyathaneyi geçerken tatsız bir gariplik duygusuyla çevresine bakındı; masaya kimyasal gereçler yığılmış, yerlere kafesli sandıklar ve paketleme samanları saçılmıştı, yukarıdaki sisli kubbeden içeri loş bir ışık sızıyordu. En uzaktaki köşede, bir merdiven kırmızı çuhayla kaplanmış bir kapıya çıkıyordu; Mr. Utterson en sonunda bu kapıdan geçip doktorun odasına girdi. Burası büyükçe bir odaydı, duvarlarda camlı dolaplar vardı, başka eşyaların yanı sıra bir de boy aynası ve çalışma masası bulunuyor ve odanın demir parmaklıklı, tozlu üç penceresi avluya bakıyordu. Ocakta ateş yanıyordu; baca rafında duran lamba da yakılmıştı, çünkü artık evlerin içini bile sis basmıştı ve orada, ateşin yanı başında, ölümcül derecede hasta görünen Dr. Jekyll oturuyordu. Misafirini karşılamak için ayağa kalkmadı, yalnızca buz gibi elini uzattı ve değişmiş bir ses tonuyla ona hoş geldin dedi.

“Evet dostum,” dedi Mr. Utterson, Poole odadan çıkar çıkmaz, “haberleri duydun mu?”

Doktor tepeden tırnağa ürperdi. “Meydanda bağrışıyorlardı,” dedi. “Yemek odamdan duydum onları.”

“Tek bir şey söyleyeceğim,” dedi avukat. “Carew benim müvekkilimdi, ama sen de öylesin ve ben ne yaptığımı bilmek istiyorum. Bu adamı saklayacak kadar çıldırmadın değil mi?”

“Utterson, Tanrı’ya yemin ederim ki!” diye haykırdı doktor, “Tanrı’ya yemin ederim ki bir daha onu görmeyeceğim. Sana şerefim üzerine yemin ediyorum, bu dünyada onunla işim bitti artık. Sonuna kadar bitti. Ayrıca benim yardımımı da istemiyor; sen onu benim tanıdığım kadar tanımazsın;

o güven içinde, hem de çok güvende; sözlerime kulak ver, artık kimse onun adını bile duymayacak.”

Avukat karamsar bir halde dinliyordu; arkadaşının ateşli tavırları hoşuna gitmemişti. “Ondan yana oldukça emin görünüyorsun,” dedi; “senin iyiliğin için umarım haklısındır. Eğer bu olay mahkemeye götürülürse senin de adın karışabilir.”

“Ondan yana hiç şüphem yok,” diye karşılık verdi Jekyll; “bunun için kesin nedenlerim var ama kimseyle paylaşamam. Ama bir tek konuda bana öğüt verebilirsin. Bir... bir mektup aldım; polise göstermem gerekip gerekmediğini bilmiyorum. Bu işi senin ellerine bırakmak istiyorum, Utterson sen ne yapılması gerektiği konusunda akıllıca bir karar verebilirsin, bundan eminim; sana o kadar çok güveniyorum ki.”

“Sanırım, bu mektubun onun yakalanmasına yol açabileceğinden korkuyorsun, değil mi?” diye sordu avukat.

“Hayır,” dedi öteki. “Hyde’ın başına ne geleceği umurumda bile değil; onunla işim bitti benim. Ben kendi adımın bu işe karışıp karışmayacağını düşünüyorum daha çok.”

Utterson bir süre düşünceye daldı; arkadaşının bencilliği karşısında şaşırmış, ama yine de böyle düşünmesi içini rahatlatmıştı. “Pekâlâ,” dedi, “şu mektuba bir bakayım.”

Mektup garip, dikey bir el yazısıyla yazılmış ve “Edward Hyde” olarak imzalanmıştı. Mektupta, kesinlikle güvendiği kaçış olanakları bulunduğu için, bunca zamandır kendisine hak etmediği sayısız iyilikler yapmış olan koruyucusu Dr. Jekyll’ın, onun güvenliğinden endişe etmemesi gerektiği yazılıydı. Bu mektup avukat için çok hoştu, çünkü ikisinin arasındaki yakınlık konusunda kendi aradığından daha da açık ipuçları veriyordu; geçmişte duyduğu kuşkular için kendini suçladı.

“Zarf da sende mi?” diye sordu.

“Zarfı yaktım,” diye cevap verdi Jekyll, “neyle karşı karşıya olduğumu düşünmemiştim daha. Ama üzerinde posta damgası yoktu. Elden ulaştırılmış.”

“Mektup bende kalsın mı?” diye sordu Utterson.

“Her şeye benim yerime senin karar vermeni istiyorum,” oldu cevap. “Kendime güvenim kalmadı artık.”

“Pekâlâ, bunu düşüneceğim,” diye cevap verdi avukat. “Şimdi senden bir şey daha söylemeni istiyorum: Vasiyetnamendeki senin ortadan kaybolmanla ilgili koşulları yazdıran Hyde mıydı?”

Doktor neredeyse bayılacakmış gibi görünüyordu; ağzını sıkıca kapatıp başını evet anlamında salladı.

“Bunu biliyordum,” dedi Utterson. “Seni öldürmeye niyetliydi. Ucuz kurtuldun.”

“Ama umduğumdan çok daha anlamlı bir şey kazandım,” diye karşılık verdi doktor ciddi bir sesle: “Bir ders aldım. Ah Tanrım, Utterson, öyle bir ders aldım ki!” Sonra da bir anda elleriyle yüzünü örttü.

Dışarı çıkarken avukat durup Poole’a bir iki şey söyledi. “Bu arada,” dedi, “bugün teslim edilen bir mektup varmış: Mektubu getiren nasıl birine benziyordu?” Ama Poole postayla gelenlerden başka mektup gelmediğinden kesinlikle emindi; “onlar da yalnızca birtakım broşürlerdi,” diye ekledi.

Bu haberi duyan ziyaretçi yeni korkulara kapıldı. Açık ki, mektup laboratuvar kapısından teslim edilmişti; belki de odanın içinde yazılmıştı; eğer böyleyse, olan biteni daha farklı değerlendirmek ve daha dikkatli ele almak gerekiyordu. Sokakta yürürken gazete satan çocukların yaya kaldırımlarında boğuk seslerle bağırdıklarını duyuyordu: “*Özel baskı! Yazıyooor! Parlamento üyesinin korkunç bir şekilde öldürülüşünü yazıyor!”* Bu sözler, arkadaşı ve müvekkili olan bir adamın arkasından verilen ölüm söyleviydi; skandal girdabının bir başka temiz adı daha içine çekmesinden endişelenmekten kendini alamıyordu. Vermesi gereken karar, en azından çok nazik bir karardı; alışkanlığı olduğu üzere her zaman kendi sorunlarını kendi çözen biri olarak şimdi, birilerinin kendisine öğütte bulunmasını arzuluyordu. Öyle dosdoğru sorulabilecek bir şey değildi bu; ama hiç olmazsa ortamı biraz yoklayabilirdi.

Avukat, az sonra, başkâtibi Mr. Guest’le birlikte kendi şöminesinin başında oturuyordu. Tam ortalarında, ateşten iyi hesaplanmış bir uzaklıkta duran özel bir şarap şişesi vardı. Şarap, uzun zamandır evinin bodrumunda

güneş ışığı görmeden dinlendirilerek yıllanmıştı. Sis, donuk kentin üzerinde uyumayı sürdürüyor; kentin lambaları çıban başları gibi parlıyor; yere inmiş olan bulutların boğucu örtüsünün arasından, kent yaşamının hayhuyu güçlü bir rüzgârın sesi gibi büyük caddelerde hâlâ duyuluyordu. Ama odanın içi şöminenin ışığıyla canlı ve neşeliydi. Şişedeki asitler çözüleli çok olmuştu; kraliyet kırmızısı renk zamanla açılmış, tıpkı boyalı camlardaki renkler gibi olmuştu; sıcak sonbahar akşam üstlerinin yamaçlardaki üzüm bağlarındaki ışıltısı serbest kalıp Londra'nın üzerindeki sisleri dağıtmaya hazırdı. Mr. Guest'in dışında çok az insandan sır saklardı; ayrıca bu adamın yeteri kadar sır saklayıp saklamadığından da emin olamıyordu. Guest, doktorla birlikte çok sık çalışmıştı: Poole'ı tanıyordu; Mr. Hyde'ın o evle yakınlığı konusunda hiçbir şey duymamış olması olası değildi; bundan kendi kendine birtakım sonuçlar çıkarabilirdi; öyleyse bu esrarengiz işi yerli yerine oturtacak olan mektubu görmesi de gerekmez miydi? Her şeyden önce Guest, el yazısını tanıma konusunda çok iyi bir öğrenci ve eleştirmen olduğuna göre böyle bir adım atmak doğal ve aynı zamanda da zorunlu bir şey değil miydi? Bunun yanı sıra kâtip danışılabilecek biriydi; böylesine garip bir belgeyi okuyup da düşüncelerini belirtmemesi olacak şey değildi ve onun bu düşüncelerinden yararlanarak Mr. Utterson gelecekte izleyeceği yolu şekillendirebilirdi.

"Sir Danvers'ın başına gelenler üzücü," dedi.

"Evet, efendim, gerçekten de. Halkı galeyana getirdi," diye karşılık verdi Guest. "Bu işi yapan adam kesinlikle delinin biri olmalı."

"Senin bu olayla ilgili ne düşündüğünü öğrenmek istiyorum," diye cevap verdi Utterson. "Elimde o adamın el yazısıyla yazılmış bir belge var; ama ikimizin arasında kalmalı, çünkü ben de bu belgeyi ne yapacağımı bilmiyorum; en hafifinden söylersek berbat bir iş bu. Ama belge bu işte; tam senin anlayacağın türden bir katilin el yazısı."

Guest'in gözleri parladı, bir an önce oturup tutkuyla el yazısını incelemeye başladı. "Hayır, efendim," dedi; "deli değil bu; ama garip bir el yazısı."

"Yazan da her açıdan garip biri," diye ekledi avukat.

Tam o sırada uşak elinde bir notla içeri girdi.

“Dr. Jekyll’dan mı gelmiş, efendim?” diye sordu kâtip. “Sanırım yazıyı tanıyorum. Özel bir şey mi, Mr. Utterson?”

“Hayır, yalnızca bir yemek daveti. Neden sordun? Sen de görmek ister misin?”

“Bir dakika. Teşekkür ederim, efendim.” Kâtip her iki kâğıdı da yan yana koydu ve gayretli bir şekilde yazıları birbiriyle karşılaştırdı. “Teşekkür ederim, efendim,” dedi en sonunda, her iki kâğıdı da avukata uzatırken; “çok ilginç bir el yazısı.”

Bir sessizlik oldu, bu sırada Mr. Utterson kendi kendisiyle mücadele ediyordu. “Niçin karşılaştırdın onları, Guest?” diye sordu birdenbire.

“Şey, efendim,” diye karşılık verdi kâtip, “iki yazı arasında benzerlik var; iki el pek çok noktada birbirinin aynı; yalnızca harflerin eğimleri farklı.”

“Oldukça garip,” dedi Utterson.

“Dediğiniz gibi, oldukça garip,” diye karşılık verdi Guest.

“Bu nottan hiç söz etmemeliydim, biliyorsun,” dedi avukat.

“Haklısınız, efendim,” dedi kâtip. “Sizi anlıyorum.”

Mr. Utterson notu o gece yalnız kalır kalmaz, o günden sonra bir daha hiç çıkarmamak üzere kasasına kilitledi. “Nasıl olur!” diye düşünüyordu. “Henry Jekyll bir katil için sahtekârlık yapıyor!” Damarlarındaki kan dondu sanki.

DR. LANYON’UN BAŞINA GELEN GARİP OLAY

Zaman ilerliyordu; Sir Danvers’ın ölümü halkı derinden yaraladığından katili bulana binlerce pound ödül vaat edilmişti; ama Mr. Hyde sanki hiç varolmamış gibi gözden kaybolmuş, polislerin elinden kurtulmuştu. Geçmişiyle ilgili birçok şey bulunup ortaya çıkarılmıştı: adamın zalimliği, çılgın yaşamı, garip dostları, tüm yaşamını kaplamış gibi görünen nefretle ilgili öyküler anlatıldı; ama şu anda nerede olduğuna ilişkin bir fısıltı bile duyulmadı. Cinayet sabahı Soho’daki evden ayrıldığı andan beri sanki yeryüzünden silinmişti; zaman geçtikçe Mr. Utterson endişesinden sıyrılmaya ve kendi içinde daha sakin düşünmeye başladı. Onun düşünme tarzına göre, Sir Danvers’ın ölümünün bedeli Mr. Hyde’ın ortadan kayboluşuyla fazlasıyla ödenmişti. Artık kötü etkinin ortadan kalkmasıyla Dr. Jekyll için yeni bir hayat başlamıştı. Çekildiği inzivadan çıktı, arkadaşlarıyla ilişkilerini yeniden kurdu, bir kez daha onların en yakınlarındaki eğlenceli misafir oldu; zaten her zaman herkese yaptığı iyiliklerle tanınırken, şimdi dine de vermişti kendini. Çok meşguldü, sık sık açık havaya çıkıp dolaşıyordu, sağlığı düzelmişti; yüzü aydınlanmış gibiydi, sanki yaptığı hizmetlerin içsel olarak bilincindeydi; iki aydan daha uzun bir süre boyunca doktor huzurlu yaşadı.

Utterson 8 Ocak’ta düzenlenen küçük bir toplantıda doktorun evinde yemekteydi; Lanyon da oradaydı; ev sahibinin bakışları bu üçlünün ayrılmaz birer arkadaş oldukları o eski günlerdeki gibi bir birine bir ötekine çevrilmişti. Ayın 12’sinde, daha sonra ayın 14’ünde kapı avukatın yüzüne çarpıldı. “Doktor eve kapandı,” dedi Poole, “ve kimseyle görüşmüyor.” Ayın 15’inde avukat yeniden denedi ve yeniden geri çevrildi; son iki aydır arkadaşını neredeyse her gün görmeye alışmış olduğundan, onun yeniden yalnızlığına gömülmesi, ruhuna bir ağırlık çökmesine neden oldu. Beşinci gece kendisiyle birlikte yemek yemesi için Guest’i çağırdı; altıncı gece de kendisi Dr. Lanyon’a gitti.

Burada en azından içeri almamazlık edilmemişti; ama içeri girdiğinde, doktorun görünüşündeki değişiklik karşısında şaşkına döndü. Yüzüne açıkça ölüm fermanı yazılmıştı. Pembe yanaklı adam solmuş; etleri sarkmış; gözle görülür şekilde yaşlanmış ve saçları dökülmüştü; avukatın dikkatini en çok çeken şey, doktorun bu ani fiziksel çöküşünden çok, aklın

derinliklerine yerleşmiş olan bir korkuya tanıklık ediyormuşçasına bakan gözlerindeki ifade ve tavırlarıydı. Doktor ölümden korkacak biri değildi; ama yine de Utterson bundan kuşkulandı. “Evet,” diye düşündü; “o bir doktor, kendi durumunu ve günlerinin sayılı olduğunu sanırım biliyor; böyle bir bilgi ona taşıyamayacağı kadar ağır gelmiş olmalı.” Yine de Utterson onun hasta bakışları hakkında düşündüklerini söylediğinde, Lanyon vakur bir havayla artık sonunun geldiğini açıkladı.

“Bir şok geçirdim,” dedi, “ve bir daha hiç iyileşmeyeceğim. Ölümün gelmesine haftalar kaldı artık. Evet, yaşam güzeldi; onu sevdim; evet, efendim, yaşamı severdim. Bazen her şeyi bilseydik, bu dünyadan göçüp gideceğimiz için sevinirdik diye düşünüyorum.”

“Jekyll da hasta,” dedi Utterson. “Son zamanlarda onu gördün mü?”

Lanyon’un yüzü değişti, titreyen elini havaya kaldırdı. “Artık Dr. Jekyll’ı ne görmek ne de hakkında bir şey duymak istiyorum,” dedi, yüksek, titrek bir sesle. “O şahısla aramdaki her şey bitmiştir; benim için artık ölmüş olan birinden söz ederek beni üzme rica ederim.”

“Yapma canım!” dedi Mr. Utterson; hayli uzun süren bir sessizlikten sonra, “Benim elimden bir şey gelmez mi?” diye sordu. “Biz üçümüz çok eski arkadaşız, Lanyon; yeni arkadaşlar bulacak kadar fazla ömrümüz yok.”

“Hiçbir şey gelmez elinden,” diye karşılık verdi Lanyon; “kendisi böyle olsun istedi.”

“Beni evine kabul etmiyor,” dedi avukat.

“Buna şaşırmadım,” oldu cevap. “Bir gün, Utterson, ben öldükten sonra, belki bu işin doğrusunu yanlışını öğrenebilirsin. Sana anlatamam. Bu arada eğer oturup benimle başka şeylerden konuşabilirsen, Tanrı aşkına, yanımda kal ve böyle yap; ama eğer bu lanet olasıca konudan uzak duramıyorsan, o zaman Tanrı aşkına git, çünkü buna katlanamıyorum.”

Evine varır varmaz Utterson oturup Jekyll’a evine kabul edilmemesinden şikâyet eden ve Lanyon’la mutsuz kopuşlarının nedenini soran bir mektup yazdı; ertesi gün eline bir cevap geçti. Mektup sık sık acıklı sözlerin geçtiği, yer yer esrarengiz bir dille yazılmış bir mektuptu. Lanyon’la olan tartışmanın onarılması olanaksızdı. “Eski arkadaşımızı suçlamıyorum,” diye

yazıyordu Jekyll, “ama bir daha görüşmememize ilişkin görüşlerini paylaşıyorum. Bundan sonra tamamıyla inzivaya çekileceğim bir hayat sürmek istiyorum; ne buna şaşırmalı ne de sana duyduğum arkadaşlık hislerinden kuşkuya düşmelisin, kapım sık sık yüzüne kapansa bile. Ben kendi karanlık yolumda yürürken bana sabır göstermen gerekiyor. Kendi kendime öyle bir ceza verdim ve kendimi öyle bir tehlikenin içine attım ki sana söyleyemem. Eğer ben günahkârların en başında geleniysem, acı çekenlerin de en başında geleniyim. Bu dünyanın böylesine dayanılmaz acılar ve dehşetler barındıran bir yer olduğunu düşünemedim; kaderimi aydınlatmak için yapabileceğin tek bir şey var Utterson, bu da sessizliğime saygı göstermek.” Utterson afallamıştı; Hyde’ın karanlık etkisi ortadan kalkmıştı, doktor eski görevlerine ve arkadaşlıklarına geri dönmüştü; daha bir hafta önce gelecekteki neşeli ve şerefli bir yaşlılık beklentisiyle gülümsüyordu; ve şimdi bir anda arkadaşlığı, zihinsel huzuru ve yaşamının tüm akışı perişan olmuştu. Böylesine büyük ve beklenmedik bir değişiklik deliliğe işaret ediyordu; ama Lanyon’un tavırlarına ve sözlerine bakılırsa bu işin içinde daha derin bir şeyler olmalıydı.

Bir hafta sonra Dr. Lanyon yatağa düştü ve on beş gün geçmeden öldü. Utterson çok etkilendiği cenaze töreninden sonraki akşam çalışma odasına girip kapısını kilitledi, hüzünlü mum ışığının altında oturup ölen arkadaşının kendi eliyle yazıp mühürlediği zarfı önüne koydu. *“ÖZEL: YALNIZCA J. G. Utterson’ın eline teslim edilecek ve eğer kendisi benden önce ölürse okunmadan imha edilecek.”* Zarfın üstüne böylesine dokunaklı sözler yazılmıştı ve avukat, içindekileri okumaktan korkuyordu. “Bugün bir arkadaşımı toprağa verdim,” diye düşünüyordu; “ya bu da bana başka bir arkadaşımı kaybettirirse?” Sonra korkusunu vefasızlık olarak niteleyip mührü açtı. Zarfın içinde aynı şekilde mühürlenmiş bir zarf daha vardı ve üzerinde “*Dr. Henry Jekyll ölmeden ya da ortadan kaybolmadan önce açılmayacak,”* yazıyordu. Utterson gözlerine inanamıyordu. Evet, ortadan kaybolma, burada da, tıpkı çok zaman önce yazana geri verdiği çılgınca yazılmış vasiyetnamede olduğu gibi karşısına çıkıyor; yine ortadan kaybolma düşüncesiyle Henry Jekyll adı bir arada anılıyordu. Ama Jekyll’ın vasiyetnamesi Hyde denilen adamın uğursuz önerisinden kaynaklanıyordu; apaçık ve korkunç bir amaçla yazılmıştı. Aynı şeyi Lanyon yazdığında bu ne anlama geliyordu? Emanetçi büyük bir meraka kapılmıştı, yasağı umursamayıp bu esrarın dibine inmeye can atıyordu; ama

meslek onuru ve ölen arkadaşına sadakati böyle bir şey yapmasını engelliyordu: Böylece paket özel kasasının en derin köşesinde uykuya daldı.

Merakı bastırmak bir şeydir, onu yenmek başka bir şey; o günden sonra Utterson'ın hayatta kalan arkadaşının dostluğunu aynı hevesle arzuladığından kuşku duyulabilir. Arkadaşı hakkında iyi düşünceleri vardı; ama bu düşünceleri bastırılmıştı, korku doluydu. Gerçekten de onu görmeye gitti; ama belki de eve yine kabul edilmemesi içini rahatlattı; belki de yüreğinde, Poole ile kapı eşiğinde, açık hava ve kentin sesleriyle çevrelenmiş bir halde konuşmayı, gönüllü bir kölenin evine kabul edilmeye ve anlaşılmaz münzeviyle yalnız başına oturup konuşmaya tercih ediyordu. Gerçekten de Poole hiç de güzel haberler vermemişti. Görünüşe bakılırsa, doktor laboratuvardaki odasına daha da fazla kapanır olmuştu, hatta bazen orada uyuduğu da oluyordu; keyfi yerinde değildi, çok sessizleşmişti, hiçbir şey okumuyordu; sanki kafasının içinde bir şeyler var gibiydi. Utterson bu haberlerin değişmeyen karakterine öylesine alışmıştı ki, artık evi daha az ziyaret eder olmuştu.

PENCEREDEKİ OLAY

Bir Pazar günü Mr. Utterson ile Mr. Enfield her zamanki yürüyüşlerine çıktıklarında, yolları bir kez daha ara sokağa çıktı; kapının önüne geldiklerinde her ikisi de durup kapıyı gözden geçirdiler.

“Pekâlâ,” dedi Enfield, “en azından bu hikâye sona erdi. Artık Mr. Hyde’ı daha fazla görmeyeceğiz.”

“Umarım görmeyiz,” dedi Utterson. “Sana onu daha önce bir kere gördüğümü ve senin hissettiğin iğrenme duygusunun aynısını hissettiğimi söylemiş miydim?”

“Biri olmadan ötekinin olması olanaksız zaten,” diye karşılık verdi Enfield. “Bu arada, benim buranın Dr. Jekyll’ın evinin arka girişi olduğunu bilmediğim için tam bir aptal olduğumu düşünmüş olmalısınız! Ama bunu anlamama biraz da sizin yaptığınız bir hata neden olmuştu.”

“Demek bunu anladın, öyle mi?” dedi Utterson. “Ama eğer öyleyse avluya girip pencerelere bir bakabiliriz. Sana gerçeği söylemem gerekirse, zavallı Jekyll konusunda hiç rahat değilim; biz dışarıdayken bile, yanında bir arkadaşının bulunmasının ona iyi geleceğini hissediyorum.”

Avlu çok serin ve bir parça nemliydi, güneş az da olsa parlak olmasına karşın, buraya erken bir alacakaranlık çökmüştü. Üç pencereden ortadaki yarı yarıya açıktı; Utterson, kederli bir tutsak gibi, sonsuz üzgün bir çehreyle pencerenin yanı başına oturmuş hava alan birini gördü; bu Dr. Jekyll’dı.

“Bu da nesi! Jekyll!” diye bağırdı. “Daha iyice olduğuna eminim.”

“Çok kötüyüm, Utterson,” diye cevap verdi doktor, kasvetli bir ses tonuyla, “çok kötüyüm. Tanrı’ya şükür ki bu durum uzun sürmeyecek.”

“Çok fazla evde kalıyorsun,” dedi avukat. “Dışarı çıkmalısın biraz, Mr. Enfield’la benim yaptığım gibi kan dolaşımını hızlandırmalısın. (Bu benim kuzenim Mr. Enfield, Dr. Jekyll.) Hadi gel; şapkanı al da bizimle hızlı bir tur at.”

“Çok iyisin,” diyerek içini çekti öteki. “Bunu yapmayı çok isterdim; ama hayır, olmaz; bu imkânsız; buna cesaret edemem. Ama gerçekten Utterson, seni gördüğüme çok sevindim; bu benim için gerçekten büyük bir zevk. Seni ve Mr. Enfield’ı yukarı çağırmak isterdim, ama her taraf öylesine dağınık ki.”

“Peki o zaman,” dedi avukat dostça, “yapabileceğimiz en iyi şey burada durup, seninle buradan konuşmak.”

“Ben de tam bunu isteyecektim sizden,” diye cevap verdi doktor gülümseyerek. Ama daha sözler ağzından çıkar çıkmaz, yüzünden gülümsemesi silindi ve yerini öylesine sefil bir dehşet ve umutsuzluk ifadesi aldı ki, aşağıdaki iki adamın damarlarındaki kan dondu. Bunu yalnızca bir anlığına görebilmişlerdi, çünkü pencere o anda kapandı; ama gördükleri şey yeterliydi, tek bir söz etmeden dönüp avludan çıktılar. Sessizlik içinde ara sokağı arşınladılar; Pazar günü olmasına karşın hâlâ yaşam kıpırtıları olan komşu caddeye gelinceye kadar Mr. Utterson dönüp de arkadaşına bakmadı bile. Her ikisi de solgundu ve gözlerinden dehşet okunuyordu.

“Tanrı bizi bağışlasın! Tanrı bizi bağışlasın!” dedi Mr. Utterson.

Ama Mr. Enfield yalnızca ciddi ciddi başını salladı ve bir kere daha sessizlik içinde yürümeye koyuldu.

SON GECE

Bir akşam, yemekten sonra Mr. Utterson şöminesinin yanı başında otururken Poole'un kendisini ziyarete geldiğini görerek şaşırdı.

"Hayrola, Poole, bir şey mi var?" diye haykırdı; sonra adama ikinci bir kez bakarak, "Canını sıkan şey ne?" diye ekledi; "Doktor mu hastalandı?"

"Mr. Utterson," dedi adam, "ters giden bir şeyler var."

"Otur da bir bardak şarap iç," dedi avukat. "Şimdi biraz soluklan ve bana ne istediğini açık açık anlat."

"Doktorun ne durumda olduğunu biliyorsunuz, efendim," diye cevap verdi Poole, "kendisini nasıl eve hapsettiğini de. Şey, yine odasına kapandı ve bu benim hiç hoşuma gitmiyor, efendim, bunu göreceğime ölseydim keşke. Mr. Utterson, efendim, korkuyorum."

"Şimdi, iyi yürekli dostum," dedi avukat, "daha açık konuş. Neden korkuyorsun?"

"Yaklaşık bir haftadır korkuyorum," diye devam etti Poole, kendisine sorulan soruya aldırmadan, "ve artık buna daha fazla dayanamıyorum."

Adamın görünüşü de söylediklerini fazlasıyla destekliyordu; tavırları kötüleşmişti; içinde bulunduğu dehşeti açıkladığı o bir anın dışında, bir kere bile avukatın yüzüne bakmamıştı. Ağzına bile sürmediği şarap bardağını dizinin üstüne koymuş oturuyor, gözlerini yerde bir köşeye dikmiş bakıyordu. "Artık daha fazla dayanamıyorum," diye tekrarladı.

"Hadi," dedi avukat, "Anlatman için çok iyi nedenlerin var, Poole; ciddi olarak ters giden bir şeyler olduğunu görüyorum. Bunların ne olduğunu bana anlatmaya çalış."

"Sanırım ortada bir şeyler dönüyor," dedi Poole, boğuk bir sesle.

"Bir şeyler mi dönüyor!" diye haykırdı avukat, epey korkmuştu, sinirlenmek üzereydi. "Ne tür bir şeyler? Ne yapmak istiyor bu adam?"

"Söylemeye cesaret edemiyorum, efendim," oldu cevap; "ama benimle gelip kendiniz görmek ister miydiniz?"

Mr. Utterson’ın tek cevabı yerinden doğrulup şapkasını ve ceketini almak oldu; ama uşağın yüzünde o anda beliren rahatlama duygusunun büyüklüğünü büyük bir şaşkınlıkla gördü; adam onun peşi sıra yola koyulduğunda şaraba hiç dokunulmamış olduğunu görmek de daha az şaşırtıcı değildi.

Sert, soğuk, mevsimine uygun bir mart gecesiydi; solgun ay, sanki rüzgâr arkasından kuvvetle esiyormuş gibi arkaya doğru yaslanmıştı, gökyüzünde yosunlar gibi yarı şeffaf bulutlar vardı. Rüzgâr konuşmayı zorlaştırıyor, insanın yüzündeki kanı benek benek bir hale getiriyordu. Alışılmadık derecede tenha olan sokakları silip süpürüyordu rüzgâr; Mr. Utterson ise Londra’nın bu bölgesini hiç böyle ıssız görmediğini düşünüyordu. Bunun tam aksi olmasını dilerdi; başka insanları görüp onlara dokunmak için böylesine keskin bir istek duymamıştı içinde hiç; çünkü, ne kadar mücadele ederse etsin, kafasında ezici bir felaket önsezisi doğmuştu. Meydana ulaştıklarında her yer rüzgârdan toz toprak içinde kalmıştı, bahçedeki ince gövdeli ağaçlar parmaklıklara çarpıp duruyordu. Bütün yol boyunca hep bir iki adım önde yürümüş olan Poole şimdi kaldırımın ortasına çıkmıştı. Dondurucu soğuğa karşın şapkasını çıkarıp kırmızı bir mendille alnının terini sildi. Ama endişeli aceleciliğine rağmen alnından sildiği şey, hızlı yürümesinin sonucu oluşmuş ter damlaları değil, boğucu bir ıstırabın nemiydi; çünkü yüzü bembeyazdı, sesi, konuştuğunda sert ve kesik kesik çıkıyordu.

“Evet, efendim,” dedi, “işte geldik, Tanrı bahşetse de kötü bir şey olmamış olsa.”

“Amin, Poole,” dedi avukat.

Bunun üzerine uşak çok temkinli bir tavırla kapıyı çaldı; kapının zinciri açıldı; ve içeriden bir ses sordu: “Sen misin, Poole?”

“Her şey tamam,” dedi Poole. “Kapıyı aç.”

İçeri girdiler, hol parlak bir şekilde aydınlatılmıştı; şöminede ateş gürül gürül yanıyordu; şöminenin başında kadınlı erkekli bütün hizmetçiler bir koyun sürüsü gibi birbirlerine sokulmuşlardı. Mr. Utterson’ı görünce oda hizmetçisi isterik bir şekilde inlemeye başladı; aşçı ise, “Tanrı’ya şükür! Bu

Mr. Utterson!" diye haykırarak sanki onu kollarına almak istermiş gibi ileri doğru atıldı.

"Neler oluyor burada? Neden hepiniz buradasınız?" dedi avukat, hırçın bir sesle. "Bu ne düzensizlik, bu ne görülmedik bir şey; efendiniz bu yaptıklarınızdan hiç hoşlanmayacak."

"Hepsi korku içinde," dedi Poole.

Bu sözleri koyu bir sessizlik izledi, hiç kimse karşı çıkmıyordu; yalnızca oda hizmetçisi yüksek sesle ağlamaya başladı.

"Kapa çeneni!" dedi Poole ona, sesinde gergin sinirlerine tanıklık eden bir gaddarlık vardı; gerçekten de kız öylesine ansızın yüksek sesle feryat etmişti ki, hepsi şaşırmış ve yüzlerinden yansıyan korku dolu bir beklentiyle oda kapısına doğru dönmüşlerdi. "Şimdi," diye devam etti uşak, aşçı yamağına dönerek, "bana bir mum ver de şu işe bir an önce başlayalım." Sonra Mr. Utterson'dan kendisini izlemesini rica ederek arka bahçeye doğru yürüdü.

"Şimdi, efendim," dedi, "mümkün olduğu kadar usulca takip edin beni. Duymanızı istiyor, ama duyulmanızı istemiyorum. Ve bakın efendim, eğer sizden içeri girmenizi isterse sakın girmeyin."

Bu beklenmedik uyarıları duyan Mr. Utterson'ın sinirleri öylesine gerildi ki neredeyse dengesini yitirip yere düşecekti; ama yeniden cesaretini toplayıp uşağı takip ederek laboratuvar binasına girdi, kafesli sandıkların ve şişelerin yerlere saçılmış olduğu ameliyathaneden geçerek merdivenin başına geldiler. Poole bir kenara çekilip dinlemesini işaret etti; bu arada kendisi mumu yere koydu, verdiği karardan caymamak için büyük bir çaba göstererek merdivenleri çıktı, ne yapacağını bilemez haldeki eliyle kırmızı çuhalı oda kapısını tıklattı.

"Mr. Utterson, efendim, sizi görmek istiyor!" diye seslendi; konuşurken bile avukata kulak vermesi için bir kez daha işaret ediyordu.

İçeriden bir ses cevap verdi: "Söyle ona, şu anda hiç kimseyi göremem!" dedi şikâyet eder gibi.

"Teşekkür ederim, efendim," dedi Poole, sesinde zafer kazanmış gibi bir ton vardı; mumu yeniden eline alarak Mr. Utterson'ı yeniden avludan

geçirerek büyük mutfağa götürdü; ateş sönmüştü, yerde böcekler zıplıyordu.

“Efendim,” dedi, Mr. Utterson’ın gözlerinin içine bakarak, “bu ses efendimin sesi miydi?”

“Çok değişmiş gibiydi,” diye karşılık verdi avukat, çok solgundu ama uşağın bakışlarına bakışlarıyla karşılık veriyordu.

“Değişmiş mi? Şey, evet, ben de öyle düşünüyorum,” dedi uşak. “Yirmi yıl bu adamın evinde çalıştıktan sonra sesi konusunda yanılır mıyım? Hayır, efendim, efendimin işi bitirildi; sekiz gün önce Tanrı’nın adını haykırdığını duyduğumuz gün işi bitirildi; şimdi içeride onun yerine kim var ve neden orada kalıyor, bunu ancak Tanrı bilebilir, Mr. Utterson!”

“Bu çok garip bir hikâye, Poole; biraz çılgınca bir hikâye bu dostum,” dedi Mr. Utterson, parmağını ısırarak. “Varsayalım ki her şey senin düşündüğün gibi olsun, varsayalım ki Dr. Jekyll –evet öldürülmüş olsun, katilin içeride durması için sebep ne? İnandırıcı değil bu; hiç de akla yatkın değil.”

“Pekâlâ, Mr. Utterson, siz ikna edilmesi zor bir adamsınız; ama yine de başaracağım bunu,” dedi Poole. “Bütün geçen hafta boyunca (sizin de bilmeniz gerekir) o ya da şu odada her kim yaşıyorsa o, gece gündüz bir tür ilaç için ağlayıp durdu, o ilacı bir türlü kafasından çıkarıp atamadı. Kimi zaman emirlerini bir kâğıda yazıp merdivenlere atmak efendimin âdetlerinden biriydi. Geçtiğimiz hafta boyunca başka hiçbir şey yapmadık; kâğıtlarla, kapalı bir kapıdan başka hiçbir şey yoktu, kapıya bıraktığımız yemekler de hiç kimse yokken fark ettirilmeden odaya alınıyordu. Evet, efendim, her gün, hatta aynı gün içinde iki üç defa kâğıtlara yazılmış emir ve şikâyetler kapıdan dışarı atılıyor, ben de kentteki bütün toptancı eczanelerini harıl harıl dolaşmaya gönderiliyordum. Ne zaman benden istenilen şeyi getirmiş olsam, onu geriye vermemi isteyen bir başka kâğıtla karşılaşıyordum, çünkü aldığım ilaç saf değildi ve bir başka firmaya sipariş etmem isteniyordu. Bu ilaç her ne işe yarıyorsa, ona çok ihtiyacı olmalı.”

“O kâğıtlardan var mı sende?” diye sordu Utterson.

Poole cebini yokladı ve buruşturulmuş bir not çıkardı. Avukat mumun ışığına yaklaşarak kâğıdı dikkatle gözden geçirdi. Şunlar yazılıydı: “*Dr.*

Jekyll, Maw firmasına saygılarını sunar. Son gönderdikleri ilaç örneğinin saf olmadığına ve şu anki amacı için yararsız olduğuna dair sizi temin eder. 18.. yılında Dr. J., M. firmasından oldukça büyük miktarda ilaç satın almıştı. Şimdi büyük bir özenle araştırmanızı ve eğer elinizde aynı kalite maldan kaldıysa bir an önce kendisine gönderilmesini rica eder. Fiyatı önemli değil. Bu ilacın Dr. J. için önemi pek de abartılacak bir şey değildir." Buraya kadar mektup oldukça düzgün bir yazıyla yazılmıştı; ama tam burada kalemin ani bir sıçrayışı yazarının duygularının boşaldığını gösteriyordu. *"Tanrı aşkına,"* diye eklemişti, *"bana şu eski maldan biraz bulun."*

"Garip bir not bu," dedi Mr. Utterson; sonra keskin bir sesle, "nasıl oldu da bu zarf açıldı?" diye sordu.

"Maw'daki adam çok kızgındı, efendim, bir pislikmiş gibi mektubu suratıma fırlatıp attı," diye karşılık verdi Poole.

"Bu hiç kuşkusuz doktorun el yazısı, biliyor musun?" diye konuya geri döndü avukat.

"Ben de böyle düşünmüştüm," dedi uşak, asık bir suratla; sonra daha değişik bir ses tonuyla, "Ama el yazısının ne önemi var?" dedi. "Ben onu gördüm!"

"Onu gördün ha?" diye tekrarladı Mr. Utterson. "Pekâlâ?"

"İşte böyle!" dedi Poole. "Şu şekilde oldu; aniden bahçeden ameliyathaneye girmiştim. İlacı ya da her neyse onu bulmak için odadan dışarı çıktığını anladım; çünkü odanın kapısı açıktı, salonun en dipteki ucunda, kafesli sandıkların arasında bir şeyler aranıyordu. Ben içeri girince kafasını kaldırıp baktı, bir çığlık kopardı ve hızla merdivenlere fırlayıp odasına girdi. Onu yalnızca bir dakika gördüm, ama saçlarım diken diken olmuştu. Efendim, eğer o benim efendimse neden yüzünde maske vardı? Eğer o benim efendimse neden bir fare gibi çığlık atıp benden kaçtı? Ben ona epey uzun zamandır hizmet ediyorum. Ve sonra..." Adam durakladı, sıkıntıyla elini yüzünde dolaştırdı.

"Bütün bunlar çok garip şeyler," dedi Mr. Utterson, "ama sanırım işler benim açımdan aydınlanmaya başlıyor. Senin efendin, Poole, besbelli ki yakalananlara hem işkence çektiren hem de onların fiziksel yapısını

deforme eden hastalıklardan birine yakalanmış; sesinin değişmesi de bu yüzden; yüzüne maske takması ve arkadaşlarından kaçması da bu yüzden; ilacı bulmak için bu kadar istekli olmasının nedeni de bu, çünkü zavallı ruh o sayede tamamen iyileşebilme umudunu koruyor –Tanrı bahşetse de yanılmamış olsa! Benim açıklamam bu; yeterince üzücü, Poole, düşünmesi bile korkunç; ama her şey oldukça açık ve son derece doğal, bilmecenin parçalarını birleştiriyor, üstelik bizi endişelerden de kurtarıyor."

"Efendim," dedi uşak, solgun yüzü benek benek olmuştu, "o şey, benim efendim değildi, gerçek bu. Benim efendim..." Sözün burasında çevresine bakınıp fısıldamaya başladı. "Benim efendim oldukça uzun boylu, yapılı bir adam, bu şeyse daha çok bir cüceye benziyordu." Utterson karşı çıkmaya yeltendi. "Ah, efendim!" diye haykırdı Poole, "yirmi yıldan sonra kalkıp da efendimi tanımadığımı söylemeyeceksiniz ya? Odasının kapısında kafasının hangi hizaya geldiğini bilmediğimi düşünmüyorsunuz ya? Hayatım boyunca her sabah onu o kapının orada gördüm. Hayır, efendim, o maskeli şey asla Dr. Jekyll değildi –Ne olduğunu Tanrı bilir, ama asla Dr. Jekyll değildi; bir cinayet işlendiğini yüreğimin derinliklerinde hissediyorum."

"Poole," diye karşılık verdi avukat, "eğer böyle olduğunu söylüyorsan, bunu kesin olarak öğrenmek benim görevimdir. Efendinin duygularını incitmemeyi ne kadar arzularsam arzulayayım, onun hâlâ hayatta olduğunu kanıtlıyor gibi görünen bu notla kafam ne kadar karışmış olursa olsun, bu kapıyı kırmayı bir görev sayıyorum."

"Ah, Mr. Utterson, konuşma diye buna denir!" diye haykırdı uşak.

"Şimdi ikinci soru geliyor," dedi Utterson: "Bu işi kim yapacak?"

"Kim mi, tabii ki sizinle ben, efendim," oldu korkusuz cevap.

"Bunu iyi söyledin," diye karşılık verdi avukat; "ve bu işin sonunda ne olursa olsun, senin bu işten zararlı çıkmamanı sağlamak benim işimdir."

"Ameliyathanede bir balta var," diye devam etti Poole; "siz de mutfaktaki ocak demirini alabilirsiniz."

Avukat bu kaba ve ağır aleti eline alıp dengeledi. "Biliyor musun, Poole," dedi, başını kaldırarak, "sen ve ben kendimizi tehlikeye atmak üzereyiz."

“Gerçekten de böyle olduğunu söyleyebilirsiniz, efendim,” diye karşılık verdi uşak.

“Pekâlâ öyleyse, birbirimize karşı açık sözlü olmalıyız,” dedi öteki. “Her ikimiz de söylediklerimizden daha çoğunu düşünüyoruz; hadi şunu açıkça konuşalım. Gördüğün şu maskeli adam var ya, onu tanıdın mı?”

“Şey, efendim, her şey öylesine kısa süre içinde oldu ki, ayrıca yaratık da iki büklüm duruyordu, öyle ki tanıdığıma yemin edemem,” oldu cevap. “Ama eğer o Mr. Hyde mıydı demek istiyorsanız, evet, bence, sanırım oydu. Görüyorsunuz ya, hemen hemen onunla aynı cüssedeydi; onun gibi hızlı hareket ediyordu; ayrıca başka kim laboratuvar kapısından içeri girmiş olabilir ki? Unutmamışsınızdır, efendim, cinayet işlendiği gün anahtar ondaydı. Ama hepsi bu değil. Bilmiyorum, Mr. Utterson, hiç bu Mr. Hyde’la karşılaştınız mı?”

“Evet,” dedi avukat, “onunla bir kere konuşmuştum.”

“Öyleyse siz de hepimiz gibi, bu beyefendide bir gariplik olduğunu biliyor olmalısınız –insanın içini bulandıran bir şey– bunu nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum, efendim, ancak şöyle diyebilirim: İliklerinizde hissettiğiniz bir tür soğuk ve cıvık bir şey var sanki onda.”

“Ben de bu tarif ettiklerinize benzer şeyler hissetmiştim,” dedi Mr. Utterson.

“Tam da öyle, efendim,” diye karşılık verdi Poole. “Evet, o maskeli şey bir maymun gibi kimyasal aletlerin arasında hoplayıp sıçradığında ve hızla odaya girdiğinde, omuriliğimden aşağıya buz gibi bir şey indi. Ah, bunun bir kanıt olmadığını biliyorum, Mr. Utterson; bu kadarını biliyorum; ama bir insanın hisleri vardır ve size İncil üzerine yemin ederim ki o şey Mr. Hyde’dı!”

“Of, of!” dedi avukat. “Benim korkularım da aynı noktada toplanıyor. Kötülük, korkarım bu ilişkinin temelinde kötülük vardı ve bundan bir kötülük çıkacağı kesindi. Of, gerçekten de sana inanıyorum; zavallı Harry’nin öldürüldüğüne inanıyorum ve katilin (hangi amaçla olduğunu yalnızca Tanrı söyleyebilir) hâlâ kurbanın odasında gizlendiğine inanıyorum. Pekâlâ, gel bizim adımız intikam olsun. Bradshaw’ı çağır.”

Çağırılan hizmetkâr geldiğinde yüzü bembeyazdı ve sinirliydi.

“Toparla kendini, Bradshaw,” dedi avukat. “Bu belirsizlik biliyorum ki hepinizin sinirlerini yıprattı; ama şimdi niyetimiz bütün bunlara bir son vermek. Poole ile ben odaya zorla gireceğiz. Eğer her şey yolundaysa, omuzlarım bu suçu taşıyabilecek kadar geniş. Bu sırada, yapacağımız işin yolunda gitmesini sağlamak ve suçlunun arka taraftan kaçmasını engellemek için sen ve yamağın sağlam birer çift sopa alıp köşede duracak ve laboratuvar kapısında gözcülük yapacaksınız. Yerlerinizi almanız için size on dakika veriyoruz.”

Bradshaw dışarı çıkarken avukat saatine baktı. “Şimdi, Poole, biz de işimize koyulalım,” dedi; ocak demirini kolunun altına alarak avluya girdi. Bulutlar ayın önüne yığılmıştı, şimdi her yer çok karanlıktı. Binalar arasındaki derin sahanlığa doğru esen rüzgâr adım attıkça ellerindeki mumun ışığını öne arkaya doğru savuruyordu, sonunda ameliyathaneye gelip sessizce beklemeye başladılar. Çevrelerinde Londra uğulduyordu, ama daha yakınlarda sessizlik vardı; yalnızca odada bir ileri bir geri gidip gelen ayak seslerinin gürültüsü sessizliği bozuyordu.

“Bütün gün böyle yürüyüp duruyor, efendim,” diye fısıldadı Poole; “gecenin büyük kısmında da bunu yapıyor. Yalnızca eczacıdan yeni bir örnek geldiği zaman biraz ara veriyor. Ah, vicdan, insanı hiç rahat bırakmayan bir düşmandır. Ah, efendim, bu atılan adımlardan her biri dökülen kanla kirlenmiş! Ama dinleyin, biraz daha yakından... – kulaklarınızı iyice açın, Mr. Utterson, söyleyin bana, bunlar doktorun ayak sesleri mi?”

Ayak seslerinin sahibi belli bir tempoyla hafif ve garip adımlar atıyordu ve yürüyüşü o kadar yavaştı ki; gerçekten de Henry Jekyll’ın, tahtaları gıcırdatan ağır yürüyüşünden farklıydı. Utterson içini çekti. “Başka hiçbir şey olmuyor mu?” diye sordu.

Poole başını salladı. “Bir keresinde,” dedi. “Bir keresinde ağladığını duydum!”

“Ağladığını mı? Nasıl yani?” dedi avukat, birden dehşetle ürperdiğini hissetti.

“Bir kadın ya da yitik bir ruh gibi ağlıyordu,” dedi uşak. “Ağlaması yüreğimi sızlatmıştı, neredeyse ben de ağlayacaktım.”

Aradan on dakika geçmişti. Poole saman yığınının arasından baltayı çıkardı; mum, yapacakları saldırı sırasında onlara ışık versin diye en yakın masanın üzerine koyulmuştu; nefeslerini tutarak sabırlı ayakların gecenin sessizliğinde bir ileri bir geri yürüdüğü yere doğru yaklaştılar. “Jekyll!” diye haykırdı Utterson, yüksek sesle. “Seni görmek istiyorum!” Bir an durakladı, ama cevap gelmedi. “Seni uyarıyorum, kuşkularımız giderek artıyor, seni görmem gerekiyor, göreceğim de,” diye devam etti; “eğer uygun yollardan yapamazsam, o zaman hileyle yaparım bunu! Eğer istemezsen, o zaman kaba güçle yaparım!”

“Utterson!” dedi ses, “Tanrı aşkına, merhamet et!”

“Ah, bu Jekyll’ın sesi değil, Hyde’ın sesi!” diye haykırdı Utterson. “Kıralım kapıyı, Poole!”

Poole baltayı omzunun üzerinden savurdu; darbe bütün binayı sarstı, kırmızı çuha örtülü kapının kilidi ve menteşeleri yerinden oynadı. Odadan, sanki dehşete kapılmış bir hayvandan çıkar gibi kasvetli bir çığlık geldi. Balta bir kez daha havaya kalktı, paneller bir kez daha çatırdadı ve kapının çerçevesi yamuldu; dört darbe daha indi kapıya; ama kapının ahşabı çok sertti ve menteşeler usta bir işçilik ürünüydü; beşinci darbe inince kilit kırılıp koptu ve enkaza dönüşmüş kapı içeriye, halının üstüne devrildi.

Kendi saldırılarından ve bunu izleyen sessizlikten afallayan işgalciler bir süre geride durup içeriyi gözetlediler. Lambanın sakin ışığında aydınlanmış oda gözlerinin önüne serildi, şöminede harlı bir ateş yanıyor, çaydanlık şarkı söylüyordu; bir iki çekmece açıktı, masanın üzerinde düzenle yerleştirilmiş kâğıtlar vardı ve şöminenin yanında çay içmek için hazırlıklar yapılmıştı; içleri ilaç dolu cam dolaplar olmasa bu sessiz odanın o gece Londra’da görülebilecek en sıradan oda olduğunu söylerdiniz.

Odanın tam ortasında acıyla iki büklüm olmuş, hâlâ titreyen bir adam yatıyordu. Parmaklarının ucuna basa basa yanına yaklaştılar, sırt üstü çevirdiler ve Edward Hyde’ın yüzüyle karşılaştılar. Üzerine çok bol gelen bir elbise giymişti, doktorun bedenine göreydi bu elbiseler; yüzünün çizgileri yaşam belirtileriyle kımıldıyordu, ama aslında bedenden yaşam

çoktan gitmişti; elindeki kırık ilaç şişesinden ve havada asılı kalan sert ilaç kokusundan, Utterson kendi canına kıymış birinin bedenine bakmakta olduğunu anlamıştı.

“Çok geç kaldık,” dedi sert bir ses tonuyla, “ister kurtarmak, ister cezalandırmak için olsun. Hyde bu işi kendi elleriyle halletti; bize de yalnızca efendinin cesedini bulmak kaldı.”

Binanın çok büyük bir bölümünü, neredeyse bütün zemin katı kaplayan, tepeden ışıklandırılmış ameliyathaneyle diğer uçta ikinci katı oluşturan ve avluya bakan oda işgal ediyordu. Bir koridor, ameliyathaneyi ara sokağa çıkan kapıya bağlıyordu; odayı bu koridora bağlayan ikinci bir merdiven daha vardı. Ayrıca birkaç karanlık oda ve geniş bir mahzen bulunuyordu. Buraları baştan başa araştırdılar. Her odaya sadece şöyle bir göz atmak yetiyordu, çünkü hepsi bomboştu, kapılarından dökülen toza bakılırsa uzun zamandır açılmamışlardı bile. Mahzen de çoğu Jekyll’dan önce bu evin sahibi olan cerrahın zamanından kalma ıvır zıvırla doluydu; ama daha kapısını açar açmaz yıllar boyunca girişte örülen örümcek ağlarından oluşmuş kalın bir örtüyle karşılaşınca burayı daha fazla aramanın yararsız olduğunu anladılar. Hiçbir yerde, ölü ya da diri, Henry Jekyll’ın izine rastlayamadılar.

Poole koridor duvarlarının taşlarına ayağını vurdu. “Buraya gömülmüş olmalı,” dedi, sese kulak vererek.

“Ya da kaçmış olabilir,” dedi Utterson ve ara sokağa açılan kapıyı incelemek üzere oraya gitti. Kapı kilitliydi; kapının yakınında, taşların üzerinde paslanmış anahtarı buldular.

“Kullanılacak gibi görünmüyor,” dedi avukat.

“Kullanılmak mı!” dedi Poole. “Görmüyor musunuz, efendim, bu kırılmış. Sanki biri çiğnemiş gibi.”

“Ah,” diye devam etti Utterson, “kırıklar bile paslanmış.” İki adam korkuyla birbirlerinin yüzüne baktılar. “Bu beni aşıyor, Poole,” dedi avukat. “Hadi odaya geri dönelim.”

Merdiveni sessizlik içinde çıktılar, ara sıra korkulu gözlerle cesede bakarak, odayı daha ayrıntılı bir şekilde aramaya koyuldular. Masalardan

birinin üzerinde kimyasal çalışmaların izleri; çay tabaklarında değişik ölçülerde beyaz tuz yığınları vardı, sanki mutsuz adamın tamamlayamadığı bir deney için hazırlanmış gibiydiler.

“Bu ona her zaman getirdiğim ilaç,” dedi Poole; daha sözlerine devam ederken, çaydanlık ürkütücü bir gürültü çıkararak taştı.

Bu da onları ateşin yanına yöneltti; buraya rahat bir koltuk yerleştirilmişti; çay takımları oturanın elinin altındaydı; bardağa şeker bile koyulmuştu. Rafta birkaç kitap vardı; kitaplardan biri çay takımının yanında açık duruyordu; Utterson bunun Jekyll’ın birkaç kez büyük bir saygıyla sözünü ettiği dinsel bir kitap olduğunu anladı, ama sayfaların kenarına doktorun kendi el yazısıyla sövgü dolu notlar almış olduğunu görünce şaşırdı kaldı.

Daha sonra, odayı araştırırken bir boy aynasıyla karşılaştılar; aynanın derinliklerine baktıkları zaman ister istemez dehşete kapıldılar. Ama ayna öyle bir yerleştirilmişti ki, tavanda oynaşan pembe parıltılardan, dolapların camlı yüzeylerinde yüzlerce kez yinelenen şömine ateşinden ve içeri bakmak için eğilen kendi solgun ve korku dolu yüzlerinden başka bir şey görmediler.

“Bu ayna çok garip şeyler gördü, efendim,” diye fısıldadı Poole.

“Ama bunların hiçbiri kesinlikle aynanın kendisinden daha garip değildir,” dedi avukat, aynı ses tonuyla. “Jekyll ne için...” –sözcükler boğazında düğümlendi, sonra zayıflığını yenip– “Jekyll aynayla ne yapmak istemiş olabilir ki?” diye sordu.

“Haklısınız!” dedi Poole.

Daha sonra çalışma masasının yanına gittiler. Masanın üzerinde, kağıtların arasında, en üste koyulmuş bir zarf vardı. Zarfın üzerinde doktorun elyazısıyla Mr. Utterson’ın adı yazılıydı. Avukat zarfın mührünü açtı, içinden çok sayıda zarf yere düştü. İlki, bir vasiyetnameydi; altı ay önce geri vermiş olduğu vasiyetnameyle aynı eksantrik cümlelerle dolu olan ve doktorun ölümü durumunda açılacak olan vasiyetname, ortadan kaybolması durumunda bir bağış taahhütnamesi olarak kullanılacaktı; ama avukat, anlatılamaz bir şaşkınlıkla Edward Hyde’ın adı yerine Gabriel John Utterson adını okudu. Poole’a baktı, sonra yeniden kâğıtlara baktı, en sonunda da halının üzerine serilmiş olan ölü suçluya baktı.

“Kafam iyice karıştı,” dedi. “Günlerdir bu belge onun elindeydi; ortada beni sevmesi için bir neden de yoktu; kendi adının benimkiyle değiştirildiğini görünce öfkeden deliye dönmüş olmalı; ama her şeye rağmen bu belgeyi imha etmemiş.”

Öteki kâğıdı aldı; bu doktorun kendi el yazısıyla yazılmış ve tepesine tarih atılmış olan kısa bir nottu. “Ah, Poole!” diye haykırdı avukat, “bugün hayattaymış ve buradaymış. Bu kadar kısa zamanda ortadan kaldırılmış olamaz; hâlâ yaşıyor olmalı, kaçmış olmalı! Ama neden kaçtı? Ve nasıl? Bu durumda bunun bir intihar olduğunu iddia edebilir miyiz? Ah, çok dikkatli olmalıyız. Efendini daha da korkunç bir felakete sürükleyebileceğimizi seziyorum.”

“Neden okumuyorsunuz, efendim?” diye sordu Poole.

“Çünkü korkuyorum,” diye karşılık verdi avukat ciddi bir ses tonuyla. “Tanrı korusun, ama korkmam için ortada bir neden de yok ki!” Bunu söyledikten sonra kâğıdı gözlerine yaklaştırdı ve şunları okudu:

“Sevgili dostum Utterson,

Bu not eline geçtiğinde hangi koşullar altında olacağını şimdiden kestiremediğim bir şekilde ortadan kaybolmuş olacağım; ama içgüdülerim ve adı koyulamayan durumumun bütün koşulları bana, sonun kesin olduğunu ve bir an önce gelmesi gerektiğini söylüyor. Şimdi git ve Lanyon’un sana vereceği konusunda beni uyardığı yazıyı oku; eğer daha fazlasını öğrenmek istersen itiraflarımı okumak için geri dön.

Değersiz ve mutsuz arkadaşın,

Henry Jekyll.”

“Üçüncü bir zarf daha mı vardı?” diye sordu Utterson.

“Burada, efendim,” dedi Poole ve avukatın ellerine birçok yerinden mühürlenmiş ağırca bir paket verdi.

Avukat paketi cebine koydu. “Bu kâğıt konusunda hiçbir şey söylemeyeceğim. Eğer efendin kaçtıysa ya da öldüyse en azından onun saygınlığını koruyabiliriz. Saat şimdi on; eve dönüp bu belgeleri sakin bir

şekilde okumam gerek; ama gece yarısı olmadan geri döneceğim, o zaman da polise haber veririz.”

Ameliyathanenin kapısını arkalarından kilitleyerek dışarı çıktılar; Utterson hizmetçileri bir kez daha holdeki ateşin başında toplanmış olarak bırakıp, bu esrarengiz olayları açıklığa kavuşturacak olan iki yazıyı okumak üzere ofisine doğru zor da olsa yürümeye başladı.

DR. LANYON'UN ANLATTIKLARI

Dokuz Ocak'ta, bundan dört gün önce, akşam postasıyla meslektaşım ve eski okul arkadaşım Dr. Jekyll tarafından bana gönderilen taahhütlü bir mektup aldım. Bu beni epeyce şaşırttı; çünkü hiç böyle haberleşme alışkanlığımız yoktu; daha bir gece önce onu görmüş ve birlikte yemek yemiştim; konuşmalarımızdan bu formaliteleri haklı gösterebilecek hiçbir şey çıkaramıyordum. Zarfın içindekiler merakımı kamçıladı; çünkü mektupta şunlar yazılıydı:

"10 Aralık, 18..

Sevgili Lanyon,

Sen benim en eski arkadaşlarımdan birisin; bilimsel konularda zaman zaman anlaşmazlığa düşmüş olsak da, bugüne kadar en azından kendi açımdan birbirimize duyduğumuz sevgide bir azalma olduğunu hatırlamıyorum. Hayatım boyunca bir gün yoktur ki sen bana, "Jekyll, hayatım, onurum, aklım sana bağlı," desen, sana yardım etmek için bütün servetimi ya da sol kolumu feda etmeye hazır olmayayım. Lanyon, hayatım, onurum, aklım, hepsi senin merhametine kaldı; eğer bu gece bana yardım etmezsen, her şeyimi tamamen kaybedeceğim. Mektuba böyle başlamamdan sonra senden onursuz bir şey yapmanı isteyeceğimi düşünebilirsin. Buna kendin karar ver.

Bu gece bütün öteki randevularını ertelemeni istiyorum –evet, bir imparatorun yatağının başına çağrılmış olsan bile; eğer kendi araban şu anda kapıda değilse bir araba tut ve göstermek üzere elinde bu mektupla dosdoğru benim evime gel. Uşağım Poole'a gereken emirler verildi; yanında bir çilingirle seni bekler bulacaksın onu. Odamın kapısı zorlanmak zorunda kalacak; sen içeri yalnız girmelisin; sol taraftaki camlı dolabı (E harfli olanı) açacaksın, eğer kapalıysa kilidi kıracaksın ve içindeki her şeyle birlikte yukarıdan dördüncü çekmeceyi ya da aşağıdan üçüncü çekmeceyi (ki ikisi de aynı şey) çekip çıkaracaksın. Aşırı zihinsel sıkıntı içinde olduğum için seni yanlış yönlendirmekten ölesiye korkuyorum; ama bir hata yapıp da yanlış yazdıysam bile, hangi çekmecenin doğru çekmece olduğunu içinde bulunan şeylere bakınca anlayabilirsin: İçinde kimi tozlar,

bir ilaç şişesi ve kâğıt kaplı bir defter var. Bu çekmeceyi olduğu gibi Cavendish Meydanı'na getirmeni rica ediyorum senden.

Yapacağın şeylerin ilk kısmı bu: Şimdi sıra ikinci kısma geldi. Eğer bu notu alır almaz hemen yola çıkarsan gece yarısı olmadan çok önce geri dönmüş olman gerekir; ama sana bu kadar zaman vermemin nedeni yalnızca önlenemez ve önceden tahmin edilemez engellerle karşılaşman korkusu değil, ama aynı zamanda bundan sonra yapılacak işler için hizmetçilerinin yattıkları bir saati tercih ediyor olmam. Gece yarısı olunca, senden muayene odanda yalnız olmanı, benim adımı vererek kendisini tanıtan bir adamı kendi ellerinle içeri almanı ve odamdan alıp getirmiş olacağın çekmeceyi ona vermeni istemek zorundayım. Bütün bunlardan sonra benim için yapmanı istediklerimi yerine getirmiş ve minnettarlığımı kazanmış olacaksın. Eğer bir açıklama yapmam konusunda ısrarcı olursan, beş dakika sonra bütün bu düzenlemelerin nasıl da hayati bir önemi olduğunu anlamış olacaksın; ne kadar tuhaf görünürlerse görünsünler yapmanı istediklerimden bir tekini bile göz ardı edersen, vicdanını, ölümümün ya da aklımı yitirmemin getirdiği yıkıma mahkûm etmiş olacaksın.

Bu isteğimi hafife almayacağına ne kadar güvensem de böyle bir olasılığın yalnızca düşüncesi bile yüreğimin sızlamasına ve ellerimin titremesine neden oluyor. Bu saatte bir de benim halimi düşün, tuhaf bir yerde, hiçbir hayal gücünün abartamayacağı kadar kara bir ıstırabın pençesinde kıvranıyorum, ama yine de dediklerimi tam vaktinde yerine getirirsen, dertlerimin anlatılıp bitirilmiş bir masal gibi geride kalacağının farkındayım. Bana yardım et, sevgili arkadaşım Lanyon, beni kurtar.

Arkadaşın,

H. J.

Not: Tam mektubu mühürlemiştim ki yeni bir dehşet ruhumu sardı. Postanın gecikmesiyle bu mektubun yarın sabaha kadar eline geçmemesi mümkün. Böyle bir durumda, sevgili Lanyon, sana söylediğim işi gün içinde senin için en uygun olan saatlerde yap ve bir kere daha ulağımın gece yarısı sana gelmesini bekle. O zaman belki de her şey için çok geç kalınmış olabilir; eğer o gece hiçbir olay olmadan geçerse bil ki, Henry Jekyll'ın sonu gelmiş demektir."

Bu mektubu okuduktan sonra, meslektaşımın delirmiş olduğuna emin olmuştum; ama bu durum kuşkuya yer bırakmayacak şekilde kanıtlanmadıkça benden istediklerini yapmaya meyilliydim. Bu karmakarışık şeylerden ne kadar az anlıyorsam, bunların önemini yargılamaktan da o kadar uzaktım; böyle dile getirilen bir istek çok büyük bir sorumluluk yüklenmeden bir kenara bırakılamazdı. Masamdan kalktım, bir arabaya bindim ve dosdoğru Jekyll'ın evine gittim. Uşak kapıda beni bekliyordu; benimle aynı sıralarda akşam postasıyla talimatları içeren taahhütlü bir mektup almış, hemen bir çilingir ve bir marangoz çağırtmıştı. Biz konuşurken onlar da geldiler; hep birlikte eskiden Dr. Denman'ın ameliyathanesi olan yere geçtik, Jekyll'ın özel odasına (senin de bildiğin gibi) en rahat buradan giriliyordu. Kapı çok sağlam, kilit ise kusursuzdu; marangoz eğer kapının zorlanması gerekiyorsa çok fazla uğraşması gerektiğini ve kapıya çok fazla hasar vereceğini açıkça söyledi; çilingir ise neredeyse umutsuzluğa kapılmıştı. Ama bu sonuncusu becerikli biriydi ve iki saatlik bir çalışmanın ardından kapı açıldı. E harfiyle işaretli camlı dolap kilitli değildi; ben de çekmeceyi olduğu gibi çıkardım, içini samanla doldurup bir örtüye sararak bağladım ve çekmeceyle birlikte Cavendish Meydanı'na geri döndüm.

Burada içindekileri incelemeye giriştim. Tozlar oldukça düzenli bir şekilde hazırlanmıştı, ama bir eczacının ilaç hazırlamaktaki inceliğine sahip değillerdi; bunları Jekyll'ın kendisinin hazırladığı açıkça belliydi; paket sargılarından birini açtığımda bana beyaz renkli kristal tuza benziyor gibi gelen bir şey buldum. Daha sonra dikkatimi çeken ilaç şişesi yarısına kadar kan kırmızısı bir sıvıyla dolu gibiydi; sıvının keskin bir kokusu vardı ve bana öyle geldi ki fosfor ya da uçucu eter içeriyordu. Bu sıvının karışımında

başka hangi maddeler bulunabileceği konusunda bir tahmin yürütemedim. Defter sıradan bir defterdi, içinde bir dizi tarihten başka pek bir şey yoktu. Bu tarihler birkaç yıllık bir dönemi kapsıyordu; ama girişlerin yaklaşık bir yıl önce oldukça ani bir biçimde kesildiğini fark ettim. Oraya buraya tarihlerin yanına küçük notlar düşülmüştü ve genellikle tek bir kelimeden ibarettiler: toplam yedi yüz giriş içinde belki de altı kez "çift" kelimesi geçiyordu; listenin en başlarında bir yerlerde çok sayıda ünlem işaretiyle "tam başarısızlık!!!" yazıyordu. Bütün bunlar, merakımı kışkırtmasına karşın, bana kesin bir şeyler ifade etmiyordu. İçinde sıvı olan bir ilaç şişesi, bir tür tozla dolu bir kâğıt parçası ve (Jekyll'ın birçok araştırmasında olduğu gibi) sonunda pratik hiçbir yarar sağlamayan bir dizi deneyin kayıtları. Bu şeylerin benim evimde bulunmaları nasıl olurdu da benim havai meslektaşımın onurunu, aklını ya da yaşamını etkileyebilirdi? Eğer ulağı bir yere gidebiliyorsa neden başka bir yere de gidemiyordu? Eğer bir engel olduğunu kabul etsem bile, neden bu beyefendinin benim tarafımdan gizlice karşılanması gerekiyordu? Düşündükçe, bir beyin rahatsızlığı vakasıyla karşı karşıya olduğuma gittikçe daha fazla ikna oluyordum; hizmetçilerimi yataklarına göndermeme karşın, kendimi savunmam gereken bir durum ortaya çıkabilir düşüncesiyle eski tabancamı doldurdum.

Saat on ikinin çanları Londra üzerinde çınlarken, kapım usulca vuruldu. Kapıyı açmaya kendim gittim ve revaktaki sütunlara yaslanıp çömelmiş ufak tefek bir adamla karşılaştım.

"Dr. Jekyll'dan mı geldiniz?" diye sordum.

Zorlanarak "Evet," dedi; içeri girmesi için davet ettiğimde, dönüp meydanın karanlığını kolaçan etmeden girmedi. Çok uzakta olmayan bir yerde bir polis vardı, elinde feneriyle bize doğru yaklaşıyordu; onu görmek sanırım ziyaretçimi ürkütmüştü, hemen aceleyle içeri girdi.

Bu gördüklerimin hiç hoşuma gitmediğini itiraf ediyorum; onun arkasından muayene odasının parlak ışığına yürürken, elim silahımın üzerinde hazır bekliyordu. Burada, sonunda, onu açıkça görme şansını elde ettim. Daha önce onu hiç görmemiştim, bu kesindi. Daha önce de dediğim gibi, ufak tefek biriydi; yüzündeki sarsıcı ifadenin yanı sıra kaslarındaki hareketlilik ve yapısındaki belirgin güçsüzlük –ve bunlardan daha az olmamak üzere– onun yakınında olmanın uyandırdığı garip rahatsızlık beni adeta çarpmıştı. Bu, yeni başlayan bir titremeyi andırıyor ve nabzımın

giderek daha az atması da bu duruma eşlik ediyordu. İlk anda bunu, içinde bulunduğum duruma bağlı kişisel bir hoşnutsuzluğa yordum ve yalnızca belirtilerin bu kadar kesin oluşunun nedenlerini merak ettim; ama sonra nedenin çok daha derinlerde, karşımdaki adamın yaradılışında yattığına ve nefretten daha soylu bir duyguyu canlandırdığına inandım.

İçeri girdiği ilk andan itibaren bende yalnızca iğrenme dolu bir merak diye tanımlayabileceğim bir etki uyandıran bu kişi, sıradan bir insanı gülünç kılacak bir tarzda giyinmişti; giysileri iyi ve kaliteli kumaştan yapılmış olmasına karşın, her bakımdan aşırı büyüktü; pantolonu topuklarından aşağı sarkıyordu ve paçaları yere sürünmesin diye kıvrılmıştı, ceketinin beli kalçalarına kadar iniyordu ve yakası omuzlarına kadar yayılmıştı. Söylemesi garip ama bu gülünç kıyafet beni güldürmekten çok uzaktı. Daha çok, şimdi karşımda duran bu yaratığın özünde sanki anormal, yanlış biçimlenmiş bir şeyler vardı –insanın kafasına takılan, şaşırtıcı ve karşı koymaya yönelten bir şeyler– giysileriyle adam arasındaki bu uyumsuzluk yalnızca bu garipliğe uygun olmaktan ve bu etkiyi güçlendirmekten başka bir şeye yaramıyor gibiydi; öyle ki adamın yaradılışına ve karakterine duyduğum ilgiye, geçmişine, yaşamına, dünyadaki yeri ve konumuna duyduğum merak da eklenmişti.

Yazılması bu kadar uzun süren bu gözlemler aslında yalnızca birkaç saniyelikti. Ziyaretçim kasvetli bir heyecanla yanıp tutuşuyordu.

“Getirdiniz mi?” diye haykırdı. “Getirdiniz mi?” Sabırsızlığı o kadar taşkındı ki, kolumdan tutup beni sarsmaya başladı.

Onu geriye doğru uzaklaştırdım, dokunmasıyla birlikte buz gibi bir sancının kanımdan aktığını hissetmiştim. “Bakın, beyefendi,” dedim. “Henüz sizinle tanışma şerefine erişemediğimi biliyorsunuz. İsterseniz, şöyle buyurun, oturun biraz.” Ona örnek olsun diye her zamanki yerime oturdum ve elimden geldiğince, saatin geç olmasının, kafamdaki kaygıların ve misafirimin neden olduğu dehşet duygusunun izin verdiği ölçüde sıradan bir hastaya karşı takındığım tavrı takınmaya çalıştım.

“Kusuruma bakmayın, Dr. Lanyon,” diye karşılık verdi oldukça kibar bir tavırla, “söylediklerinizde çok haklısınız; sabırsızlığım, kibarlığımın canına okudu. Buraya meslektaşınız Dr. Henry Jekyll’ın isteği üzerine bir işi yerine getirmek için gelmiş bulunuyorum ve anladığım kadarıyla...” Sözün

burasında durakladı ve elini boğazına götürdü, kendini toparlamış gibi görünmesine karşın, yaklaşan bir histeri krizine karşı boğuşmakta olduğunu görebiliyordum. “Anladığım kadarıyla, bir çekmece...”

Ama burada misafirimin belirsizlik içinde beklemesine acıdım, belki biraz da merakım giderek artmıştı.

“İşte şurada, efendim,” dedim, bir masanın arkasında yerde duran ve üzeri hâlâ örtüyle kaplı olan çekmeceyi göstererek.

Çekmeceye doğru bir hamle yaptı, sonra durakladı, elini kalbine götürdü; çenesi titrediği için dişlerinin gıcırdadığını duyabiliyordum; yüzü öylesine hayalet gibi olmuştu ki, yaşamı ve akıl sağlığı konusunda telaşlanmaya başladım.

“Kendinizi toplayın,” dedim.

Bana dönerek korkunç bir gülümseme fırlattı, umutsuzluğun verdiği kararlılıkla çekmecenin örtüsünü çekti. Çekmecenin içindekileri görünce, rahatlayarak öyle yüksek sesle ağlamaya başladı ki bu görüntü karşısında taş kesildim. Sonra birden, oldukça kontrol altına alınmış bir ses tonuyla, “Ölçü kabınız var mı?” diye sordu.

Çaba göstererek yerimden kalktım ve benden istediği şeyi ona verdim.

Başını sallayıp gülümseyerek teşekkür etti, kırmızı sıvıdan birkaç damla ölçtü ve tozlardan birine ekledi. İlk başta kırmızımsı bir renk alan karışım, içindeki kristaller eridikçe parlak bir renk kazanmaya, duyulur bir şekilde kabarmaya ve küçük buhar bulutları fışkırtmaya başladı. Ansızın, karışımdaki kaynaşma dindi ve karışım önce koyu mora dönüştü, sonra yavaş yavaş sulu yeşil bir renk aldı. Bu dönüşümleri keskin bir gözle seyreden ziyaretçim gülümsedi, bardağı masanın üzerine koydu, sonra dönüp araştıran gözlerle bana baktı.

“Ve şimdi,” dedi, “geri kalanına karar verme zamanı. Aklın sesine kulak verecek misiniz? Sağduyulu olacak mısınız? Bu bardağı elime alıp başka bir şey konuşmadan evinizden çıkıp gitmeme izin verecek misiniz? Yoksa merakınız sizi kontrolü altına alacak kadar büyük mü? Cevap vermeden önce düşünün, çünkü her şey sizin verdiğiniz karara göre yapılacak. Verdiğiniz karara göre, eskiden nasılsanız öyle kalabilirsiniz, ne daha

zengin ne de daha akıllı; elbette öldürücü bir sıkıntı içinde olan bir insana yardım etmiş olma duygusu ruhu zenginleştirici bir şey olarak görülebilir. Ya da eğer böyle olmasını seçerseniz, burada, bu odada, tam bu anda yeni bir bilgi alanı, ün ve güce götüren yeni yollar açılacak önünüzde; görüşünüz, şeytana inanamayışın gücünü bile sarsacak bir mucize kazanabilir.”

“Beyefendi,” dedim, sakin görünmeye çalışarak, ki aslında sakin olmaktan çok uzaktım, “bilmece gibi konuşuyorsunuz, sizi çok büyük bir inançla dinlemediğimi görünce sanırım şaşırmıyorsunuz. Ama açıklanamaz hizmetler yapmakta o kadar ileri gittim ki, sonunu görmeden durmak istemiyorum.”

“Pekâlâ,” diye karşılık verdi ziyaretçim. “Lanyon, umarım yeminlerini hatırlıyorsundur; bundan sonra olacak her şey mesleğinizin gizlilik prensibine giriyor. Ve şimdi, uzun zamandır maddeci görüşlere bağlı kalan sen, tıbbın sınırlarını aşmanın erdemlerine kulak tıkayan sen, senden üstün olanlarla alay eden sen; gözlerini dört aç!”

Bardağı dudaklarına götürüp bir yudumda içti. Bunu bir çığlık izledi; yalpaladı, sendeledi, masaya sımsıkı yapıştı, kanlı gözleriyle dimdik bakarak, açık ağzından güç bela nefes alarak bekledi; karşımda değişmeye başladığını görüyordum –sanki şişiyordu– yüzü birdenbire karardı, yüz hatları eriyip değişmeye başlamıştı. Aniden yerimden fırlayarak duvara doğru sıçradım, kolum beni bu olağanüstü yaratıktan korumak için yukarı kalkmış, aklım dehşete bulanmıştı.

“Aman Tanrım!” diye bağırdım, “Aman Tanrım!” dedim tekrar tekrar; çünkü gözümün önünde –ölümden dönmüş bir adam gibi solgun ve titrek, yarı baygın, el yordamıyla yürümeye çalışan– Henry Jekyll duruyordu!

Sonraki bir saat boyunca bana anlattıklarını buraya yazmaya yetecek kadar hatırlayamıyorum. Göreceğimi gördüm, duyacağımı duydum ve ruhum bunlarla hasta oldu; yine de gördüğüm şeyler gözlerimin önünden silindikçe kendi kendime bunlara inanıp inanmadığımı soruyor ve verecek bir cevap bulamıyorum. Yaşamım derinden sarsıldı; uyku uyuyamaz oldum; ölümcül dehşet duygusu gece ve gündüzün hiçbir saatinde peşimi bırakmıyor; günlerimin sayılı olduğunu ve ölmem gerektiğini hissediyorum; ölürken bile kuşkuda olacağım. Bu adamın önümde sergilediği ahlaki

alçaklıklara gelince, gözlerindeki pişmanlık yaşlarına karşın, bunları yalnızca hatırladığımda bile, dehşet duygusuna kapılmadan bu olayı düşünemiyorum. Yalnızca tek bir şey söyleyeceğim, Utterson, bu da (eğer zihnini buna inandırmaya hazırlayabilirsen) her şey için fazlasıyla yeterli olacak. Dr. Jekyll'ın itiraf ettiğine göre, o gece gizlice evime gelen Hyde adıyla bilinen ve ülkenin her köşesinde Carew'in katili olarak aranan adammış.

HASTIE LANYON

HENRY JEKYLL’IN OLAYLA İLGİLİ BÜTÜN ANLATTIKLARI

18— yılında doğdum, doğar doğmaz da büyük bir servete kondum, ayrıca bana mükemmel nitelikler bahşedilmişti, doğuştan çalışkanlığa yatkın bir yaradılışım vardı, bilge insanların saygısını kazanmaya düşkündüm ve arkadaşlarım tarafından sevilmeyi istiyordum, böylece, tahmin edilebileceği gibi, onurlu ve seçkin bir gelecek için her güvenceye sahiptim. Ama gerçekten de hatalarımın en büyüğü biraz sabırsız ve neşeli bir mizaca sahip olmamdı; böyle bir şey birçok kimseyi mutlu edebilir, ama bu mizacımı insanların karşısında kafamı dik tutmak ve ağırbaşlı bir tavır takınmak için duyduğum büyük arzuyla bağdaştıramıyordum. Ben de zevklerimi gizlemeye başladım; düşünecek yaşa gelip de çevreme bakmaya başladığımda ve dünyada ne kadar ilerlediğimi ve nerede durduğumu düşündüğümde kendimi şimdiden ikili bir yaşama derinden gömülmüş buldum. Birçok insan kendimi suçlu bulduğum böylesi yanlışları önemsemeden geçiştirebilirdi; ama önüme koyduğum yüksek hedeflerden ötürü bu yanlışlarımı neredeyse utanç verici iğrenç şeyler olarak görüyor ve herkesten saklıyordum. Beni ben yapan şey, insanın ikili yaradılışını oluşturan ve beyni ikiye ayıran iyilik ve kötülük bölgelerini, bende insanların çoğunluğundan da derin bir uçurumla koparan şey, yanlışlarımın özellikle aşağılık şeyler olmasından çok, titizlik isteyen arzularımdı. Bu durumda, dinin temelinde yer alan ve en verimli dert kaynaklarından biri olan acımasız yaşam yasası üzerine derin ve müzminleşmiş düşüncelere dalmaya yöneldim. Çift kişilikli bir yaşamı o kadar derinlemesine sürdürmeme karşın, hiçbir şekilde ikiyüzlü değildim; her iki yanım da kesinlikle gerçekti; hiçbir zaman, kısıtlamalarımı bir yana bırakıp utanç verici şeylere daldığım zaman, gün ışığında bilginin ilerletilmesi ya da acı ve sıkıntılarımın rahatlatılması için çabaladığım zamankinden daha fazla kendim değildim. Şans eseri, bütünüyle esrarengiz ve aşkın bir yöne doğru ilerleyen bilimsel çalışmalarım, beni oluşturan parçalar arasındaki sürekli savaşımın üzerine güçlü bir ışık düşürdü. Böylece her geçen gün, beynimin hem ahlaki hem de düşünsel yanıyla, tam olarak keşfedemediğim için beni böylesine korkunç bir yıkıntı olmaya yazgılı kılan şu gerçeğe sürekli olarak daha da yaklaşıyordum: İnsan, gerçekte bir değil, iki kişidir. İki diyorum, çünkü kendi bilgim bunun ötesine geçemiyor. Başkaları aynı konuda beni

izleyecek ve beni de geçecektir. Ve en sonunda insanın çok çeşitli, kendi içinde bağdaşmaz ve bağımsız kişiliklerin bir araya gelmesinden başka bir şey olmadığını tahmin etme cüretinde bulundum. Ben, kendi payıma, yaşadığım hayatın doğası yüzünden yanılmadan tek bir yönde, yalnızca tek bir yönde ilerledim. Bu işin ahlaki yanıydı, kendi kişiliğimi inceleyerek insanın ilkel ikiliğini baştan başa kabul etmeyi öğrendim; bilinç alanımda çarpışan iki karakterden biri olduğumu söylemem doğru olsa bile, bunun nedeninin aslında kökten bir biçimde ikisi de olmam olduğunu gördüm ve çok erken tarihlerden başlayarak, bilimsel buluşlarımın izlediği yön bana böyle bir mucizenin çıplak olasılıklarını sunmadan bile önce, bu öğelerin birbirlerinden ayrılmaları düşüncesi üzerinde zevkle düşünmeyi öğrenmiştim. Eğer bunların her biri, diyordum kendi kendime, farklı kimliklere yerleştirilebilseydi, yaşam, onu dayanılmaz kılan her şeyden kurtulabilirdi; kendisinden daha dürüst olan ikizinin arzularından ve neden olduğu pişmanlıklardan kurtarılan adaletsiz kimse kendi yolunda gidebilir, adaletli kimse kendi yolunda sebatla ve güvenle yürüyebilir, kendi zevk aldığı şeyleri yapabilir ve bundan böyle artık dışındaki bu kötülükten kaynaklanan pişmanlık ve acıdan uzak durabilirdi. Bu bağdaşmaz karakterlerin bu şekilde birbirlerine bağlanmaları ve bu zıt ikizlerin bilincin acılı rahminde sürekli mücadele halinde olmaları, insanoğlunun üzerindeki lanetti. Öyleyse bunlar nasıl birbirlerinden koparılabilirdi?

Daha önce de söylediğim gibi, öylesine derin düşüncelere dalmıştım ki, laboratuvar masasından sorunun üzerine düşen ışık zihnimde parıldamaya başladı. Üzerimize giyinmiş olarak dolaştığımız, böylesine katıymış gibi görünen bedenin titreyen önemsizliğini, sise benzeyen geçiciliğini şimdiye kadar hiç olmadığı kadar derinden algılamaya başlamıştım. Bu etten yapılma cüppeyi, rüzgârın bir verandanın perdelerini savurması gibi sarsacak ve sonra yeniden bir araya toplayacak güce sahip belirli maddeler olduğunu keşfettim. İki önemli nedenden dolayı, itirafımın bu bilimsel yönüne çok derinlemesine girmeyeceğim. Birincisi, yaşamımızın yükünün ve yazgısının sonsuza dek insanın omuzlarına yüklenmiş olduğu bize öğretildiğine göre, bu yükü omuzlarımızdan atmaya kalktığımızda daha alışılmadık ve ağır baskılarla tekrar üzerimize yönelir. İkincisi de anlattıklarımdan da çok açık anlaşılabileceği üzere, keşiflerim henüz tamamlanmamış durumdadır. Bu yüzden, yalnızca kendi doğal bedenimin, ruhumu oluşturan belli güçlerin yaydığı hâle ve parıltıdan başka bir şey

olmadığını kabul etmekle kalmadım, aynı zamanda bu güçlerin üstünlüklerini ellerinden alan ve ruhumun aşağılık öğelerinin ifadesi olan ve bana göre ilkinden daha az doğal olmayan ikinci bir biçim ve yüz ifadesi yaratacak bir ilaç yapmayı da başardım.

Bu teoriyi pratikte uygulamaya koymadan önce uzun süre tereddüt içinde kaldım. Kendimi ölüm tehlikesine attığımı çok iyi biliyordum; çünkü benliğin kalesini böylesine güçlü bir biçimde kontrol eden ve sarsan herhangi bir ilaç en küçük bir aşırı dozda ya da uygulama anındaki en küçük bir hatada, değiştirmesini istediğim o maddesel olmayan tapınağı bütünüyle ortadan kaldırabilirdi. Ama bir keşif yapmanın baştan çıkarıcılığı öylesine eşsiz ve öylesine derindir ki, sonunda bu tehlikeye aldırmaz oldum. Sıvıyı hazırlayalı çok olmuştu; hemen toptancı bir ecza firmasından, yaptığım deneyler sonucu bana gereken en son madde olduğunu bildiğim özel bir tuzdan yüklü miktarda satın aldım ve lanetli bir gece geç saatlerde bu maddeleri karıştırdım, şişede birlikte kaynayıp dumanlar çıkarışını seyrettim ve kaynama sona erdiğinde güçlü bir cesaret kıvılcımıyla iksiri bir dikişte içtim.

Ardından işkence verici sancılar başladı: kemiklerim öğütülüyordu sanki, öldürücü bir mide bulantısı baş gösterdi ve ruhun, doğum ya da ölüm halinde hissettiği dehşetin bile aşamayacağı türden ruhsal bir dehşet hissettim. Sonra bu acılar hızla yatışmaya başladı, sanki büyük bir hastalıktan kalkıyormuş gibi kendime geldim. Duyularımda garip bir şeyler vardı, tanımlanamayacak ölçüde yeni bir şeyler ve bu yeniliğinden dolayı inanılmaz şekilde tatlı bir şeyler. Kendimi bedensel olarak daha genç, daha hafif, daha mutlu hissediyordum; içimde şiddetli bir yerinde duramamazlık hissi vardı; düzensiz duyusal imgelerin hayalimde bir değirmenin çarkından akar gibi aktıklarının, zorunluluk bağlarının birer birer çözüldüğünün, bilmediğim ama hiç de masum olmayan bir ruhsal özgürlüğe kavuştuğumun bilincindeydim. Bu yeni yaşamın ilk nefesini aldığımda artık daha kötü biri olduğumu, on kat daha kötü biri olduğumu, daha önceden içimde yatan kötülüğün elinde köle olduğumu biliyordum; o anda bu düşünce beni şarap içmişim gibi kışkırtıp neşelendirdi. Bu duyguların tazeliğinin verdiği sevinçle ellerimi uzattım; bunu yaptığım anda da ansızın cüssemin küçülmüş olduğunun farkına vardım.

O tarihte odamda ayna yoktu; şimdi yazarken yanımda duran aynayı daha sonra, bu dönüşümleri izlemek amacıyla odama getirttim. Ne var ki artık sabah olmak üzereydi –hava kapkaranlık olmasına karşın gün doğumuna gebeydi– evimde yaşayanlar en derin uykularına gömülmüşlerdi ve ben umut ve zaferle kanatlanmış bir halde, yeni şeklim içinde yatak odama kadar gitmeye karar verdim. Avludan geçerken, burada takımyıldızları beni seyrediyorlardı, öyle düşündüm ki, uykusuz geçen nöbetleri sırasında şimdiye dek ilk kez bu tür bir yaratık görmüşlerdi; koridorlardan sessizce geçtim, kendi evimde bir yabancıydım; odama geldiğimde ilk kez Edward Hyde'ın görüntüsüyle karşılaştım.

Şimdi burada yalnızca teorik olarak konuşmak, sadece bildiğim şeyi değil, ama en olası olduğunu düşündüğüm şeyi söylemek zorundayım. Büyük bir başarıyla kendimi dönüştürmüş olduğum yaradılışımın kötü yanı, henüz kurtulmuş olduğum iyi yanımdan daha sağlıksız, daha az gelişmişti. Yine, bu kötü yan, onda dokuzu çaba, erdem ve denetim üzerine kurulmuş olan bütün yaşamım boyunca çok daha az çalışmış, çok daha az yorulmuştu. Ve bundan dolayı, diye düşündüm, Edward Hyde, Henry Jekyll'dan çok daha küçük, çelimsiz ve genç biri olmuştu. Birinin yüzünde iyilik nasıl parlıyorsa, ötekinin yüzünde de açıkça kötülük yazılıydı. Üstelik kötülük (ki hâlâ onun insanın öldürücü yanı olduğuna inanıyorum) bu bedende biçim bozukluğunun ve çürümenin izlerini bırakmıştı. Yine de aynada bu çirkin sevgiliye bakarken hiç iğrenme hissi duymuyordum, aksine ona hoş geldin demek için içimde bir istek vardı. Bu da bendim. Doğal ve insani görünüyordu. Benim gözümde ruhun daha canlı bir imgesini barındırıyordu, o güne dek kendim diye seslenmeye alışmış olduğum kusurlu ve bölünmüş yüzden daha dışa dönük ve eşsizdi. Ve buraya kadar hiç kuşkusuz haklıydım. Edward Hyde kişiliğine büründüğümde, hiç kimsenin, gözle görülür bir endişe hissetmeden yanıma yaklaşamadığını gözlemledim. Bunun nedenini şöyle bir düşündüğümde, karşılaştığımız bütün insanların iyiyle kötünün bir karışımı olmasından kaynaklandığını gördüm: İnsanlık saflarında, katıksız tek kötü insan Edward Hyde'dı.

Aynanın karşısında bir dakikadan çok oyalanmadım: Yapılması gereken ikinci ve nihai bir deney daha vardı; şimdi geriye benliğimi bir daha geri kazanıp kazanamayacağımı görmem ve eğer kendi benliğimi geri kazanamayacaksam gün ağarmadan artık benim olmayan bu evden kaçmam gerekiyordu; aceleyle odama dönüp ilacı hazırlayarak bir bardak daha içtim,

bir kez daha vücudumun şekil değiştirmesinden kaynaklanan sancılar çektim, bir kez daha kendime geldiğimde Henry Jekyll'ın karakterine, bedenine ve yüzüne bürünmüştüm.

O gece ölümcül bir yol ayrımına varmıştım. Eğer bu keşfe daha soylu bir ruhla koyulmuş olsaydım, yüce gönüllü veya dindar arzuların etkisi altında böyle bir deney yapma riskine girseydim, her şey başka türlü olurdu ve bu ölüm ve doğum acılarından ortaya bir düşman yerine bir melek çıkardı. İlaç fark gözetmiyordu; ne şeytani ne de tanrısal bir ilaçtı; ama yaradılışımın hapishanesinin kapılarını sarsıyordu; tıpkı Philippi'nin tutsakları gibi, içeride olanları dışarı çıkarıyordu. O sıralarda erdemim içimde uyukluyordu; hırs tarafından uyanık tutulan kötü yanım, fırsatı ele geçirmek için alarm halindeydi ve bunların yansıttığı şey Edward Hyde oldu. Bu yüzden, iki dış görünüşüm olduğu gibi iki de karakterim olmasına karşın, bunlardan biri tamamen kötüydü, öteki de ıslah edilmesinden ve gelişmesinden daha şimdiden umudumu kesmeyi öğrenmiş olduğum bağdaşmaz bileşen eski Henry Jekyll'dı. Bu nedenle bütün hareket daha da kötü olana doğru olmuştu.

O zamanlar bile, çalışma yaşamının kuruluğuna duyduğum tiksintinin üstesinden gelememiştim. Zaman zaman hâlâ neşeli olduğum anlar oluyordu ve zevklerim (en hafifinden söylersek) hiç de vakur şeyler değildi, yalnızca iyi tanınan ve saygı gören bir kişi olmakla kalmayıp aynı zamanda giderek yaşlanıyordum, bu yüzden yaşamımdaki bu tutarsızlık her geçen gün daha da hoş karşılanmayan bir şey haline geliyordu. Yeni gücümün beni bir köle haline getirene kadar baştan çıkarması için yalnızca bardaktaki sıvıyı içmem, tanınmış profesörün bedenini üzerimden çıkarmam ve kalın bir palto gibi Edward Hyde'ın bedenine bürünmem yetiyordu. Bu düşünceye gülüyordum; o zamanlar bana eğlenceli geliyordu; hazırlıklarımı çok büyük bir özenle yaptım. Soho'da polislerin Hyde'ın izini buldukları evi tutup döşedim; kimseyle tek kelime konuşmayacağını ve vicdansız olduğunu çok iyi bildiğim bir yaratığı hizmetçi olarak işe aldım. Öte yandan kendi hizmetçilerime Mr. Hyde adındaki adamın (onlara tarif etmiştim) meydandaki evimde her türlü özgürlüğe ve söz hakkına sahip olduğunu bildirdim; aksilikleri bertaraf etmek için evde tanıdık biri olması amacıyla ikinci karakterime bürünerek kendi evimi ziyarete bile geldim. Daha sonra senin o kadar karşı çıktığın vasiyetnameyi hazırladım; böylece Dr. Jekyll kişiliğimde başıma bir şey gelirse, parasal bir kaybım olmaksızın Edward

Hyde kişiliğime girebilecektim. Böylece kendimi her bakımdan sağlama aldığımı düşünerek yeni konumumun garip dokunulmazlıklarından yararlanmaya başladım.

İnsanlar eskiden suç işlemeleri için parayla katil tutar, böylece kendilerini ve saygınlıklarını koruma altına alırlardı. Bunu kendi zevkleri için yapan ilk insan ben olmuştum. Toplumun önüne saygın bir kişi olarak çıkan ve sonra bir anda, sıkılmaya başlayınca, bir okul çocuğu gibi bu bağları üzerinden atan ve özgürlük denizine balıklama dalan ilk insan bendim. Bana gelince, hiçbir şeyin nüfuz edemediği pelerinimin içinde güvenliğim tamdı. Bir düşünsene –hayatta bile değildim! Gereken tek şey, laboratuvar kapımdan içeri dalıp her zaman hazır tuttuğum iksiri karıştırıp içebilmeye yetecek bir iki dakikam olmasıydı; Edward Hyde ne yaparsa yapsın bir aynanın üzerindeki buğu gibi uçup gidiveriyor; onun yerinde, evinde sakince oturan, çalışma odasında lambasını ayarlayan başka bir adam Dr. Jekyll duruyor ve kuşkulara gülüp geçiyordu.

Daha önce de söylediğim gibi, kılık değiştirdiğimde peşinden koşmakta acele ettiğim zevkler hiç de yakışık alır şeyler değildi; bundan başka bir deyim kullanmam zor olur. Ama Edward Hyde’ın ellerinde bunlar çok geçmeden canavarca şeylere dönüştüler. Bu yolculuklardan geri döndüğümde vekilimin yaptığı ahlak dışı şeyler karşısında sık sık büyük bir şaşkınlığa düşüyordum. Kendi ruhumdan dışarı çıkardığım ve zevkine göre yaşaması için dünyaya saldığım bu tanıdık parçam doğuştan kötü ve alçak biriydi; her eylemi ve düşüncesi kendi üzerine odaklanmıştı; başkalarına yaptığı işkencelerden hayvanca bir hırsla hazzı içiyordu; taş yürekli bir insan gibi amansızdı. Kimi zaman Dr. Jekyll, Edward Hyde’ın yaptığı şeyler karşısında donakalıyordu; ama bu durum sıradan yasalardan bağımsızdı, vicdanın kavrayışlarını sinsice gevşetmişti. Bunları yapan Hyde’dı, yalnızca Hyde suçluydu. Jekyll kötüleşmemişti; iyi özellikleri hiçbir zarar görmeden uyanıyordu sabahları; hatta, eğer mümkünse, Hyde’ın yaptığı kötülükleri telafi etmek için elinden geleni yapıyor ve böylece vicdanını rahatlatıyordu.

Böylesine göz yumduğum (çünkü şimdi bile bunları benim yaptığımı kabul etmek istemiyorum) alçaklıkların ayrıntılarına girmek gibi bir niyetim yok. Yalnızca yaklaşan cezamın ayak seslerine ve uyarılarına işaret etmek istiyorum. Önemli sonuçlara neden olmadığı için yalnızca kısaca

değineceğim bir olay geldi başıma: Bir çocuğa karşı zalimce davranışım yoldan geçen birinin bana öfke duymasına neden oldu, ertesi gün bu kişinin akraban olduğunu öğrendim; doktor ve çocuğun ailesi de ona katıldı; hayatımın tehlikede olduğunu hissettiğim anlar oldu; sonunda, çok haklı olan öfkelerini yatıştırmak için Edward Hyde onları kapıya getirmek ve Henry Jekyll tarafından imzalanmış bir çek vermek zorunda kaldı. Ama ileride böyle bir tehlikenin baş göstermesi, bir başka bankada Edward Hyde adına bir hesap açtırılarak bertaraf edildi ve kendi elimi geriye doğru eğip ikimiz için bir imza icat ettiğimde yazgının bana ulaşamayacağını sandım.

Sir Danvers'ın öldürülmesinden iki ay kadar önce, maceralarımdan yeni birini yaşamak için dışarı çıkmış, eve geç bir saatte dönmüştüm, ertesi gün yatağımda birtakım garip duygularla uyandım. Boş boş çevreme bakınıp duruyordum; güzel mobilyaları, meydandaki odamın yüksek duvarlarını anlamsız gözlerle seyrettim; yatak perdelerinin desenini ve maun çerçevelerin biçimini tanıyordum, ama boşunaydı; içimde, olduğum yerde olmadığım, uyanmam gereken yerde uyanmadığım, Edward Hyde'ın bedenine büründüğüm zamanlar uyumaya alışkın olduğum Soho'daki küçük odada bulunduğum konusunda ısrar eden bir his vardı. Kendi kendime gülümsedim ve tembel tembel bu yanılsamanın öğelerini psikolojik açıdan incelemeye başladım; ama bunu yaparken bile arada sırada keyifli bir sabah uykusuna dalıyordum. Uyanık olduğum anlardan birinde gözüm elime ilişti. Henry Jekyll'ın eli (senin de sık sık belirttiğin gibi) biçim ve büyüklük olarak mesleğine çok uygundu; büyüktü, sağlamdı, beyazdı ve güzeldi. Ama şimdi, Londra sabahının sarı ışığında yeterince açık olarak gördüğüm, yatak örtülerinin altında yarı kapalı duran bu el, inceydi, damarlıydı, boğum boğumdu, kararmış gibi soluktu ve siyah kıllarla örtülüydü. Bu, Edward Hyde'ın eliydi.

Şaşkınlığın verdiği sersemlikle, duyduğum dehşet duygusunun çanları aniden, ürkütücü bir şekilde çalmadan önce, neredeyse yarım dakika kadar gözümü o ele dikmiş olmalıyım; sonra yatağımdan sıçrayıp aynaya koştum. Gözlerimin gördüğü manzara karşısında kanım donmuştu. Evet, yatağa Henry Jekyll olarak girmiş, Edward Hyde olarak uyanmıştım. Bunun açıklaması ne olabilir? diye sordum kendi kendime;sonra başka bir dehşet dalgasına kapıldım –bu durum nasıl düzeltilecekti? Sabah saatleri ilerliyordu; hizmetçiler kalkmıştı; bütün ilaçlarım çalışma odamdaydı – dehşete düşmüştüm, bulunduğum odadan çıkmam, iki merdivenden inmem,

arka geçitten, açık avludan ve anatomi ameliyathaneden geçmem, kısacası uzun bir yolculuk yapmam gerekiyordu. Belki yüzümü örtebilirdim; ama bedenimdeki değişikliği gizleyemedikten sonra ne yararı olurdu? Sonra inanılmaz tatlılıkta bir rahatlama duygusuyla, benim ikinci benimin eve gelip gitmesine hizmetçilerin zaten alışkın oldukları geldi aklıma. Çok geçmeden elimden geldiğince hızla öteki bedenime göre yapılmış giysileri giyindim; evin içinden geçtim; Bradshaw, Mr. Hyde'ı böyle bir saatte ve böyle garip giysiler içinde görmenin şaşkınlığıyla bakakalmıştı; on dakika sonra kendi bedenine bürünmüş olan Dr. Jekyll geri döndü ve çatık kaşlarla kahvaltı edecekmiş gibi masaya geçti.

Gerçekten de iştahım çok azdı. Bu açıklanamaz olay, önceki deneyimimin böylesine tersine dönüşü, duvarda görünerek hakkımdaki yargıyı ilan eden Babil yazısına benziyordu; çifte varoluşumun sorunları ve olanakları üzerine daha öncekinden çok daha ciddi olarak düşünmeye başladım. Dışarı yansıtma gücünü bulduğum parçam son zamanlarda çok çalışmış ve iyi beslenmişti; bana öyle geliyordu ki, Edward Hyde'ın bedeni son zamanlarda gelişmişti, sanki (bu bedene büründüğümde) daha güçlü bir kan akışı olduğunun farkına varıyordum; eğer bu iş daha fazla uzatılırsa, yaradılışımdaki dengenin sürekli olarak bozulabileceği, kendi isteğimle yaptığım bu değişikliğin gücünün artacağı ve karakterimin geri döndürülmez bir şekilde Edward Hyde'ın karakterine dönüşeceği tehlikesini açıkça sezmeye başladım. İlacın etkisi her zaman aynı güçte değildi. Bir keresinde, işin başlarındayken bu konuda bütünüyle başarısızlığa uğramıştım; o zamandan beri birçok kereler dozu iki katına çıkarmak zorunda kaldım ve bir keresinde ölüm tehlikesini göze alıp miktarı üç katına çıkardım; arada sırada baş gösteren bu belirsizlikler şimdiye kadar yalnızca gönül rahatlığıma gölge düşürmekle kalmıştı. Ama şimdi, bu sabah meydana gelen olayın ışığında, başlangıçtaki Jekyll bedeninden kurtulma zorluğunun, son zamanlarda yavaş yavaş ama kesin bir şekilde benliğimin öteki yanına aktarılmış olduğunu görmek zorunda kalıyordum. Bu da şu noktayı gösteriyordu ki: yavaş yavaş ilksel ve iyi yanımın kontrolünü yitiriyor, ağır ağır ikinci ve kötü olan yanımla bütünleşmeye başlıyordum.

Artık ikisi arasında bir seçim yapmak zorunluluğunu hissediyordum. İki yaradılışımın hafızaları ortaktı, ama bütün öteki yetenekleri her ikisi arasında büyük ölçüde aynı oranda değildi. Jekyll (yani bileşik olan) şimdi en duyarlı endişelerle, en aç gözlü zevklerle Hyde'ın zevklerini ve

maceralarını paylaşıyordu; ama Hyde'ın Jekyll'a aldırdığı yoktu, ya da en fazlası, tıpkı bir eşkıyanın kendisini kovalayanlardan kaçarken sığındığı bir mağarayı hatırlaması gibi hatırlıyordu onu. Jekyll bir baba gibi ilgiliydi; Hyde ise bir oğulun kayıtsızlığına sahipti. Talihimi Jekyll'ın ellerine bırakmak uzun zamandır gizliden gizliye düşkünlük gösterdiğim ve son zamanlarda tadını çıkardığım arzuları öldürmek demek olacaktı. Kendimi Hyde'a bırakmak ise binlerce ilgimi ve isteğimi öldürmek ve tek bir darbede, sonsuza kadar aşağılanan, arkadaşsız birine dönüşmek demek olacaktı. Pazarlık eşitsiz gibi görünebilirdi; ama hâlâ kefeye konulabilecek bir başka düşünce daha vardı; Jekyll zevklerinden yoksun kalmanın acısını çekecekken, Hyde ne kaybettiğinin bilincinde bile olmayacaktı. İçinde bulunduğum koşulların tuhaf olmasına karşın, bu tartışmanın tarafları insanlığın kendisi kadar eski ve yaygındı; tahriklere kapılmış, korkudan titreyen her günahkâr aynı kandırmalar ve uyarılar için zar atardı; insanların büyük çoğunluğu gibi ben de en iyi yanı seçmek ve bu kararı korumak için kuvvetli olmayı istemek zorundaydım.

Evet, ben de etrafı arkadaşlarla çevrili, dürüst umutlar taşıyan, yaşlı ve memnuniyetsiz doktoru seçtim ve Hyde kılığına girdiğim zaman tadını çıkardığım özgürlüğe, göreceli gençliğe, çevik adımlara, nabız atışlarına ve gizli zevklere kesin olarak elveda dedim. Belki de bu seçimi bazı bilinçsiz önlemler alarak yapmıştım, çünkü ne Soho'daki evden çıktım, ne de Edward Hyde'ın hâlâ odamda duran giysilerini ortadan kaldırdım. Ne var ki, iki ay boyunca verdiğim karara sadık kaldım; iki ay boyunca şimdiye kadar hiçbir zaman yaşamadığım ölçüde ciddi bir yaşam sürdürdüm ve kimliğimi onaylayan bir vicdanın karşılığında bana tattırdığı zevki yaşadım. Ama geçen zamanla birlikte endişelerim hafifledi; vicdanımın övgüleri sıradanlaştı; Hyde'ın özgür kalmak için mücadele etmeye başlamasıyla birlikte içimdeki ıstırap ve özlemlerle işkence çekmeye başladım; sonunda, ahlaki bir düşkünlük anında, bir kez daha dönüştürücü ilacı hazırlayıp içtim.

Bir sarhoşun yaptığı kötülükleri usa vurduğunu hiç sanmıyorum, hayvani duygusuzluğu sırasında başına gelen tehlikelerden hep sıyrılmıştır; ben de, içinde bulunduğum tehlikeler göz önüne alındığında, Edward Hyde'ın başlıca karakter özellikleri olan tam bir ahlaki duygusuzluk ve kötülük yapmaya amansız yatkınlığına tamamen göz yummadığımı söyleyebilirim. Yine de ben bunlar tarafından cezalandırıldım. Şeytanım uzun süredir kafesteydi ve kükreyerek dışarı çıktı. Daha ilacı içerken bile, kötülük

yapmak için dizginlenemez, daha ateşli bir eğilim taşıdığımın bilincindeydim. Mutsuz kurbanımın kibar sözlerini dinlerken ruhumdaki sabrı tüketen ve benliğimi kışkırtan da bu olmuş olmalı; en azından, Tanrı'nın huzurunda açıklıyorum ki, ahlaki olarak aklı başında olan hiçbir insan böylesine zavallı bir kışkırtma ile böyle bir suçu işleyemezdi; hasta bir çocuğun oyuncağını parçalamasından daha akıllı bir ruh haliyle vurmamıştım ona. Ama en kötü insanın bile kışkırtmaların arasında belli bir sarsılmazlıkla yürümeye devam ettiği sırada başvurduğu dengeleyici içgüdüleri ben gönüllü olarak üzerimden sıyırıp atmıştım ve benim durumumda, kışkırtılmak, ne kadar hafif olursa olsun, devrilmek demekti.

Anında içimde cehennem duygusu uyandı ve şiddetle köpürdü. Neşeyle kendimden geçerek, dirençsiz bedene saldırdım, indirdiğim her darbeden çılgınca bir zevk alıyordum; ancak yorgunluk hissedince birdenbire, çılgınlığımın doruğunda, yüreğimde uyanan soğuk bir dehşet ürpertisi ile kendime geldim. Bir sis dağılmıştı; yaptıklarımın cezası olarak yaşamımın ziyan olacağını gördüm; bir yandan zafer duygusuyla bir yandan da tir tir titreyerek bu aşırılıklar sahnesinden kaçarken, kötülük arzum doyurulmuş ve yaşama sevgim son derecesine kadar uyarılmıştı. Soho'daki eve koşturdum, (kendimi iki kat güvenceye almak için) kâğıtlarımı imha ettim; sonra lambalarla aydınlatılmış sokaklarda yürümeye başladım, zihnimin ikiye bölünmüş esrikliği içinde işlediğim suç üzerinde düşündüm, hafiflemiş bir ruhla gelecekte işleyeceğim suçları tasarladım, ama yine de uyandığımda beni bekleyecek olan intikamcının yaklaşan ayak seslerine telaşla kulak veriyordum. İksiri hazırlarken Hyde bir şarkı mırıldanıyordu ve bunu, öldürdüğü adamın şerefine içti. Henry Jekyll minnet ve pişmanlık gözyaşlarına boğulmuş bir halde dizlerinin üzerine çöküp sıktığı ellerini Tanrı'ya kaldırıp şükredinceye kadar dönüşümün sancıları içini parçalamamıştı. Kendime gösterdiğim hoşgörünün peçesi tepeden tırnağa kadar yırtılmıştı; yaşamımı tümüyle gözlerimin önünde görüyordum: Babamın elinden tutup yürüdüğüm çocukluk günlerime kadar yaşamımı gözden geçirdim, meslek yaşamımın özverili çabaları içerisinden geçip, yeniden ve yeniden, aynı gerçek dışılık duygusuyla akşamın lanetlenmiş dehşetine ulaştım. Yüksek sesle çığlık koparabilirdim; belleğimin arı gibi başıma üşüştürdüğü korkunç imgeler ve sesler kalabalığını gözyaşları ve dualarla bastırmaya çalıştım; yine de, dualarımın arasında, kötülüğümün çirkin yüzü ruhumun derinliklerine gözünü dikiyordu. Bu pişmanlık yavaş

yavaş dinince, yerini neşe duygusu aldı. Artık nasıl davranacağım sorunu çözülmüştü. Bundan böyle Hyde olmam olanaksızdı; istesem de istemesem de varoluşumun iyi parçasına hapsedilmiştim artık; ve ah, bunu düşünmek içimi nasıl da rahatlatıyordu! Doğal yaşamın kısıtlamalarını yeniden kucaklarken nasıl da istekle boyun eğiyordum! O kadar sık girip çıktığım kapıyı kilitledim ve anahtarı ayaklarımın altındaki yere gömdüm!

Ertesi gün, cinayet işlendiği haberi geldi ve Hyde’ın suçunu, kurbanın halkın çok değer verdiği biri olduğunu bütün dünya öğrendi. Bu yalnızca bir suç değildi, aynı zamanda trajik bir aptallıktı. Sanırım bunu öğrendiğime memnun olmuştum; sanırım iyi güdülerimin böylece desteklenmesinden ve idam sehpasının dehşetinden korunmasından mutlu olmuştum. Jekyll artık benim sığındığım kentti; Hyde bir an için kafasını dışarı uzatacak olsa, bütün insanların elleri onu öldürmek için havaya kalkacaktı.

Gelecekteki davranışlarımla geçmişin kefaretini ödemeye karar verdim; dürüstçe söyleyebilirim ki, kararım birtakım iyi sonuçlar verdi. Sen de biliyorsun, geçen yılın son aylarında acılardan kurtulmak için ne kadar dürüst çabalar gösterdim; başkaları için çok şey yapıldığını ve günlerin benim için sakin, neredeyse mutlu geçtiğini biliyorsun. Bu iyiliksever ve masum yaşamdan sıkıldığımı da söyleyemem; hatta her geçen gün daha da çok hoşuma gidiyordu; ama hâlâ ikili yapımla lanetlenmiştim; pişmanlığımın ilk keskinliği zayıflamaya başlayınca, uzun zamandır zevklerine gömülmüş, kısa bir süredir zincire vurulmuş olan aşağılık yanım özgür kalmak için kükremeye başladı. Hyde’ı yeniden diriltmek gibi bir şeyi hayalimden bile geçirmiyordum; yalnızca düşüncesi bile kanımı donduruyordu: hayır, bir kez daha vicdanımla oynamaya kışkırtılan benim kendi kişiliğimdi; sıradan bir günahkâr gibi sonunda kışkırtmaların saldırıları karşısında yenik düştüm.

Her şey burada son buluyor; çok büyük ölçü kabı bile iksirle dolup taşmıştı; kötülüğüme gösterdiğim bu küçük eğilim bile sonunda ruhumun dengesini bozdu. Yine de telaşa kapılmamıştım; düşüşüm doğal görünüyordu, keşfi yapmadan önceki günlerime bir dönüş gibiydi. Güzel, berrak bir ocak günüydü, buzlar yeni eridiği için ayağımın altındaki toprak ıslaktı, ama havada bulut yoktu; Regent Parkı kuş cıvıltılarıyla doluydu ve havada ilkbaharın tatlı kokusu vardı. Güneşin altında bir banka oturdum; içimdeki hayvan hafıza kırıntılarını yalıyordu; ruhsal yanım biraz

uyuşmuştu, beni pişman edeceğine söz veriyordu, ama henüz harekete geçmemişti. Her şeyden önce, diye düşündüm, ben de öteki insanlara benziyordum; sonra kendimi diğer insanlarla, etkin iyi niyetimi onların görmezden geldiği şeylerle karşılaştırarak gülümsedim. Böyle mağrur mağrur düşünürken birden üzerime bir vicdan azabı çöktü, korkunç bir mide bulantısı ve öldürücü bir titreme başladı. Bunlar geçtiğinde neredeyse bayılacak gibi olmuştum; bu baygınlık hissi yavaş yavaş geçerken, düşüncelerimde bir değişim gerçekleştiğini fark etmeye başladım, daha cesur olmaya başlamışlardı, tehlikeyi hor görüyorlardı, zorunluluğun bağları çözülüyordu. Üzerime baktım; giysilerim, küçülen kol ve bacaklarımdan biçimsizce sarkıyordu; dizimin üzerinde duran elim damar damar ve kıllıydı. Bir kere daha Edward Hyde olmuştum. Daha bir saniye önce bütün insanların karşısında güvendeydim, saygın, zengin, sevilen biriydim; evde yemek odasında benim için sofra hazırlanıyordu; şimdiyse insanlığın ortak avıydım, kimsesiz, evsiz, aranan bir katildim, darağacına götürülecektim.

Zihnim bulanmış, ama beni bütünüyle terk etmemişti. Birçok kereler ikinci kişiliğime bürünmüşken, yeteneklerimin çok keskinleştiğini, ruh durumumun daha gergin bir esneklik kazandığını gözlemlemiştim; gene böyle oluyordu; Jekyll'ın yenik düşeceği yerde, Hyde o anın önemiyle ayaklanıyordu. İlaçlarım çalışma odamdaki camlı dolapların birindeydi: Onlara nasıl ulaşacaktım? Bu, çözmek için kafamı yormam gereken bir konuydu (ellerimle şakaklarıma bastırıyordum). Laboratuvar kapısını kapatmıştım. Eğer eve girmeye çalışırsam, kendi hizmetçilerim beni darağacına yollarlardı. Bu iş için bir başkasını bulmam gerektiğini anladım ve Lanyon'u düşündüm. Ona nasıl ulaşacaktım? Nasıl ikna edecektim? Sokaklarda yakalanmaktan kurtulduğumu varsaysam bile onun karşısına çıkacak yolu nasıl bulacaktım? Ve benim gibi tanınmayan, rahatsız edici bir ziyaretçi, ünlü doktoru meslektaşı Dr. Jekyll'ın çalışma odasının kapısını kırmaya nasıl razı edecekti? Sonra asıl kimliğimden bana kalan parça aklıma geldi: Kendi el yazımla yazabiliyordum; bir kere bu kıvılcım çakınca izlemem gereken yol başından sonuna aydınlanmıştı.

Bunun üzerine, giysilerimi elimden geldiği kadar düzelttim, yoldan geçen bir arabayı çevirip Portland Caddesi'nde, adını her nasılsa hatırladığım bir otele gittim. Görünüşüm karşısında (giysilerim ne kadar trajik bir yazgıyı örtüyor olsa da gerçekten de yeterince gülünçtü) arabanın sürücüsü

gülümsemesini gizleyemedi. Şeytanca bir öfkeyle ona bakıp dişlerimi gıcırdattım; yüzündeki gülümseme çürüdü –bu onun için iyi bir şeydi– benim için ise çok daha iyi bir şeydi, çünkü az kalsın onu oturduğu yerden çekip indirecektim. Otelden içeri girerken çevreme öyle karanlık bir yüzle baktım ki hizmetçiler titremeye başladılar; ben oradayken birbirlerine tek bir kez bile bakamadılar; dalkavukluk ederek emirlerimi dinlediler, beni özel bir odaya çıkardılar ve yazmam için gerekli şeyleri getirdiler. Yaşamı tehlikede olan Hyde benim için yeni bir yaratıktı: Aşırı bir öfkeyle sarsılıyordu, cinayet işleyecek kadar gergindi, acı vermek arzusuyla yanıp tutuşuyordu. Yine de yaratık dirayetliydi; büyük bir irade göstererek öfkesine hâkim oldu; biri Lanyon, diğeri Poole'a olmak üzere iki önemli mektup yazdı, gönderildikleri konusunda elinde kanıt olması için her ikisinin de taahhütlü olarak gönderilmesi talimatını verdi.

Bunları yaptıktan sonra, bütün gün özel odasında, tırnaklarını kemirerek ateşin karşısında oturdu; yemeğini orada yedi, korkularıyla baş başa otururken garsonun gözlerinin önünde korkudan sindiği görülebiliyordu; sonra, gece tamamen bastırdığında, kapalı bir arabanın köşesine oturup kentin sokaklarında bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. O, diyorum – ben diyemiyorum. Cehennemin bu çocuğunun insani olan hiçbir yanı yoktu; içinde korku ve nefretten başka bir şey yaşamıyordu. Sonunda, sürücünün kuşkulanmaya başlamış olabileceğini düşünerek, arabadan indi ve üzerine uymayan elbiselerinin içinde yaya olarak dolaşmaya başladı. Gece sokakta dolaşanlar için ilgi konusu oluyor, alçak tutkusu, içinde fırtınalar estiriyordu. Hızlı hızlı yürüyor, korkuları tarafından kovalanıyor, kendi kendine konuşuyor, daha tenha caddelere sıvışıyor ve onu gece yarısından ayıran dakikaları sayıyordu. Bir ara bir kadın onunla konuştu, sanırım bir kutu kibrit satmaya çalışmıştı. Kadının yüzüne vurdu, kadın da kaçıp gitti.

Lanyon'un evinde kendime geldiğimde, sanırım eski dostumun yüzünde gördüğüm dehşet beni bir parça etkiledi: Bilmiyorum, en azından geriye dönüp baktığımda gördüğüm nefret denizinde bir damla gibiydi. Kendimde bir değişiklik oldu. Artık darağacından korkmuyordum, bana işkence eden şey Hyde olmanın verdiği dehşetti. Lanyon'un kınamalarını dinlerken yarı rüyada gibiydim; evime gelip yatağıma girdiğimde de rüyada gibiydim. Günün yorgunluğundan sonra, beni avucunun içine alan kâbusların bile kesintiye uğratamadığı güçlü ve derin bir uykuya daldım. Sabahleyin sarsılmış, güç kaybetmiş, ama tazelenmiş olarak uyandım. Hâlâ içimde

uyuyan hayvanın düşüncesinden nefret ediyor ve korkuyordum, elbette bir gün önce yaklaştığım tehlikeleri unutmamıştım; ama bir kez daha evdeydim, kendi evimdeydim ve ilaçlarımın yakınındaydım; kaçışımın uyandırdığı minnet duygusu ruhumda öylesine güçlü bir şekilde parlıyordu ki, neredeyse umut ışıklarıyla yarışabilecek bir haldeydi.

Kahvaltıdan sonra tembel tembel avluyu arşınlıyor, havanın serinliğini zevkle içime çekiyordum ki, o anda değişimi haber veren o tarif edilmesi imkânsız duygulara yakalandım yine; bir kez daha Hyde'ın kükreyen ve dondurucu tutkularıyla çırpınmadan önce, ancak çalışma odama sığınacak kadar zamanım vardı; ve heyhat! Altı saat sonra, oturmuş üzgün üzgün ateşe bakarken, sancılar yeniden başladı, yeniden ilaç içmek gerekiyordu. Kısacası, o günden sonra ancak ilacın etkisiyle Jekyll'ın yüzüne bürünebilir olmuştum. Günün ve gecenin her saatinde değişimi haber veren titremelerle sarsılıyordum; hepsinden öte, eğer uyuduysam ya da sandalyemde bir an için uyukladıysam, her defasında Hyde olarak uyanıyordum. Sürekli tehdit eden bu kaderin gerginliğiyle ve kendimi mahkûm ettiğim uykusuzlukla, ki bunun herhangi bir insanın dayanabileceğinin ötesinde olduğunu düşünüyordum, ateşin yiyip bitirdiği bir adama dönmüş, yavaş yavaş hem bedensel hem de zihinsel olarak zayıf düşmüştüm, tek bir düşünceyle doluydum: Öteki benliğimin dehşeti. Ama uyuduğum zaman, ya da ilacın etkisi kaybolduğunda, neredeyse dönüşümü hiç fark etmeden (çünkü dönüşümün acıları her geçen gün daha da azalıyordu) korku dolu hayallere, nedensiz kinlerle kaynayan bir ruha, köpüren yaşam enerjisini taşımaya yetecek kadar güçlü görünmeyen bir bedene geçiyordum.

Hyde'ın güçleri, sanki Jekyll'ın hastalığıyla birlikte artmıştı. Artık onları birbirinden ayıran nefretin her iki yanda da eşit güçte olduğu kesindi. Jekyll'da bu, yaşam içgüdüsüydü. Bilincinin olağanüstülüğünü kendisiyle paylaşmış olan bu yaratığın biçimsizliğini görmüştü ve bu yaratık ölüm halinde onunla aynı kaderi paylaşacaktı. Sıkıntısının en keskin yanı olan bu toplumsal bağların ötesinde yaşama enerjisinin bütünüyle birlikte Hyde'ı sadece cehennemi bir varlık olarak değil, aynı zamanda cansız bir şey olarak da görüyordu. Sarsıcı olan bu şeydi; sanki balçık çukurundan çığlıklar ve sesler yükseliyordu; bu şekilsiz toz yığını hareket ediyor ve günah işliyordu; ölü olan, biçimi olmayan, yaşama el koyan bir şeydi. Bu kafa tutan dehşet ona bir eşin olduğundan daha yakından bağlıydı, gözlerinden daha yakındaydı; kendi bedeninde kafesteydi, onun, orada

homurdandığını duyuyor, yeniden doğmak için mücadele ettiğini hissediyor ve her zayıf anında, uykusuzluğa yenik düştüğü her an, ona üstün geliyor, onu yaşamdan sürüp atıyordu. Hyde'ın Jekyll'a duyduğu kin ise başka türden bir şeydi. Darağacı korkusu Jekyll'ı sürekli olarak gelip geçici intihar girişimlerine sürüklüyor ve Hyde'ın bir kişilik olması yerine, benliğinin alt konumuna dönmesinin zorunlu olduğunu düşünüyordu; ama Hyde bu zorunluluktan nefret ediyor, Jekyll'ın şimdi içine düştüğü umutsuzluktan iğreniyor ve onun kendisinden nefret etmesine güceniyordu. İşte bu yüzden bana maymun gibi oyunlar oynuyor, kendi elimle kitaplarımın sayfa kenarlarına sövgüler yazdırıyor, mektuplarımı yakıyor, babamın resmini tahrip ediyordu. Eğer gerçekten de, ölümden korkmasaydı, beni de yok edebilmek için çok önceden kendini yok ederdi. Ama olağanüstü bir yaşama sevgisi var; daha da ileri gideyim; yalnızca onun varlığının düşüncesiyle bile hasta olan ve kanı donan ben, bu bağlılığın gücünü ve dayanıklılığını hatırladığımda, bu gücümün kendimi öldürüp onu da yok edeceğinden ne kadar çok korktuğunu düşündüğümde, yüreğimin derinliklerinde ona karşı bir acıma hissediyorum.

Bu anlattıklarımı daha fazla uzatmak yararsız; hiç kimse böylesi işkenceler çekmemiştir demem yeterli olacaktır; ama bunlara bile alışılıyor –hayır, hafifleme değil– ama ruhun belli ölçüde nasırlaşması, belli ölçülerde kedere boyun eğiş; benim cezam yıllar boyu devam edebilirdi, ama üstüme çöken bu son felaket benim yüzümü ve doğamı sonunda benden kopardı. İlk deney yaptığım tarihten bu yana yenilenmemiş olan tuz stokum azalmaya başladı. Yeni bir miktar tedarik etmek için adam gönderdim ve iksiri hazırladım; kaynamaya başladı ve ardından ilk renk değişimi geldi ama ikincisi gelmedi; sıvıyı içtim, ama etkisi olmadı. Bütün Londra'yı nasıl altüst ettiğimi Poole'dan öğreneceksiniz; ama boşunaydı; şimdi ilk kullandığım tuzun saf olmadığı konusunda ikna olmuş durumdayım, iksiri etkili kılan da saf olmayan bu tuzun içindeki bilinmeyen maddeydi.

Yaklaşık olarak bir hafta geçti, şimdi bu yazıyı eski tozlardan arta kalan en son tozun etkisiyle yazıyorum. Eğer bir mucize olmazsa bu benim Henry Jekyll olarak son günlerim ve kendi yüzümü (ne kadar da hüzünlü bir şekilde değişmiş olsa da!) aynadaki son görüşüm. Yazıma son vermeyi geciktirmemem gerekiyor; çünkü eğer anlattıklarım şu ana kadar imha edilmekten kurtulduysa bu, temkinli ve şanslı olmamın sonucu. Eğer değişim sancıları beni yazı yazarken tutarsa Hyde yazdıklarımı parçalara

ayırır, ama eğer bunları yazıp da bir kenara koyduktan sonra biraz zaman geçerse, onun muhteşem bencilliği ve zamanın kısıtlı oluşu, yazdıklarımı büyük olasılıkla onun maymunsu kininden korur. Gerçekten, her ikimiz için de yaklaşan kader saati şimdiden onu değiştirdi ve ezdi. Şu andan sonraki yarım saat içinde, yeniden ve sonsuza dek bu nefret edilen kişiliğe büründüğümde, titreyerek ve ağlayarak koltuğuma oturacağımı ya da gergin ve korku dolu bir esriklikle bu odada (yeryüzündeki bu son sığınağımda) bir aşağı bir yukarı yürüyeceğimi ve beni tehdit eden her sese kulak kabartacağımı biliyorum. Hyde darağacında can verecek mi? Yoksa son dakikada kendini kurtaracak cesareti bulabilecek mi? Tanrı bilir; umurumda değil; bu, benim gerçek ölüm saatim, bundan sonra olacak olanlar beni değil, başkalarını ilgilendirir. Burada, şimdi, kalemimi bırakıp itiraflarımı mühürlemeye koyulurken, mutsuz Henry Jekyll'ın yaşamını sona erdiriyorum.

THE STRANGE CASE OF DR. JEKYLL AND MR. HYDE

STORY OF THE DOOR

Mr. Utterson the lawyer was a man of a rugged countenance that was never lighted by a smile; cold, scanty and embarrassed in discourse; backward in sentiment; lean, long, dusty, dreary and yet somehow lovable. At friendly meetings, and when the wine was to his taste, something eminently human beaconed from his eye; something indeed which never found its way into his talk, but which spoke not only in these silent symbols of the after-dinner face, but more often and loudly in the acts of his life. He was austere with himself; drank gin when he was alone, to mortify a taste for vintages; and though he enjoyed the theater, had not crossed the doors of one for twenty years. But he had an approved tolerance for others; sometimes wondering, almost with envy, at the high pressure of spirits involved in their misdeeds; and in any extremity inclined to help rather than to reprove. “I incline to Cain’s heresy,” he used to say quaintly: “I let my brother go to the devil in his own way.” In this character, it was frequently his fortune to be the last reputable acquaintance and the last good influence in the lives of downgoing men. And to such as these, so long as they came about his chambers, he never marked a shade of change in his demeanour.

No doubt the feat was easy to Mr. Utterson; for he was undemonstrative at the best, and even his friendship seemed to be founded in a similar catholicity of good-nature. It is the mark of a modest man to accept his friendly circle ready-made from the hands of opportunity; and that was the lawyer’s way. His friends were those of his own blood or those whom he had known the longest; his affections, like ivy, were the growth of time, they implied no aptness in the object. Hence, no doubt the bond that united him to Mr. Richard Enfield, his distant kinsman, the well-known man about town. It was a nut to crack for many, what these two could see in each other, or what subject they could find in common. It was reported by those who encountered them in their Sunday walks, that they said nothing, looked singularly dull and would hail with obvious relief the appearance of a friend. For all that, the two men put the greatest store by these excursions, counted them the chief jewel of each week, and not only set aside occasions of pleasure, but even resisted the calls of business, that they might enjoy them uninterrupted.

It chanced on one of these rambles that their way led them down a by-street in a busy quarter of London. The street was small and what is called quiet, but it drove a thriving trade on the weekdays. The inhabitants were all doing well, it seemed and all emulously hoping to do better still, and laying out the surplus of their grains in coquetry; so that the shop fronts stood along that thoroughfare with an air of invitation, like rows of smiling saleswomen. Even on Sunday, when it veiled its more florid charms and lay comparatively empty of passage, the street shone out in contrast to its dingy neighbourhood, like a fire in a forest; and with its freshly painted shutters, well-polished brasses, and general cleanliness and gaiety of note, instantly caught and pleased the eye of the passenger.

Two doors from one corner, on the left hand going east the line was broken by the entry of a court; and just at that point a certain sinister block of building thrust forward its gable on the street. It was two storeys high; showed no window, nothing but a door on the lower storey and a blind forehead of discoloured wall on the upper; and bore in every feature, the marks of prolonged and sordid negligence. The door, which was equipped with neither bell nor knocker, was blistered and distained. Tramps slouched into the recess and struck matches on the panels; children kept shop upon the steps; the schoolboy had tried his knife on the mouldings; and for close on a generation, no one had appeared to drive away these random visitors or to repair their ravages.

Mr. Enfield and the lawyer were on the other side of the by-street; but when they came abreast of the entry, the former lifted up his cane and pointed.

“Did you ever remark that door?” he asked; and when his companion had replied in the affirmative. “It is connected in my mind,” added he, “with a very odd story.”

“Indeed?” said Mr. Utterson, with a slight change of voice, “and what was that?”

“Well, it was this way,” returned Mr. Enfield: “I was coming home from some place at the end of the world, about three o’clock of a black winter morning, and my way lay through a part of town where there was literally nothing to be seen but lamps. Street after street and all the folks asleep –

street after street, all lighted up as if for a procession and all as empty as a church– till at last I got into that state of mind when a man listens and listens and begins to long for the sight of a policeman. All at once, I saw two figures: one a little man who was stumping along eastward at a good walk, and the other a girl of maybe eight or ten who was running as hard as she was able down a cross street. Well, sir, the two ran into one another naturally enough at the corner; and then came the horrible part of the thing; for the man trampled calmly over the child's body and left her screaming on the ground. It sounds nothing to hear, but it was hellish to see. It wasn't like a man; it was like some damned Juggernaut[1]. I gave a few halloa, took to my heels, collared my gentleman, and brought him back to where there was already quite a group about the screaming child.

He was perfectly cool and made no resistance, but gave me one look, so ugly that it brought out the sweat on me like running. The people who had turned out were the girl's own family; and pretty soon, the doctor, for whom she had been sent put in his appearance. Well, the child was not much the worse, more frightened, according to the Sawbones[2]; and there you might have supposed would be an end to it. But there was one curious circumstance. I had taken a loathing to my gentleman at first sight. So had the child's family, which was only natural. But the doctor's case was what struck me. He was the usual cut and dry apothecary, of no particular age and colour, with a strong Edinburgh accent and about as emotional as a bagpipe. Well, sir, he was like the rest of us; every time he looked at my prisoner, I saw that Sawbones turn sick and white with desire to kill him. I knew what was in his mind, just as he knew what was in mine; and killing being out of the question, we did the next best. We told the man we could and would make such a scandal out of this as should make his name stink from one end of London to the other. If he had any friends or any credit, we undertook that he should lose them. And all the time, as we were pitching it in red hot, we were keeping the women off him as best we could for they were as wild as harpies. I never saw a circle of such hateful faces; and there was the man in the middle, with a kind of black sneering coolness –frightened too, I could see that– but carrying it off, sir, really like Satan.

'If you choose to make capital out of this accident,' said he, 'I am naturally helpless. No gentleman but wishes to avoid a scene,' says he. 'Name your figure.' Well, we screwed him up to a hundred pounds for the

child’s family; he would have clearly liked to stick out; but there was something about the lot of us that meant mischief, and at last he struck. The next thing was to get the money; and where do you think he carried us but to that place with the door? —whipped out a key, went in, and presently came back with the matter of ten pounds in gold and a cheque for the balance on Coutts’s, drawn payable to bearer and signed with a name that I can’t mention, though it’s one of the points of my story, but it was a name at least very well known and often printed. The figure was stiff; but the signature was good for more than that if it was only genuine. I took the liberty of pointing out to my gentleman that the whole business looked apocryphal, and that a man does not, in real life, walk into a cellar door at four in the morning and come out with another man’s cheque for close upon a hundred pounds. But he was quite easy and sneering. ‘Set your mind at rest,’ says he, ‘I will stay with you till the banks open and cash the cheque myself.’ So we all set off, the doctor, and the child’s father, and our friend and myself, and passed the rest of the night in my chambers; and next day, when we had breakfasted, went in a body to the bank. I gave in the cheque myself, and said I had every reason to believe it was a forgery. Not a bit of it. The cheque was genuine.”

“Tut-tut,” said Mr. Utterson.

“I see you feel as I do,” said Mr. Enfield. “Yes, it’s a bad story. For my man was a fellow that nobody could have to do with, a really damnable man; and the person that drew the cheque is the very pink of the proprieties, celebrated too, and (what makes it worse) one of your fellows who do what they call good. Black mail I suppose; an honest man paying through the nose for some of the capers of his youth. Black Mail House is what I call the place with the door, in consequence. Though even that, you know, is far from explaining all,” he added, and with the words fell into a vein of musing.

From this he was recalled by Mr. Utterson asking rather suddenly: “And you don’t know if the drawer of the cheque lives there?”

“A likely place, isn’t it?” returned Mr. Enfield. “But I happen to have noticed his address; he lives in some square or other.”

“And you never asked about the—place with the door?” said Mr. Utterson.

“No, sir: I had a delicacy,” was the reply. “I feel very strongly about putting questions; it partakes too much of the style of the day of judgment. You start a question, and it’s like starting a stone. You sit quietly on the top of a hill; and away the stone goes, starting others; and presently some bland old bird (the last you would have thought of) is knocked on the head in his own back garden and the family have to change their name. No sir, I make it a rule of mine: the more it looks like Queer Street, the less I ask.”

“A very good rule, too,” said the lawyer.

“But I have studied the place for myself,” continued Mr. Enfield. “It seems scarcely a house. There is no other door, and nobody goes in or out of that one but, once in a great while, the gentleman of my adventure. There are three windows looking on the court on the first floor; none below; the windows are always shut but they’re clean. And then there is a chimney which is generally smoking; so somebody must live there. And yet it’s not so sure; for the buildings are so packed together about the court, that it’s hard to say where one ends and another begins.”

The pair walked on again for a while in silence; and then “Enfield,” said Mr. Utterson, “that’s a good rule of yours.”

“Yes, I think it is,” returned Enfield.

“But for all that,” continued the lawyer, “there’s one point I want to ask: I want to ask the name of that man who walked over the child.”

“Well,” said Mr. Enfield, “I can’t see what harm it would do. It was a man of the name of Hyde.”

“Hm,” said Mr. Utterson. “What sort of a man is he to see?”

“He is not easy to describe. There is something wrong with his appearance; something displeasing, something down-right detestable. I never saw a man I so disliked, and yet I scarce know why. He must be deformed somewhere; he gives a strong feeling of deformity, although I couldn’t specify the point. He’s an extraordinary looking man, and yet I really can name nothing out of the way. No, sir; I can make no hand of it; I

can’t describe him. And it’s not want of memory; for I declare I can see him this moment.”

Mr. Utterson again walked some way in silence and obviously under a weight of consideration. “You are sure he used a key?” he inquired at last.

“My dear sir...” began Enfield, surprised out of himself.

“Yes, I know,” said Utterson; “I know it must seem strange. The fact is, if I do not ask you the name of the other party, it is because I know it already. You see, Richard, your tale has gone home. If you have been inexact in any point you had better correct it.”

“I think you might have warned me,” returned the other with a touch of sullenness. “But I have been pedantically exact, as you call it. The fellow had a key; and what’s more, he has it still. I saw him use it not a week ago.”

Mr. Utterson sighed deeply but said never a word; and the young man presently resumed. “Here is another lesson to say nothing,” said he. “I am ashamed of my long tongue. Let us make a bargain never to refer to this again.”

“With all my heart,” said the lawyer. “I shake hands on that, Richard.”

SEARCH FOR MR. HYDE

That evening Mr. Utterson came home to his bachelor house in sombre spirits and sat down to dinner without relish. It was his custom of a Sunday, when this meal was over, to sit close by the fire, a volume of some dry divinity on his reading desk, until the clock of the neighbouring church rang out the hour of twelve, when he would go soberly and gratefully to bed. On this night however, as soon as the cloth was taken away, he took up a candle and went into his business room. There he opened his safe, took from the most private part of it a document endorsed on the envelope as Dr. Jekyll's Will and sat down with a clouded brow to study its contents. The will was holograph, for Mr. Utterson though he took charge of it now that it was made, had refused to lend the least assistance in the making of it; it provided not only that, in case of the decease of Henry Jekyll, all his possessions were to pass into the hands of his "friend and benefactor Edward Hyde," but that in case of Dr. Jekyll's "disappearance or unexplained absence for any period exceeding three calendar months," the said Edward Hyde should step into the said Henry Jekyll's shoes without further delay and free from any burthen or obligation beyond the payment of a few small sums to the members of the doctor's household. This document had long been the lawyer's eyesore. It offended him both as a lawyer and as a lover of the sane and customary sides of life, to whom the fanciful was the immodest. And hitherto it was his ignorance of Mr. Hyde that had swelled his indignation; now, by a sudden turn, it was his knowledge. It was already bad enough when the name was but a name of which he could learn no more. It was worse when it began to be clothed upon with detestable attributes; and out of the shifting, insubstantial mists that had so long baffled his eye, there leaped up the sudden, definite presentment of a fiend.

"I thought it was madness," he said, as he replaced the obnoxious paper in the safe, "and now I begin to fear it is disgrace."

With that he blew out his candle, put on a greatcoat, and set forth in the direction of Cavendish Square, that citadel of medicine, where his friend, the great Dr. Lanyon, had his house and received his crowding patients. "If anyone knows, it will be Lanyon," he had thought.

The solemn butler knew and welcomed him; he was subjected to no stage of delay, but ushered direct from the door to the dining-room where Dr. Lanyon sat alone over his wine. This was a hearty, healthy, dapper, red-faced gentleman, with a shock of hair prematurely white, and a boisterous and decided manner. At sight of Mr. Utterson, he sprang up from his chair and welcomed him with both hands. The geniality, as was the way of the man, was somewhat theatrical to the eye; but it reposed on genuine feeling. For these two were old friends, old mates both at school and college, both thorough respectors of themselves and of each other, and what does not always follow, men who thoroughly enjoyed each other's company.

After a little rambling talk, the lawyer led up to the subject which so disagreeably preoccupied his mind.

"I suppose, Lanyon," said he, "you and I must be the two oldest friends that Henry Jekyll has?"

"I wish the friends were younger," chuckled Dr. Lanyon. "But I suppose we are. And what of that? I see little of him now."

"Indeed?" said Utterson. "I thought you had a bond of common interest."

"We had," was the reply. "But it is more than ten years since Henry Jekyll became too fanciful for me. He began to go wrong, wrong in mind; and though of course I continue to take an interest in him for old sake's sake, as they say, I see and I have seen devilish little of the man. Such unscientific balderdash," added the doctor, flushing suddenly purple, "would have estranged Damon and Pythias[3]."

This little spirit of temper was somewhat of a relief to Mr. Utterson. "They have only differed on some point of science," he thought; and being a man of no scientific passions (except in the matter of conveyancing), he even added: "It is nothing worse than that!" He gave his friend a few seconds to recover his composure, and then approached the question he had come to put.

"Did you ever come across a protege of his –one Hyde?" he asked.

"Hyde?" repeated Lanyon. "No. Never heard of him. Since my time."

That was the amount of information that the lawyer carried back with him to the great, dark bed on which he tossed to and fro, until the small hours of the morning began to grow large. It was a night of little ease to his toiling mind, toiling in mere darkness and beseiged by questions.

Six o'clock struck on the bells of the church that was so conveniently near to Mr. Utterson's dwelling, and still he was digging at the problem. Hitherto it had touched him on the intellectual side alone; but now his imagination also was engaged, or rather enslaved; and as he lay and tossed in the gross darkness of the night and the curtained room, Mr. Enfield's tale went by before his mind in a scroll of lighted pictures. He would be aware of the great field of lamps of a nocturnal city; then of the figure of a man walking swiftly; then of a child running from the doctor's; and then these met, and that human Juggernaut trod the child down and passed on regardless of her screams. Or else he would see a room in a rich house, where his friend lay asleep, dreaming and smiling at his dreams; and then the door of that room would be opened, the curtains of the bed plucked apart, the sleeper recalled, and lo! there would stand by his side a figure to whom power was given, and even at that dead hour, he must rise and do its bidding. The figure in these two phases haunted the lawyer all night; and if at any time he dozed over, it was but to see it glide more stealthily through sleeping houses, or move the more swiftly and still the more swiftly, even to dizziness, through wider labyrinths of lamplighted city, and at every street corner crush a child and leave her screaming. And still the figure had no face by which he might know it; even in his dreams, it had no face, or one that baffled him and melted before his eyes; and thus it was that there sprang up and grew apace in the lawyer's mind a singularly strong, almost an inordinate, curiosity to behold the features of the real Mr. Hyde. If he could but once set eyes on him, he thought the mystery would lighten and perhaps roll altogether away, as was the habit of mysterious things when well examined. He might see a reason for his friend's strange preference or bondage (call it which you please) and even for the startling clause of the will. At least it would be a face worth seeing: the face of a man who was without bowels of mercy: a face which had but to show itself to raise up, in the mind of the unimpressionable Enfield, a spirit of enduring hatred.

From that time forward, Mr. Utterson began to haunt the door in the by-street of shops. In the morning before office hours, at noon when business

was plenty, and time scarce, at night under the face of the fogged city moon, by all lights and at all hours of solitude or concourse, the lawyer was to be found on his chosen post.

"If he be Mr. Hyde," he had thought, "I shall be Mr. Seek."

And at last his patience was rewarded. It was a fine dry night; frost in the air; the streets as clean as a ballroom floor; the lamps, unshaken by any wind, drawing a regular pattern of light and shadow. By ten o'clock, when the shops were closed the by-street was very solitary and, in spite of the low growl of London from all round, very silent. Small sounds carried far; domestic sounds out of the houses were clearly audible on either side of the roadway; and the rumour of the approach of any passenger preceded him by a long time. Mr. Utterson had been some minutes at his post, when he was aware of an odd light footstep drawing near. In the course of his nightly patrols, he had long grown accustomed to the quaint effect with which the footfalls of a single person, while he is still a great way off, suddenly spring out distinct from the vast hum and clatter of the city. Yet his attention had never before been so sharply and decisively arrested; and it was with a strong, superstitious prevision of success that he withdrew into the entry of the court.

The steps drew swiftly nearer, and swelled out suddenly louder as they turned the end of the street. The lawyer, looking forth from the entry, could soon see what manner of man he had to deal with. He was small and very plainly dressed and the look of him, even at that distance, went somehow strongly against the watcher's inclination. But he made straight for the door, crossing the roadway to save time; and as he came, he drew a key from his pocket like one approaching home.

Mr. Utterson stepped out and touched him on the shoulder as he passed. "Mr. Hyde, I think?"

Mr. Hyde shrank back with a hissing intake of the breath. But his fear was only momentary; and though he did not look the lawyer in the face, he answered coolly enough: "That is my name. What do you want?"

"I see you are going in," returned the lawyer. "I am an old friend of Dr. Jekyll's –Mr. Utterson of Gaunt Street– you must have heard of my name;

and meeting you so conveniently, I thought you might admit me.”

“You will not find Dr. Jekyll; he is from home,” replied Mr. Hyde, blowing in the key. And then suddenly, but still without looking up, “How did you know me?” he asked.

“On your side,” said Mr. Utterson “will you do me a favour?”

“With pleasure,” replied the other. “What shall it be?”

“Will you let me see your face?” asked the lawyer.

Mr. Hyde appeared to hesitate, and then, as if upon some sudden reflection, fronted about with an air of defiance; and the pair stared at each other pretty fixedly for a few seconds. “Now I shall know you again,” said Mr. Utterson. “It may be useful.”

“Yes,” returned Mr. Hyde, “It is as well we have met; and apropos, you should have my address.” And he gave a number of a street in Soho.

“Good God!” thought Mr. Utterson, “can he, too, have been thinking of the will?” But he kept his feelings to himself and only grunted in acknowledgment of the address.

“And now,” said the other, “how did you know me?”

“By description,” was the reply.

“Whose description?”

“We have common friends,” said Mr. Utterson.

“Common friends,” echoed Mr. Hyde, a little hoarsely. “Who are they?”

“Jekyll, for instance,” said the lawyer.

“He never told you,” cried Mr. Hyde, with a flush of anger. “I did not think you would have lied.”

“Come,” said Mr. Utterson, “that is not fitting language.”

The other snarled aloud into a savage laugh; and the next moment, with extraordinary quickness, he had unlocked the door and disappeared into the

house.

The lawyer stood awhile when Mr. Hyde had left him, the picture of disquietude. Then he began slowly to mount the street, pausing every step or two and putting his hand to his brow like a man in mental perplexity. The problem he was thus debating as he walked, was one of a class that is rarely solved. Mr. Hyde was pale and dwarfish, he gave an impression of deformity without any nameable malformation, he had a displeasing smile, he had borne himself to the lawyer with a sort of murderous mixture of timidity and boldness, and he spoke with a husky, whispering and somewhat broken voice; all these were points against him, but not all of these together could explain the hitherto unknown disgust, loathing and fear with which Mr. Utterson regarded him. "There must be something else," said the perplexed gentleman. "There is something more, if I could find a name for it. God bless me, the man seems hardly human! Something troglodytic, shall we say? or can it be the old story of Dr. Fell? or is it the mere radiance of a foul soul that thus transpires through, and transfigures, its clay continent? The last, I think; for, O my poor old Harry Jekyll, if ever I read Satan's signature upon a face, it is on that of your new friend."

Round the corner from the by-street, there was a square of ancient, handsome houses, now for the most part decayed from their high estate and let in flats and chambers to all sorts and conditions of men; map-engravers, architects, shady lawyers and the agents of obscure enterprises. One house, however, second from the corner, was still occupied entire; and at the door of this, which wore a great air of wealth and comfort, though it was now plunged in darkness except for the fanlight, Mr. Utterson stopped and knocked. A well-dressed, elderly servant opened the door.

"Is Dr. Jekyll at home, Poole?" asked the lawyer.

"I will see, Mr. Utterson," said Poole, admitting the visitor, as he spoke, into a large, low-roofed, comfortable hall paved with flags, warmed (after the fashion of a country house) by a bright, open fire, and furnished with costly cabinets of oak. "Will you wait here by the fire, sir? or shall I give you a light in the dining-room?"

"Here, thank you," said the lawyer, and he drew near and leaned on the tall fender. This hall, in which he was now left alone, was a pet fancy of his

friend the doctor's; and Utterson himself was wont to speak of it as the pleasantest room in London. But tonight there was a shudder in his blood; the face of Hyde sat heavy on his memory; he felt (what was rare with him) a nausea and distaste of life; and in the gloom of his spirits, he seemed to read a menace in the flickering of the firelight on the polished cabinets and the uneasy starting of the shadow on the roof. He was ashamed of his relief, when Poole presently returned to announce that Dr. Jekyll was gone out.

"I saw Mr. Hyde go in by the old dissecting room, Poole," he said. "Is that right, when Dr. Jekyll is from home?"

"Quite right, Mr. Utterson, sir," replied the servant. "Mr. Hyde has a key."

"Your master seems to repose a great deal of trust in that young man, Poole," resumed the other musingly.

"Yes, sir, he does indeed," said Poole. "We have all orders to obey him."

"I do not think I ever met Mr. Hyde?" asked Utterson.

"O, dear no, sir. He never dines here," replied the butler. "Indeed we see very little of him on this side of the house; he mostly comes and goes by the laboratory."

"Well, good-night, Poole."

"Good-night, Mr. Utterson."

And the lawyer set out homeward with a very heavy heart. "Poor Harry Jekyll," he thought, "my mind misgives me he is in deep waters! He was wild when he was young; a long while ago to be sure; but in the law of God, there is no statute of limitations. Ay, it must be that; the ghost of some old sin, the cancer of some concealed disgrace: punishment coming, PEDE CLAUDO[4], years after memory has forgotten and self-love condoned the fault." And the lawyer, scared by the thought, brooded awhile on his own past, groping in all the corners of memory, least by chance some Jack-in-the-Box of an old iniquity should leap to light there. His past was fairly blameless; few men could read the rolls of their life with less apprehension; yet he was humbled to the dust by the many ill things he had done, and raised up again into a sober and fearful gratitude by the many he had come so near to doing yet avoided. And then by a return on his former subject, he

conceived a spark of hope. “This Master Hyde, if he were studied,” thought he, “must have secrets of his own; black secrets, by the look of him; secrets compared to which poor Jekyll’s worst would be like sunshine. Things cannot continue as they are. It turns me cold to think of this creature stealing like a thief to Harry’s bedside; poor Harry, what a wakening! And the danger of it; for if this Hyde suspects the existence of the will, he may grow impatient to inherit. Ay, I must put my shoulders to the wheel—if Jekyll will but let me,” he added, “if Jekyll will only let me.” For once more he saw before his mind’s eye, as clear as transparency, the strange clauses of the will.

DR. JEKYLL WAS QUITE AT EASE

A fortnight later, by excellent good fortune, the doctor gave one of his pleasant dinners to some five or six old cronies, all intelligent, reputable men and all judges of good wine; and Mr. Utterson so contrived that he remained behind after the others had departed. This was no new arrangement, but a thing that had befallen many scores of times. Where Utterson was liked, he was liked well. Hosts loved to detain the dry lawyer, when the light-hearted and loose-tongued had already their foot on the threshold; they liked to sit a while in his unobtrusive company, practising for solitude, sobering their minds in the man's rich silence after the expense and strain of gaiety. To this rule, Dr. Jekyll was no exception; and as he now sat on the opposite side of the fire –a large, well-made, smooth-faced man of fifty, with something of a stylish cast perhaps, but every mark of capacity and kindness– you could see by his looks that he cherished for Mr. Utterson a sincere and warm affection.

"I have been wanting to speak to you, Jekyll," began the latter. "You know that will of yours?"

A close observer might have gathered that the topic was distasteful; but the doctor carried it off gaily. "My poor Utterson," said he, "you are unfortunate in such a client. I never saw a man so distressed as you were by my will; unless it were that hide-bound pedant, Lanyon, at what he called my scientific heresies. O, I know he's a good fellow –you needn't frown– an excellent fellow, and I always mean to see more of him; but a hide-bound pedant for all that; an ignorant, blatant pedant. I was never more disappointed in any man than Lanyon."

"You know I never approved of it," pursued Utterson, ruthlessly disregarding the fresh topic.

"My will? Yes, certainly, I know that," said the doctor, a trifle sharply. "You have told me so."

"Well, I tell you so again," continued the lawyer. "I have been learning something of young Hyde."

The large handsome face of Dr. Jekyll grew pale to the very lips, and there came a blackness about his eyes. “I do not care to hear more,” said he. “This is a matter I thought we had agreed to drop.”

“What I heard was abominable,” said Utterson.

“It can make no change. You do not understand my position,” returned the doctor, with a certain incoherency of manner. “I am painfully situated, Utterson; my position is a very strange –a very strange one. It is one of those affairs that cannot be mended by talking.”

“Jekyll,” said Utterson, “you know me: I am a man to be trusted. Make a clean breast of this in confidence; and I make no doubt I can get you out of it.”

“My good Utterson,” said the doctor, “this is very good of you, this is downright good of you, and I cannot find words to thank you in. I believe you fully; I would trust you before any man alive, ay, before myself, if I could make the choice; but indeed it isn’t what you fancy; it is not as bad as that; and just to put your good heart at rest, I will tell you one thing: the moment I choose, I can be rid of Mr. Hyde. I give you my hand upon that; and I thank you again and again; and I will just add one little word, Utterson, that I’m sure you’ll take in good part: this is a private matter, and I beg of you to let it sleep.”

Utterson reflected a little, looking in the fire.

“I have no doubt you are perfectly right,” he said at last, getting to his feet.

“Well, but since we have touched upon this business, and for the last time I hope,” continued the doctor, “there is one point I should like you to understand. I have really a very great interest in poor Hyde. I know you have seen him; he told me so; and I fear he was rude. But I do sincerely take a great, a very great interest in that young man; and if I am taken away, Utterson, I wish you to promise me that you will bear with him and get his rights for him. I think you would, if you knew all; and it would be a weight off my mind if you would promise.”

“I can’t pretend that I shall ever like him,” said the lawyer.

“I don’t ask that,” pleaded Jekyll, laying his hand upon the other’s arm; “I only ask for justice; I only ask you to help him for my sake, when I am no longer here.”

Utterson heaved an irrepressible sigh. “Well,” said he, “I promise.”

THE CAREW MURDER CASE

Nearly a year later, in the month of October, 18—, London was startled by a crime of singular ferocity and rendered all the more notable by the high position of the victim. The details were few and startling. A maid servant living alone in a house not far from the river, had gone upstairs to bed about eleven. Although a fog rolled over the city in the small hours, the early part of the night was cloudless, and the lane, which the maid's window overlooked, was brilliantly lit by the full moon. It seems she was romantically given, for she sat down upon her box, which stood immediately under the window, and fell into a dream of musing. Never (she used to say, with streaming tears, when she narrated that experience), never had she felt more at peace with all men or thought more kindly of the world. And as she so sat she became aware of an aged beautiful gentleman with white hair, drawing near along the lane; and advancing to meet him, another and very small gentleman, to whom at first she paid less attention. When they had come within speech (which was just under the maid's eyes) the older man bowed and accosted the other with a very pretty manner of politeness. It did not seem as if the subject of his address were of great importance; indeed, from his pointing, it some times appeared as if he were only inquiring his way; but the moon shone on his face as he spoke, and the girl was pleased to watch it, it seemed to breathe such an innocent and old-world kindness of disposition, yet with something high too, as of a well-founded self-content. Presently her eye wandered to the other, and she was surprised to recognise in him a certain Mr. Hyde, who had once visited her master and for whom she had conceived a dislike. He had in his hand a heavy cane, with which he was trifling; but he answered never a word, and seemed to listen with an ill-contained impatience. And then all of a sudden he broke out in a great flame of anger, stamping with his foot, brandishing the cane, and carrying on (as the maid described it) like a madman. The old gentleman took a step back, with the air of one very much surprised and a trifle hurt; and at that Mr. Hyde broke out of all bounds and clubbed him to the earth. And next moment, with ape-like fury, he was trampling his victim under foot and hailing down a storm of blows, under which the bones were audibly shattered and the body jumped upon the roadway. At the horror of these sights and sounds, the maid fainted.

It was two o’clock when she came to herself and called for the police. The murderer was gone long ago; but there lay his victim in the middle of the lane, incredibly mangled. The stick with which the deed had been done, although it was of some rare and very tough and heavy wood, had broken in the middle under the stress of this insensate cruelty; and one splintered half had rolled in the neighbouring gutter—the other, without doubt, had been carried away by the murderer. A purse and gold watch were found upon the victim: but no cards or papers, except a sealed and stamped envelope, which he had been probably carrying to the post, and which bore the name and address of Mr. Utterson.

This was brought to the lawyer the next morning, before he was out of bed; and he had no sooner seen it and been told the circumstances, than he shot out a solemn lip. “I shall say nothing till I have seen the body,” said he; “this may be very serious. Have the kindness to wait while I dress.” And with the same grave countenance he hurried through his breakfast and drove to the police station, whither the body had been carried. As soon as he came into the cell, he nodded.

“Yes,” said he, “I recognise him. I am sorry to say that this is Sir Danvers Carew.”

“Good God, sir,” exclaimed the officer, “is it possible?” And the next moment his eye lighted up with professional ambition. “This will make a deal of noise,” he said. “And perhaps you can help us to the man.” And he briefly narrated what the maid had seen, and showed the broken stick.

Mr. Utterson had already quailed at the name of Hyde; but when the stick was laid before him, he could doubt no longer; broken and battered as it was, he recognized it for one that he had himself presented many years before to Henry Jekyll.

“Is this Mr. Hyde a person of small stature?” he inquired.

“Particularly small and particularly wicked-looking, is what the maid calls him,” said the officer.

Mr. Utterson reflected; and then, raising his head, “If you will come with me in my cab,” he said, “I think I can take you to his house.”

It was by this time about nine in the morning, and the first fog of the season. A great chocolate-coloured pall lowered over heaven, but the wind was continually charging and routing these embattled vapours; so that as the cab crawled from street to street, Mr. Utterson beheld a marvelous number of degrees and hues of twilight; for here it would be dark like the back-end of evening; and there would be a glow of a rich, lurid brown, like the light of some strange conflagration; and here, for a moment, the fog would be quite broken up, and a haggard shaft of daylight would glance in between the swirling wreaths. The dismal quarter of Soho seen under these changing glimpses, with its muddy ways, and slatternly passengers, and its lamps, which had never been extinguished or had been kindled afresh to combat this mournful reinvasion of darkness, seemed, in the lawyer's eyes, like a district of some city in a nightmare. The thoughts of his mind, besides, were of the gloomiest dye; and when he glanced at the companion of his drive, he was conscious of some touch of that terror of the law and the law's officers, which may at times assail the most honest.

As the cab drew up before the address indicated, the fog lifted a little and showed him a dingy street, a gin palace, a low French eating house, a shop for the retail of penny numbers and twopenny salads, many ragged children huddled in the doorways, and many women of many different nationalities passing out, key in hand, to have a morning glass; and the next moment the fog settled down again upon that part, as brown as umber, and cut him off from his blackguardly surroundings. This was the home of Henry Jekyll's favourite; of a man who was heir to a quarter of a million sterling.

An ivory-faced and silvery-haired old woman opened the door. She had an evil face, smoothed by hypocrisy: but her manners were excellent. Yes, she said, this was Mr. Hyde's, but he was not at home; he had been in that night very late, but he had gone away again in less than an hour; there was nothing strange in that; his habits were very irregular, and he was often absent; for instance, it was nearly two months since she had seen him till yesterday.

"Very well, then, we wish to see his rooms," said the lawyer; and when the woman began to declare it was impossible, "I had better tell you who this person is," he added. "This is Inspector Newcomen of Scotland Yard."

A flash of odious joy appeared upon the woman’s face. “Ah!” said she, “he is in trouble! What has he done?”

Mr. Utterson and the inspector exchanged glances. “He don’t seem a very popular character,” observed the latter. “And now, my good woman, just let me and this gentleman have a look about us.”

In the whole extent of the house, which but for the old woman remained otherwise empty, Mr. Hyde had only used a couple of rooms; but these were furnished with luxury and good taste. A closet was filled with wine; the plate was of silver, the napery elegant; a good picture hung upon the walls, a gift (as Utterson supposed) from Henry Jekyll, who was much of a connoisseur; and the carpets were of many plies and agreeable in colour. At this moment, however, the rooms bore every mark of having been recently and hurriedly ransacked; clothes lay about the floor, with their pockets inside out; lock-fast drawers stood open; and on the hearth there lay a pile of grey ashes, as though many papers had been burned. From these embers the inspector disinterred the butt end of a green cheque book, which had resisted the action of the fire; the other half of the stick was found behind the door; and as this clinched his suspicions, the officer declared himself delighted. A visit to the bank, where several thousand pounds were found to be lying to the murderer’s credit, completed his gratification.

“You may depend upon it, sir,” he told Mr. Utterson: “I have him in my hand. He must have lost his head, or he never would have left the stick or, above all, burned the cheque book. Why, money’s life to the man. We have nothing to do but wait for him at the bank, and get out the handbills.”

This last, however, was not so easy of accomplishment; for Mr. Hyde had numbered few familiars—even the master of the servant maid had only seen him twice; his family could nowhere be traced; he had never been photographed; and the few who could describe him differed widely, as common observers will. Only on one point were they agreed; and that was the haunting sense of unexpressed deformity with which the fugitive impressed his beholders.

INCIDENT OF THE LETTER

It was late in the afternoon, when Mr. Utterson found his way to Dr. Jekyll's door, where he was at once admitted by Poole, and carried down by the kitchen offices and across a yard which had once been a garden, to the building which was indifferently known as the laboratory or dissecting rooms. The doctor had bought the house from the heirs of a celebrated surgeon; and his own tastes being rather chemical than anatomical, had changed the destination of the block at the bottom of the garden. It was the first time that the lawyer had been received in that part of his friend's quarters; and he eyed the dingy, windowless structure with curiosity, and gazed round with a distasteful sense of strangeness as he crossed the theatre, once crowded with eager students and now lying gaunt and silent, the tables laden with chemical apparatus, the floor strewn with crates and littered with packing straw, and the light falling dimly through the foggy cupola. At the further end, a flight of stairs mounted to a door covered with red baize; and through this, Mr. Utterson was at last received into the doctor's cabinet. It was a large room fitted round with glass presses, furnished, among other things, with a cheval-glass and a business table, and looking out upon the court by three dusty windows barred with iron. The fire burned in the grate; a lamp was set lighted on the chimney shelf, for even in the houses the fog began to lie thickly; and there, close up to the warmth, sat Dr. Jekyll, looking deathly sick. He did not rise to meet his visitor, but held out a cold hand and bade him welcome in a changed voice.

"And now," said Mr. Utterson, as soon as Poole had left them, "you have heard the news?"

The doctor shuddered. "They were crying it in the square," he said. "I heard them in my dining-room."

"One word," said the lawyer. "Carew was my client, but so are you, and I want to know what I am doing. You have not been mad enough to hide this fellow?"

"Utterson, I swear to God," cried the doctor, "I swear to God I will never set eyes on him again. I bind my honour to you that I am done with him in this world. It is all at an end. And indeed he does not want my help; you do

not know him as I do; he is safe, he is quite safe; mark my words, he will never more be heard of.”

The lawyer listened gloomily; he did not like his friend’s feverish manner. “You seem pretty sure of him,” said he; “and for your sake, I hope you may be right. If it came to a trial, your name might appear.”

“I am quite sure of him,” replied Jekyll; “I have grounds for certainty that I cannot share with any one. But there is one thing on which you may advise me. I have –I have received a letter; and I am at a loss whether I should show it to the police. I should like to leave it in your hands, Utterson; you would judge wisely, I am sure; I have so great a trust in you.”

“You fear, I suppose, that it might lead to his detection?” asked the lawyer.

“No,” said the other. “I cannot say that I care what becomes of Hyde; I am quite done with him. I was thinking of my own character, which this hateful business has rather exposed.”

Utterson ruminated awhile; he was surprised at his friend’s selfishness, and yet relieved by it. “Well,” said he, at last, “let me see the letter.”

The letter was written in an odd, upright hand and signed “Edward Hyde”: and it signified, briefly enough, that the writer’s benefactor, Dr. Jekyll, whom he had long so unworthily repaid for a thousand generosities, need labour under no alarm for his safety, as he had means of escape on which he placed a sure dependence. The lawyer liked this letter well enough; it put a better colour on the intimacy than he had looked for; and he blamed himself for some of his past suspicions.

“Have you the envelope?” he asked.

“I burned it,” replied Jekyll, “before I thought what I was about. But it bore no postmark. The note was handed in.”

“Shall I keep this and sleep upon it?” asked Utterson.

“I wish you to judge for me entirely,” was the reply. “I have lost confidence in myself.”

“Well, I shall consider,” returned the lawyer. “And now one word more: it was Hyde who dictated the terms in your will about that disappearance?”

The doctor seemed seized with a qualm of faintness; he shut his mouth tight and nodded.

“I knew it,” said Utterson. “He meant to murder you. You had a fine escape.”

“I have had what is far more to the purpose,” returned the doctor solemnly: “I have had a lesson—O God, Utterson, what a lesson I have had!” And he covered his face for a moment with his hands.

On his way out, the lawyer stopped and had a word or two with Poole. “By the bye,” said he, “there was a letter handed in to-day: what was the messenger like?” But Poole was positive nothing had come except by post; “and only circulars by that,” he added.

This news sent off the visitor with his fears renewed. Plainly the letter had come by the laboratory door; possibly, indeed, it had been written in the cabinet; and if that were so, it must be differently judged, and handled with the more caution. The newsboys, as he went, were crying themselves hoarse along the footways: *“Special edition. Shocking murder of an M.P.”* That was the funeral oration of one friend and client; and he could not help a certain apprehension lest the good name of another should be sucked down in the eddy of the scandal. It was, at least, a ticklish decision that he had to make; and self-reliant as he was by habit, he began to cherish a longing for advice. It was not to be had directly; but perhaps, he thought, it might be fished for.

Presently after, he sat on one side of his own hearth, with Mr. Guest, his head clerk, upon the other, and midway between, at a nicely calculated distance from the fire, a bottle of a particular old wine that had long dwelt unsunned in the foundations of his house. The fog still slept on the wing above the drowned city, where the lamps glimmered like carbuncles; and through the muffle and smother of these fallen clouds, the procession of the town’s life was still rolling in through the great arteries with a sound as of a mighty wind. But the room was gay with firelight. In the bottle the acids were long ago resolved; the imperial dye had softened with time, as the

colour grows richer in stained windows; and the glow of hot autumn afternoons on hillside vineyards, was ready to be set free and to disperse the fogs of London. Insensibly the lawyer melted. There was no man from whom he kept fewer secrets than Mr. Guest; and he was not always sure that he kept as many as he meant. Guest had often been on business to the doctor's; he knew Poole; he could scarce have failed to hear of Mr. Hyde's familiarity about the house; he might draw conclusions: was it not as well, then, that he should see a letter which put that mystery to right? and above all since Guest, being a great student and critic of handwriting, would consider the step natural and obliging? The clerk, besides, was a man of counsel; he could scarce read so strange a document without dropping a remark; and by that remark Mr. Utterson might shape his future course.

"This is a sad business about Sir Danvers," he said.

"Yes, sir, indeed. It has elicited a great deal of public feeling," returned Guest. "The man, of course, was mad."

"I should like to hear your views on that," replied Utterson. "I have a document here in his handwriting; it is between ourselves, for I scarce know what to do about it; it is an ugly business at the best. But there it is; quite in your way: a murderer's autograph."

Guest's eyes brightened, and he sat down at once and studied it with passion. "No sir," he said: "not mad; but it is an odd hand."

"And by all accounts a very odd writer," added the lawyer.

Just then the servant entered with a note.

"Is that from Dr. Jekyll, sir?" inquired the clerk. "I thought I knew the writing. Anything private, Mr. Utterson?"

"Only an invitation to dinner. Why? Do you want to see it?"

"One moment. I thank you, sir;" and the clerk laid the two sheets of paper alongside and sedulously compared their contents. "Thank you, sir," he said at last, returning both; "it's a very interesting autograph."

There was a pause, during which Mr. Utterson struggled with himself. "Why did you compare them, Guest?" he inquired suddenly.

“Well, sir,” returned the clerk, “there’s a rather singular resemblance; the two hands are in many points identical: only differently sloped.”

“Rather quaint,” said Utterson.

“It is, as you say, rather quaint,” returned Guest.

“I wouldn’t speak of this note, you know,” said the master.

“No, sir,” said the clerk. “I understand.”

But no sooner was Mr. Utterson alone that night, than he locked the note into his safe, where it reposed from that time forward. “What!” he thought. “Henry Jekyll forge for a murderer!” And his blood ran cold in his veins.

INCIDENT OF DR. LANYON

Time ran on; thousands of pounds were offered in reward, for the death of Sir Danvers was resented as a public injury; but Mr. Hyde had disappeared out of the ken of the police as though he had never existed. Much of his past was unearthed, indeed, and all disreputable: tales came out of the man's cruelty, at once so callous and violent; of his vile life, of his strange associates, of the hatred that seemed to have surrounded his career; but of his present whereabouts, not a whisper. From the time he had left the house in Soho on the morning of the murder, he was simply blotted out; and gradually, as time drew on, Mr. Utterson began to recover from the hotness of his alarm, and to grow more at quiet with himself. The death of Sir Danvers was, to his way of thinking, more than paid for by the disappearance of Mr. Hyde. Now that that evil influence had been withdrawn, a new life began for Dr. Jekyll. He came out of his seclusion, renewed relations with his friends, became once more their familiar guest and entertainer; and whilst he had always been known for charities, he was now no less distinguished for religion. He was busy, he was much in the open air, he did good; his face seemed to open and brighten, as if with an inward consciousness of service; and for more than two months, the doctor was at peace.

On the 8th of January Utterson had dined at the doctor's with a small party; Lanyon had been there; and the face of the host had looked from one to the other as in the old days when the trio were inseparable friends. On the 12th, and again on the 14th, the door was shut against the lawyer. "The doctor was confined to the house," Poole said, "and saw no one." On the 15th, he tried again, and was again refused; and having now been used for the last two months to see his friend almost daily, he found this return of solitude to weigh upon his spirits. The fifth night he had in Guest to dine with him; and the sixth he betook himself to Dr. Lanyon's.

There at least he was not denied admittance; but when he came in, he was shocked at the change which had taken place in the doctor's appearance. He had his death-warrant written legibly upon his face. The rosy man had grown pale; his flesh had fallen away; he was visibly balder and older; and yet it was not so much these tokens of a swift physical decay that arrested

the lawyer's notice, as a look in the eye and quality of manner that seemed to testify to some deep-seated terror of the mind. It was unlikely that the doctor should fear death; and yet that was what Utterson was tempted to suspect. "Yes," he thought; "he is a doctor, he must know his own state and that his days are counted; and the knowledge is more than he can bear." And yet when Utterson remarked on his ill-looks, it was with an air of great firmness that Lanyon declared himself a doomed man.

"I have had a shock," he said, "and I shall never recover. It is a question of weeks. Well, life has been pleasant; I liked it; yes, sir, I used to like it. I sometimes think if we knew all, we should be more glad to get away."

"Jekyll is ill, too," observed Utterson. "Have you seen him?"

But Lanyon's face changed, and he held up a trembling hand. "I wish to see or hear no more of Dr. Jekyll," he said in a loud, unsteady voice. "I am quite done with that person; and I beg that you will spare me any allusion to one whom I regard as dead."

"Tut-tut," said Mr. Utterson; and then after a considerable pause, "Can't I do anything?" he inquired. "We are three very old friends, Lanyon; we shall not live to make others."

"Nothing can be done," returned Lanyon; "ask himself."

"He will not see me," said the lawyer.

"I am not surprised at that," was the reply. "Some day, Utterson, after I am dead, you may perhaps come to learn the right and wrong of this. I cannot tell you. And in the meantime, if you can sit and talk with me of other things, for God's sake, stay and do so; but if you cannot keep clear of this accursed topic, then in God's name, go, for I cannot bear it."

As soon as he got home, Utterson sat down and wrote to Jekyll, complaining of his exclusion from the house, and asking the cause of this unhappy break with Lanyon; and the next day brought him a long answer, often very pathetically worded, and sometimes darkly mysterious in drift. The quarrel with Lanyon was incurable. "I do not blame our old friend," Jekyll wrote, "but I share his view that we must never meet. I mean from henceforth to lead a life of extreme seclusion; you must not be surprised,

nor must you doubt my friendship, if my door is often shut even to you. You must suffer me to go my own dark way. I have brought on myself a punishment and a danger that I cannot name. If I am the chief of sinners, I am the chief of sufferers also. I could not think that this earth contained a place for sufferings and terrors so unmanning; and you can do but one thing, Utterson, to lighten this destiny, and that is to respect my silence." Utterson was amazed; the dark influence of Hyde had been withdrawn, the doctor had returned to his old tasks and amities; a week ago, the prospect had smiled with every promise of a cheerful and an honoured age; and now in a moment, friendship, and peace of mind, and the whole tenor of his life were wrecked. So great and unprepared a change pointed to madness; but in view of Lanyon's manner and words, there must lie for it some deeper ground.

A week afterwards Dr. Lanyon took to his bed, and in something less than a fortnight he was dead. The night after the funeral, at which he had been sadly affected, Utterson locked the door of his business room, and sitting there by the light of a melancholy candle, drew out and set before him an envelope addressed by the hand and sealed with the seal of his dead friend. *"PRIVATE: for the hands of G. J. Utterson ALONE, and in case of his predecease to be destroyed unread,"* so it was emphatically superscribed; and the lawyer dreaded to behold the contents. "I have buried one friend today," he thought: "what if this should cost me another?" And then he condemned the fear as a disloyalty, and broke the seal. Within there was another enclosure, likewise sealed, and marked upon the cover as *"not to be opened till the death or disappearance of Dr. Henry Jekyll."* Utterson could not trust his eyes. Yes, it was disappearance; here again, as in the mad will which he had long ago restored to its author, here again were the idea of a disappearance and the name of Henry Jekyll bracketted. But in the will, that idea had sprung from the sinister suggestion of the man Hyde; it was set there with a purpose all too plain and horrible. Written by the hand of Lanyon, what should it mean? A great curiosity came on the trustee, to disregard the prohibition and dive at once to the bottom of these mysteries; but professional honour and faith to his dead friend were stringent obligations; and the packet slept in the inmost corner of his private safe.

It is one thing to mortify curiosity, another to conquer it; and it may be doubted if, from that day forth, Utterson desired the society of his surviving

friend with the same eagerness. He thought of him kindly; but his thoughts were disquieted and fearful. He went to call indeed; but he was perhaps relieved to be denied admittance; perhaps, in his heart, he preferred to speak with Poole upon the doorstep and surrounded by the air and sounds of the open city, rather than to be admitted into that house of voluntary bondage, and to sit and speak with its inscrutable recluse. Poole had, indeed, no very pleasant news to communicate. The doctor, it appeared, now more than ever confined himself to the cabinet over the laboratory, where he would sometimes even sleep; he was out of spirits, he had grown very silent, he did not read; it seemed as if he had something on his mind. Utterson became so used to the unvarying character of these reports, that he fell off little by little in the frequency of his visits.

INCIDENT AT THE WINDOW

It chanced on Sunday, when Mr. Utterson was on his usual walk with Mr. Enfield, that their way lay once again through the by-street; and that when they came in front of the door, both stopped to gaze on it.

"Well," said Enfield, "that story's at an end at least. We shall never see more of Mr. Hyde."

"I hope not," said Utterson. "Did I ever tell you that I once saw him, and shared your feeling of repulsion?"

"It was impossible to do the one without the other," returned Enfield. "And by the way, what an ass you must have thought me, not to know that this was a back way to Dr. Jekyll's! It was partly your own fault that I found it out, even when I did."

"So you found it out, did you?" said Utterson. "But if that be so, we may step into the court and take a look at the windows. To tell you the truth, I am uneasy about poor Jekyll; and even outside, I feel as if the presence of a friend might do him good."

The court was very cool and a little damp, and full of premature twilight, although the sky, high up overhead, was still bright with sunset. The middle one of the three windows was half-way open; and sitting close beside it, taking the air with an infinite sadness of mien, like some disconsolate prisoner, Utterson saw Dr. Jekyll.

"What! Jekyll!" he cried. "I trust you are better."

"I am very low, Utterson," replied the doctor drearily, "very low. It will not last long, thank God."

"You stay too much indoors," said the lawyer. "You should be out, whipping up the circulation like Mr. Enfield and me. (This is my cousin – Mr. Enfield– Dr. Jekyll.) Come now; get your hat and take a quick turn with us."

"You are very good," sighed the other. "I should like to very much; but no, no, no, it is quite impossible; I dare not. But indeed, Utterson, I am very

glad to see you; this is really a great pleasure; I would ask you and Mr. Enfield up, but the place is really not fit.”

“Why, then,” said the lawyer, good-naturedly, “the best thing we can do is to stay down here and speak with you from where we are.”

“That is just what I was about to venture to propose,” returned the doctor with a smile. But the words were hardly uttered, before the smile was struck out of his face and succeeded by an expression of such abject terror and despair, as froze the very blood of the two gentlemen below. They saw it but for a glimpse for the window was instantly thrust down; but that glimpse had been sufficient, and they turned and left the court without a word. In silence, too, they traversed the by-street; and it was not until they had come into a neighbouring thoroughfare, where even upon a Sunday there were still some stirrings of life, that Mr. Utterson at last turned and looked at his companion. They were both pale; and there was an answering horror in their eyes.

“God forgive us, God forgive us,” said Mr. Utterson.

But Mr. Enfield only nodded his head very seriously, and walked on once more in silence.

THE LAST NIGHT

Mr. Utterson was sitting by his fireside one evening after dinner, when he was surprised to receive a visit from Poole.

"Bless me, Poole, what brings you here?" he cried; and then taking a second look at him, "What ails you?" he added; "is the doctor ill?"

"Mr. Utterson," said the man, "there is something wrong."

"Take a seat, and here is a glass of wine for you," said the lawyer. "Now, take your time, and tell me plainly what you want."

"You know the doctor's ways, sir," replied Poole, "and how he shuts himself up. Well, he's shut up again in the cabinet; and I don't like it, sir—I wish I may die if I like it. Mr. Utterson, sir, I'm afraid."

"Now, my good man," said the lawyer, "be explicit. What are you afraid of?"

"I've been afraid for about a week," returned Poole, doggedly disregarding the question, "and I can bear it no more."

The man's appearance amply bore out his words; his manner was altered for the worse; and except for the moment when he had first announced his terror, he had not once looked the lawyer in the face. Even now, he sat with the glass of wine untasted on his knee, and his eyes directed to a corner of the floor. "I can bear it no more," he repeated.

"Come," said the lawyer, "I see you have some good reason, Poole; I see there is something seriously amiss. Try to tell me what it is."

"I think there's been foul play," said Poole, hoarsely.

"Foul play!" cried the lawyer, a good deal frightened and rather inclined to be irritated in consequence. "What foul play! What does the man mean?"

"I daren't say, sir," was the answer; "but will you come along with me and see for yourself?"

Mr. Utterson's only answer was to rise and get his hat and greatcoat; but he observed with wonder the greatness of the relief that appeared upon the butler's face, and perhaps with no less, that the wine was still untasted when he set it down to follow.

It was a wild, cold, seasonable night of March, with a pale moon, lying on her back as though the wind had tilted her, and flying wrack of the most diaphanous and lawny texture. The wind made talking difficult, and flecked the blood into the face. It seemed to have swept the streets unusually bare of passengers, besides; for Mr. Utterson thought he had never seen that part of London so deserted. He could have wished it otherwise; never in his life had he been conscious of so sharp a wish to see and touch his fellow-creatures; for struggle as he might, there was borne in upon his mind a crushing anticipation of calamity. The square, when they got there, was full of wind and dust, and the thin trees in the garden were lashing themselves along the railing. Poole, who had kept all the way a pace or two ahead, now pulled up in the middle of the pavement, and in spite of the biting weather, took off his hat and mopped his brow with a red pocket-handkerchief. But for all the hurry of his coming, these were not the dews of exertion that he wiped away, but the moisture of some strangling anguish; for his face was white and his voice, when he spoke, harsh and broken.

"Well, sir," he said, "here we are, and God grant there be nothing wrong."

"Amen, Poole," said the lawyer.

Thereupon the servant knocked in a very guarded manner; the door was opened on the chain; and a voice asked from within, "Is that you, Poole?"

"It's all right," said Poole. "Open the door."

The hall, when they entered it, was brightly lighted up; the fire was built high; and about the hearth the whole of the servants, men and women, stood huddled together like a flock of sheep. At the sight of Mr. Utterson, the housemaid broke into hysterical whimpering; and the cook, crying out "Bless God! it's Mr. Utterson," ran forward as if to take him in her arms.

"What, what? Are you all here?" said the lawyer peevishly. "Very irregular, very unseemly; your master would be far from pleased."

“They’re all afraid,” said Poole.

Blank silence followed, no one protesting; only the maid lifted her voice and now wept loudly.

“Hold your tongue!” Poole said to her, with a ferocity of accent that testified to his own jangled nerves; and indeed, when the girl had so suddenly raised the note of her lamentation, they had all started and turned towards the inner door with faces of dreadful expectation. “And now,” continued the butler, addressing the knife-boy, “reach me a candle, and we’ll get this through hands at once.” And then he begged Mr. Utterson to follow him, and led the way to the back garden.

“Now, sir,” said he, “you come as gently as you can. I want you to hear, and I don’t want you to be heard. And see here, sir, if by any chance he was to ask you in, don’t go.”

Mr. Utterson’s nerves, at this unlooked-for termination, gave a jerk that nearly threw him from his balance; but he recollected his courage and followed the butler into the laboratory building through the surgical theatre, with its lumber of crates and bottles, to the foot of the stair. Here Poole motioned him to stand on one side and listen; while he himself, setting down the candle and making a great and obvious call on his resolution, mounted the steps and knocked with a somewhat uncertain hand on the red baize of the cabinet door.

“Mr. Utterson, sir, asking to see you,” he called; and even as he did so, once more violently signed to the lawyer to give ear.

A voice answered from within: “Tell him I cannot see anyone,” it said complainingly.

“Thank you, sir,” said Poole, with a note of something like triumph in his voice; and taking up his candle, he led Mr. Utterson back across the yard and into the great kitchen, where the fire was out and the beetles were leaping on the floor.

“Sir,” he said, looking Mr. Utterson in the eyes, “Was that my master’s voice?”

“It seems much changed,” replied the lawyer, very pale, but giving look for look.

“Changed? Well, yes, I think so,” said the butler. “Have I been twenty years in this man’s house, to be deceived about his voice? No, sir; master’s made away with; he was made away with eight days ago, when we heard him cry out upon the name of God; and who’s in there instead of him, and why it stays there, is a thing that cries to Heaven, Mr. Utterson!”

“This is a very strange tale, Poole; this is rather a wild tale my man,” said Mr. Utterson, biting his finger. “Suppose it were as you suppose, supposing Dr. Jekyll to have been—well, murdered what could induce the murderer to stay? That won’t hold water; it doesn’t commend itself to reason.”

“Well, Mr. Utterson, you are a hard man to satisfy, but I’ll do it yet,” said Poole. “All this last week (you must know) him, or it, whatever it is that lives in that cabinet, has been crying night and day for some sort of medicine and cannot get it to his mind. It was sometimes his way –the master’s, that is– to write his orders on a sheet of paper and throw it on the stair. We’ve had nothing else this week back; nothing but papers, and a closed door, and the very meals left there to be smuggled in when nobody was looking. Well, sir, every day, ay, and twice and thrice in the same day, there have been orders and complaints, and I have been sent flying to all the wholesale chemists in town. Every time I brought the stuff back, there would be another paper telling me to return it, because it was not pure, and another order to a different firm. This drug is wanted bitter bad, sir, whatever for.”

“Have you any of these papers?” asked Mr. Utterson.

Poole felt in his pocket and handed out a crumpled note, which the lawyer, bending nearer to the candle, carefully examined. Its contents ran thus: *“Dr. Jekyll presents his compliments to Messrs. Maw. He assures them that their last sample is impure and quite useless for his present purpose. In the year 18—, Dr. J. purchased a somewhat large quantity from Messrs. M. He now begs them to search with most sedulous care, and should any of the same quality be left, forward it to him at once. Expense is no consideration. The importance of this to Dr. J. can hardly be exaggerated.”* So far the letter had run composedly enough, but here with a sudden splutter of the

pen, the writer’s emotion had broken loose. *“For God’s sake,”* he added, *“find me some of the old.”*

“This is a strange note,” said Mr. Utterson; and then sharply, “How do you come to have it open?”

“The man at Maw’s was main angry, sir, and he threw it back to me like so much dirt,” returned Poole.

“This is unquestionably the doctor’s hand, do you know?” resumed the lawyer.

“I thought it looked like it,” said the servant rather sulkily; and then, with another voice, “But what matters hand of write?” he said. “I’ve seen him!”

“Seen him?” repeated Mr. Utterson. “Well?”

“That’s it!” said Poole. “It was this way. I came suddenly into the theater from the garden. It seems he had slipped out to look for this drug or whatever it is; for the cabinet door was open, and there he was at the far end of the room digging among the crates. He looked up when I came in, gave a kind of cry, and whipped upstairs into the cabinet. It was but for one minute that I saw him, but the hair stood upon my head like quills. Sir, if that was my master, why had he a mask upon his face? If it was my master, why did he cry out like a rat, and run from me? I have served him long enough. And then...” The man paused and passed his hand over his face.

“These are all very strange circumstances,” said Mr. Utterson, “but I think I begin to see daylight. Your master, Poole, is plainly seized with one of those maladies that both torture and deform the sufferer; hence, for aught I know, the alteration of his voice; hence the mask and the avoidance of his friends; hence his eagerness to find this drug, by means of which the poor soul retains some hope of ultimate recovery –God grant that he be not deceived! There is my explanation; it is sad enough, Poole, ay, and appalling to consider; but it is plain and natural, hangs well together, and delivers us from all exorbitant alarms.”

“Sir,” said the butler, turning to a sort of mottled pallor, “that thing was not my master, and there’s the truth. My master” –here he looked round him and began to whisper– “is a tall, fine build of a man, and this was more of a

dwarf.” Utterson attempted to protest. “O, sir,” cried Poole, “do you think I do not know my master after twenty years? Do you think I do not know where his head comes to in the cabinet door, where I saw him every morning of my life? No, sir, that thing in the mask was never Dr. Jekyll—God knows what it was, but it was never Dr. Jekyll; and it is the belief of my heart that there was murder done.”

“Poole,” replied the lawyer, “if you say that, it will become my duty to make certain. Much as I desire to spare your master’s feelings, much as I am puzzled by this note which seems to prove him to be still alive, I shall consider it my duty to break in that door.”

“Ah, Mr. Utterson, that’s talking!” cried the butler.

“And now comes the second question,” resumed Utterson: “Who is going to do it?”

“Why, you and me, sir,” was the undaunted reply.

“That’s very well said,” returned the lawyer; “and whatever comes of it, I shall make it my business to see you are no loser.”

“There is an axe in the theatre,” continued Poole; “and you might take the kitchen poker for yourself.”

The lawyer took that rude but weighty instrument into his hand, and balanced it. “Do you know, Poole,” he said, looking up, “that you and I are about to place ourselves in a position of some peril?”

“You may say so, sir, indeed,” returned the butler.

“It is well, then that we should be frank,” said the other. “We both think more than we have said; let us make a clean breast. This masked figure that you saw, did you recognise it?”

“Well, sir, it went so quick, and the creature was so doubled up, that I could hardly swear to that,” was the answer. “But if you mean, was it Mr. Hyde?—why, yes, I think it was! You see, it was much of the same bigness; and it had the same quick, light way with it; and then who else could have got in by the laboratory door? You have not forgot, sir, that at the time of

the murder he had still the key with him? But that’s not all. I don’t know, Mr. Utterson, if you ever met this Mr. Hyde?”

“Yes,” said the lawyer, “I once spoke with him.”

“Then you must know as well as the rest of us that there was something queer about that gentleman—something that gave a man a turn– I don’t know rightly how to say it, sir, beyond this: that you felt in your marrow kind of cold and thin.”

“I own I felt something of what you describe,” said Mr. Utterson.

“Quite so, sir,” returned Poole. “Well, when that masked thing like a monkey jumped from among the chemicals and whipped into the cabinet, it went down my spine like ice. O, I know it’s not evidence, Mr. Utterson; I’m book-learned enough for that; but a man has his feelings, and I give you my bible-word it was Mr. Hyde!”

“Ay, ay,” said the lawyer. “My fears incline to the same point. Evil, I fear, founded –evil was sure to come– of that connection. Ay truly, I believe you; I believe poor Harry is killed; and I believe his murderer (for what purpose, God alone can tell) is still lurking in his victim’s room. Well, let our name be vengeance. Call Bradshaw.”

The footman came at the summons, very white and nervous.

“Put yourself together, Bradshaw,” said the lawyer. “This suspense, I know, is telling upon all of you; but it is now our intention to make an end of it. Poole, here, and I are going to force our way into the cabinet. If all is well, my shoulders are broad enough to bear the blame. Meanwhile, lest anything should really be amiss, or any malefactor seek to escape by the back, you and the boy must go round the corner with a pair of good sticks and take your post at the laboratory door. We give you ten minutes, to get to your stations.”

As Bradshaw left, the lawyer looked at his watch. “And now, Poole, let us get to ours,” he said; and taking the poker under his arm, led the way into the yard. The scud had banked over the moon, and it was now quite dark. The wind, which only broke in puffs and draughts into that deep well of building, tossed the light of the candle to and fro about their steps, until

they came into the shelter of the theatre, where they sat down silently to wait. London hummed solemnly all around; but nearer at hand, the stillness was only broken by the sounds of a footfall moving to and fro along the cabinet floor.

"So it will walk all day, sir," whispered Poole; "ay, and the better part of the night. Only when a new sample comes from the chemist, there's a bit of a break. Ah, it's an ill conscience that's such an enemy to rest! Ah, sir, there's blood foully shed in every step of it! But hark again, a little closer – put your heart in your ears, Mr. Utterson, and tell me, is that the doctor's foot?"

The steps fell lightly and oddly, with a certain swing, for all they went so slowly; it was different indeed from the heavy creaking tread of Henry Jekyll. Utterson sighed. "Is there never anything else?" he asked.

Poole nodded. "Once," he said. "Once I heard it weeping!"

"Weeping? how that?" said the lawyer, conscious of a sudden chill of horror.

"Weeping like a woman or a lost soul," said the butler. "I came away with that upon my heart, that I could have wept too."

But now the ten minutes drew to an end. Poole disinterred the axe from under a stack of packing straw; the candle was set upon the nearest table to light them to the attack; and they drew near with bated breath to where that patient foot was still going up and down, up and down, in the quiet of the night. "Jekyll," cried Utterson, with a loud voice, "I demand to see you." He paused a moment, but there came no reply. "I give you fair warning, our suspicions are aroused, and I must and shall see you," he resumed; "if not by fair means, then by foul –if not of your consent, then by brute force!"

"Utterson," said the voice, "for God's sake, have mercy!"

"Ah, that's not Jekyll's voice—it's Hyde's!" cried Utterson. "Down with the door, Poole!"

Poole swung the axe over his shoulder; the blow shook the building, and the red baize door leaped against the lock and hinges. A dismal screech, as of mere animal terror, rang from the cabinet. Up went the axe again, and

again the panels crashed and the frame bounded; four times the blow fell; but the wood was tough and the fittings were of excellent workmanship; and it was not until the fifth, that the lock burst and the wreck of the door fell inwards on the carpet.

The besiegers, appalled by their own riot and the stillness that had succeeded, stood back a little and peered in. There lay the cabinet before their eyes in the quiet lamplight, a good fire glowing and chattering on the hearth, the kettle singing its thin strain, a drawer or two open, papers neatly set forth on the business table, and nearer the fire, the things laid out for tea; the quietest room, you would have said, and, but for the glazed presses full of chemicals, the most commonplace that night in London.

Right in the middle there lay the body of a man sorely contorted and still twitching. They drew near on tiptoe, turned it on its back and beheld the face of Edward Hyde. He was dressed in clothes far too large for him, clothes of the doctor’s bigness; the cords of his face still moved with a semblance of life, but life was quite gone: and by the crushed phial in the hand and the strong smell of kernels that hung upon the air, Utterson knew that he was looking on the body of a self-destroyer.

“We have come too late,” he said sternly, “whether to save or punish. Hyde is gone to his account; and it only remains for us to find the body of your master.”

The far greater proportion of the building was occupied by the theatre, which filled almost the whole ground storey and was lighted from above, and by the cabinet, which formed an upper story at one end and looked upon the court. A corridor joined the theatre to the door on the by-street; and with this the cabinet communicated separately by a second flight of stairs. There were besides a few dark closets and a spacious cellar. All these they now thoroughly examined. Each closet needed but a glance, for all were empty, and all, by the dust that fell from their doors, had stood long unopened. The cellar, indeed, was filled with crazy lumber, mostly dating from the times of the surgeon who was Jekyll’s predecessor; but even as they opened the door they were advertised of the uselessness of further search, by the fall of a perfect mat of cobweb which had for years sealed up the entrance. No where was there any trace of Henry Jekyll dead or alive.

Poole stamped on the flags of the corridor. “He must be buried here,” he said, hearkening to the sound.

“Or he may have fled,” said Utterson, and he turned to examine the door in the by-street. It was locked; and lying near by on the flags, they found the key, already stained with rust.

“This does not look like use,” observed the lawyer.

“Use!” echoed Poole. “Do you not see, sir, it is broken? Much as if a man had stamped on it.”

“Ay,” continued Utterson, “and the fractures, too, are rusty.” The two men looked at each other with a scare. “This is beyond me, Poole,” said the lawyer. “Let us go back to the cabinet.”

They mounted the stair in silence, and still with an occasional awestruck glance at the dead body, proceeded more thoroughly to examine the contents of the cabinet. At one table, there were traces of chemical work, various measured heaps of some white salt being laid on glass saucers, as though for an experiment in which the unhappy man had been prevented.

“That is the same drug that I was always bringing him,” said Poole; and even as he spoke, the kettle with a startling noise boiled over.

This brought them to the fireside, where the easy-chair was drawn cosily up, and the tea things stood ready to the sitter’s elbow, the very sugar in the cup. There were several books on a shelf; one lay beside the tea things open, and Utterson was amazed to find it a copy of a pious work, for which Jekyll had several times expressed a great esteem, annotated, in his own hand with startling blasphemies.

Next, in the course of their review of the chamber, the searchers came to the cheval-glass, into whose depths they looked with an involuntary horror. But it was so turned as to show them nothing but the rosy glow playing on the roof, the fire sparkling in a hundred repetitions along the glazed front of the presses, and their own pale and fearful countenances stooping to look in.

“This glass has seen some strange things, sir,” whispered Poole.

“And surely none stranger than itself,” echoed the lawyer in the same tones. “For what did Jekyll” –he caught himself up at the word with a start, and then conquering the weakness– “what could Jekyll want with it?” he said.

“You may say that!” said Poole.

Next they turned to the business table. On the desk, among the neat array of papers, a large envelope was uppermost, and bore, in the doctor’s hand, the name of Mr. Utterson. The lawyer unsealed it, and several enclosures fell to the floor. The first was a will, drawn in the same eccentric terms as the one which he had returned six months before, to serve as a testament in case of death and as a deed of gift in case of disappearance; but in place of the name of Edward Hyde, the lawyer, with indescribable amazement read the name of Gabriel John Utterson. He looked at Poole, and then back at the paper, and last of all at the dead malefactor stretched upon the carpet.

“My head goes round,” he said. “He has been all these days in possession; he had no cause to like me; he must have raged to see himself displaced; and he has not destroyed this document.”

He caught up the next paper; it was a brief note in the doctor’s hand and dated at the top. “O Poole!” the lawyer cried, “he was alive and here this day. He cannot have been disposed of in so short a space; he must be still alive, he must have fled! And then, why fled? and how? and in that case, can we venture to declare this suicide? O, we must be careful. I foresee that we may yet involve your master in some dire catastrophe.”

“Why don’t you read it, sir?” asked Poole.

“Because I fear,” replied the lawyer solemnly. “God grant I have no cause for it!” And with that he brought the paper to his eyes and read as follows:

“My dear Utterson,

When this shall fall into your hands, I shall have disappeared, under what circumstances I have not the penetration to foresee, but my instinct and all the circumstances of my nameless situation tell me that the end is sure and must be early. Go then, and first read the narrative which Lanyon warned

me he was to place in your hands; and if you care to hear more, turn to the confession of

Your unworthy and unhappy friend,

Henry Jekyll.”

“There was a third enclosure?” asked Utterson.

“Here, sir,” said Poole, and gave into his hands a considerable packet sealed in several places.

The lawyer put it in his pocket. “I would say nothing of this paper. If your master has fled or is dead, we may at least save his credit. It is now ten; I must go home and read these documents in quiet; but I shall be back before midnight, when we shall send for the police.”

They went out, locking the door of the theatre behind them; and Utterson, once more leaving the servants gathered about the fire in the hall, trudged back to his office to read the two narratives in which this mystery was now to be explained.

DR. LANYON’S NARRATIVE

On the ninth of January, now four days ago, I received by the evening delivery a registered envelope, addressed in the hand of my colleague and old school companion, Henry Jekyll. I was a good deal surprised by this; for we were by no means in the habit of correspondence; I had seen the man, dined with him, indeed, the night before; and I could imagine nothing in our intercourse that should justify formality of registration. The contents increased my wonder; for this is how the letter ran:

“10th December, 18.

Dear Lanyon,

You are one of my oldest friends; and although we may have differed at times on scientific questions, I cannot remember, at least on my side, any break in our affection. There was never a day when, if you had said to me, ‘Jekyll, my life, my honour, my reason, depend upon you,’ I would not have sacrificed my left hand to help you. Lanyon my life, my honour, my reason, are all at your mercy; if you fail me tonight, I am lost. You might suppose, after this preface, that I am going to ask you for something dishonourable to grant. Judge for yourself.

I want you to postpone all other engagements for tonight—ay, even if you were summoned to the bedside of an emperor; to take a cab, unless your carriage should be actually at the door; and

with this letter in your hand for consultation, to drive straight to my house. Poole, my butler, has his orders; you will find him waiting your arrival with a locksmith. The door of my cabinet is then to be forced: and you are to go in alone; to open the glazed press (letter E) on the left hand, breaking the lock if it be shut; and to draw out, with all its contents as they stand, the fourth drawer from the top or (which is the same thing) the third from the bottom. In my extreme distress of mind, I have a morbid fear of misdirecting you; but even if I am in error, you may know the right drawer by its contents: some powders, a phial and a paper book. This drawer I beg of you to carry back with you to Cavendish Square exactly as it stands.

That is the first part of the service: now for the second. You should be back, if you set out at once on the receipt of this, long before midnight; but I will leave you that amount of margin, not only in the fear of one of those obstacles that can neither be prevented nor foreseen, but because an hour when your servants are in bed is to be preferred for what will then remain to do. At midnight, then, I have to ask you to be alone in your consulting room, to admit with your own hand into the house a man who will present himself in my name, and to place in his hands the drawer that you will have brought with you from my cabinet. Then you will have played your part and earned my gratitude completely. Five minutes afterwards, if you insist upon an explanation, you will have understood that these arrangements are of capital importance; and that by the neglect of one of them, fantastic as they must appear, you might have charged your conscience with my death or the shipwreck of my reason.

Confident as I am that you will not trifle with this appeal, my heart sinks and my hand trembles at the bare thought of such a possibility. Think of me at this hour, in a strange place, labouring under a blackness of distress that no fancy can exaggerate, and yet well aware that, if you will but punctually serve me, my troubles will roll away like a story that is told. Serve me, my dear Lanyon and save.

Your friend,

H.J.

P.S.: I had already sealed this up when a fresh terror struck upon my soul. It is possible that the post-office may fail me, and this letter not come into your hands until tomorrow morning. In that case, dear Lanyon, do my errand when it shall be most convenient for you in the course of the day; and once more expect my messenger at midnight. It may then already be too late; and if that night passes without event, you will know that you have seen the last of Henry Jekyll."

Upon the reading of this letter, I made sure my colleague was insane; but till that was proved beyond the possibility of doubt, I felt bound to do as he requested. The less I understood of this farrago, the less I was in a position to judge of its importance; and an appeal so worded could not be set aside without a grave responsibility. I rose accordingly from table, got into a hansom, and drove straight to Jekyll's house. The butler was awaiting my arrival; he had received by the same post as mine a registered letter of instruction, and had sent at once for a locksmith and a carpenter. The tradesmen came while we were yet speaking; and we moved in a body to old Dr. Denman's surgical theatre, from which (as you are doubtless aware) Jekyll's private cabinet is most conveniently entered. The door was very strong, the lock excellent; the carpenter avowed he would have great trouble and have to do much damage, if force were to be used; and the locksmith was near despair. But this last was a handy fellow, and after two hour's work, the door stood open. The press marked E was unlocked; and I took out the drawer, had it filled up with straw and tied in a sheet, and returned with it to Cavendish Square.

Here I proceeded to examine its contents. The powders were neatly enough made up, but not with the nicety of the dispensing chemist; so that it was plain they were of Jekyll's private manufacture: and when I opened one of the wrappers I found what seemed to me a simple crystalline salt of a white colour. The phial, to which I next turned my attention, might have been about half full of a blood-red liquor, which was highly pungent to the sense of smell and seemed to me to contain phosphorus and some volatile ether. At the other ingredients I could make no guess. The book was an ordinary version book and contained little but a series of dates. These

covered a period of many years, but I observed that the entries ceased nearly a year ago and quite abruptly. Here and there a brief remark was appended to a date, usually no more than a single word: “double” occurring perhaps six times in a total of several hundred entries; and once very early in the list and followed by several marks of exclamation, “total failure!!!” All this, though it whetted my curiosity, told me little that was definite. Here were a phial of some salt, and the record of a series of experiments that had led (like too many of Jekyll’s investigations) to no end of practical usefulness. How could the presence of these articles in my house affect either the honour, the sanity, or the life of my flighty colleague? If his messenger could go to one place, why could he not go to another? And even granting some impediment, why was this gentleman to be received by me in secret? The more I reflected the more convinced I grew that I was dealing with a case of cerebral disease; and though I dismissed my servants to bed, I loaded an old revolver, that I might be found in some posture of self-defence.

Twelve o’clock had scarce rung out over London, ere the knocker sounded very gently on the door. I went myself at the summons, and found a small man crouching against the pillars of the portico.

“Are you come from Dr. Jekyll?” I asked.

He told me “yes” by a constrained gesture; and when I had bidden him enter, he did not obey me without a searching backward glance into the darkness of the square. There was a policeman not far off, advancing with his bull’s eye open; and at the sight, I thought my visitor started and made greater haste.

These particulars struck me, I confess, disagreeably; and as I followed him into the bright light of the consulting room, I kept my hand ready on my weapon. Here, at last, I had a chance of clearly seeing him. I had never set eyes on him before, so much was certain. He was small, as I have said; I was struck besides with the shocking expression of his face, with his remarkable combination of great muscular activity and great apparent debility of constitution, and –last but not leas– with the odd, subjective disturbance caused by his neighbourhood. This bore some resemblance to incipient rigour, and was accompanied by a marked sinking of the pulse. At the time, I set it down to some idiosyncratic, personal distaste, and merely

wondered at the acuteness of the symptoms; but I have since had reason to believe the cause to lie much deeper in the nature of man, and to turn on some nobler hinge than the principle of hatred.

This person (who had thus, from the first moment of his entrance, struck in me what I can only, describe as a disgustful curiosity) was dressed in a fashion that would have made an ordinary person laughable; his clothes, that is to say, although they were of rich and sober fabric, were enormously too large for him in every measurement –the trousers hanging on his legs and rolled up to keep them from the ground, the waist of the coat below his haunches, and the collar sprawling wide upon his shoulders. Strange to relate, this ludicrous accoutrement was far from moving me to laughter. Rather, as there was something abnormal and misbegotten in the very essence of the creature that now faced me –something seizing, surprising and revolting– this fresh disparity seemed but to fit in with and to reinforce it; so that to my interest in the man's nature and character, there was added a curiosity as to his origin, his life, his fortune and status in the world.

These observations, though they have taken so great a space to be set down in, were yet the work of a few seconds. My visitor was, indeed, on fire with sombre excitement.

"Have you got it?" he cried. "Have you got it?" And so lively was his impatience that he even laid his hand upon my arm and sought to shake me.

I put him back, conscious at his touch of a certain icy pang along my blood. "Come, sir," said I. "You forget that I have not yet the pleasure of your acquaintance. Be seated, if you please." And I showed him an example, and sat down myself in my customary seat and with as fair an imitation of my ordinary manner to a patient, as the lateness of the hour, the nature of my preoccupations, and the horror I had of my visitor, would suffer me to muster.

"I beg your pardon, Dr. Lanyon," he replied civilly enough. "What you say is very well founded; and my impatience has shown its heels to my politeness. I come here at the instance of your colleague, Dr. Henry Jekyll, on a piece of business of some moment; and I understood..." He paused and put his hand to his throat, and I could see, in spite of his collected manner,

that he was wrestling against the approaches of the hysteria. “I understood, a drawer...”

But here I took pity on my visitor’s suspense, and some perhaps on my own growing curiosity.

“There it is, sir,” said I, pointing to the drawer, where it lay on the floor behind a table and still covered with the sheet.

He sprang to it, and then paused, and laid his hand upon his heart: I could hear his teeth grate with the convulsive action of his jaws; and his face was so ghastly to see that I grew alarmed both for his life and reason.

“Compose yourself,” said I.

He turned a dreadful smile to me, and as if with the decision of despair, plucked away the sheet. At sight of the contents, he uttered one loud sob of such immense relief that I sat petrified. And the next moment, in a voice that was already fairly well under control, “Have you a graduated glass?” he asked.

I rose from my place with something of an effort and gave him what he asked.

He thanked me with a smiling nod, measured out a few minims of the red tincture and added one of the powders. The mixture, which was at first of a reddish hue, began, in proportion as the crystals melted, to brighten in colour, to effervesce audibly, and to throw off small fumes of vapour. Suddenly and at the same moment, the ebullition ceased and the compound changed to a dark purple, which faded again more slowly to a watery green. My visitor, who had watched these metamorphoses with a keen eye, smiled, set down the glass upon the table, and then turned and looked upon me with an air of scrutiny.

“And now,” said he, “to settle what remains. Will you be wise? will you be guided? will you suffer me to take this glass in my hand and to go forth from your house without further parley? or has the greed of curiosity too much command of you? Think before you answer, for it shall be done as you decide. As you decide, you shall be left as you were before, and neither richer nor wiser, unless the sense of service rendered to a man in mortal

distress may be counted as a kind of riches of the soul. Or, if you shall so prefer to choose, a new province of knowledge and new avenues to fame and power shall be laid open to you, here, in this room, upon the instant; and your sight shall be blasted by a prodigy to stagger the unbelief of Satan."

"Sir," said I, affecting a coolness that I was far from truly possessing, "you speak enigmas, and you will perhaps not wonder that I hear you with no very strong impression of belief. But I have gone too far in the way of inexplicable services to pause before I see the end."

"It is well," replied my visitor. "Lanyon, you remember your vows: what follows is under the seal of our profession. And now, you who have so long been bound to the most narrow and material views, you who have denied the virtue of transcendental medicine, you who have derided your superiors –behold!"

He put the glass to his lips and drank at one gulp. A cry followed; he reeled, staggered, clutched at the table and held on, staring with injected eyes, gasping with open mouth; and as I looked there came, I thought, a change –he seemed to swell– his face became suddenly black and the features seemed to melt and alter –and the next moment, I had sprung to my feet and leaped back against the wall, my arms raised to shield me from that prodigy, my mind submerged in terror.

"O God!" I screamed, and "O God!" again and again; for there before my eyes –pale and shaken, and half fainting, and groping before him with his hands, like a man restored from death– there stood Henry Jekyll!

What he told me in the next hour, I cannot bring my mind to set on paper. I saw what I saw, I heard what I heard, and my soul sickened at it; and yet now when that sight has faded from my eyes, I ask myself if I believe it, and I cannot answer. My life is shaken to its roots; sleep has left me; the deadliest terror sits by me at all hours of the day and night; and I feel that my days are numbered, and that I must die; and yet I shall die incredulous. As for the moral turpitude that man unveiled to me, even with tears of penitence, I can not, even in memory, dwell on it without a start of horror. I will say but one thing, Utterson, and that (if you can bring your mind to credit it) will be more than enough. The creature who crept into my house

that night was, on Jekyll's own confession, known by the name of Hyde and hunted for in every corner of the land as the murderer of Carew.

HASTIE LANYON

HENRY JEKYLL'S FULL STATEMENT OF THE CASE

I was born in the year 18— to a large fortune, endowed besides with excellent parts, inclined by nature to industry, fond of the respect of the wise and good among my fellowmen, and thus, as might have been supposed, with every guarantee of an honourable and distinguished future. And indeed the worst of my faults was a certain impatient gaiety of disposition, such as has made the happiness of many, but such as I found it hard to reconcile with my imperious desire to carry my head high, and wear a more than commonly grave countenance before the public. Hence it came about that I concealed my pleasures; and that when I reached years of reflection, and began to look round me and take stock of my progress and position in the world, I stood already committed to a profound duplicity of me. Many a man would have even blazoned such irregularities as I was guilty of; but from the high views that I had set before me, I regarded and hid them with an almost morbid sense of shame. It was thus rather the exacting nature of my aspirations than any particular degradation in my faults, that made me what I was, and, with even a deeper trench than in the majority of men, severed in me those provinces of good and ill which divide and compound man's dual nature. In this case, I was driven to reflect

deeply and inveterately on that hard law of life, which lies at the root of religion and is one of the most plentiful springs of distress. Though so profound a double-dealer, I was in no sense a hypocrite; both sides of me were in dead earnest; I was no more myself when I laid aside restraint and plunged in shame, than when I laboured, in the eye of day, at the futherance of knowledge or the relief of sorrow and suffering. And it chanced that the direction of my scientific studies, which led wholly towards the mystic and the transcendental, reacted and shed a strong light on this consciousness of the perennial war among my members. With every day, and from both sides of my intelligence, the moral and the intellectual, I thus drew steadily nearer to that truth, by whose partial discovery I have been doomed to such a dreadful shipwreck: that man is not truly one, but truly two. I say two, because the state of my own knowledge does not pass beyond that point. Others will follow, others will outstrip me on the same lines; and I hazard the guess that man will be ultimately known for a mere polity of multifarious, incongruous and independent denizens. I, for my part, from the nature of my life, advanced infallibly in one direction and in one direction only. It was on the moral side, and in my own person, that I learned to recognise the thorough and primitive duality of man; I saw that, of the two natures that contended in the field of my consciousness, even if I could rightly be said to be either, it was only because I was radically both; and from an early date, even before the course of my scientific discoveries had begun to suggest the most naked possibility of such a miracle, I had learned to dwell with pleasure, as a beloved daydream, on the thought of the separation of these elements. If each, I told myself, could be housed in separate identities, life would be relieved of all that was unbearable; the unjust might go his way, delivered from the aspirations and remorse of his more upright twin; and the just could walk steadfastly and securely on his upward path, doing the good things in which he found his pleasure, and no longer exposed to disgrace and penitence by the hands of this extraneous evil. It was the curse of mankind that these incongruous faggots were thus bound together –that in the agonised womb of consciousness, these polar twins should be continuously struggling. How, then were they dissociated?

I was so far in my reflections when, as I have said, a side light began to shine upon the subject from the laboratory table. I began to perceive more

deeply than it has ever yet been stated, the trembling immateriality, the mistlike transience, of this seemingly so solid body in which we walk attired. Certain agents I found to have the power to shake and pluck back that fleshly vestment, even as a wind might toss the curtains of a pavilion. For two good reasons, I will not enter deeply into this scientific branch of my confession. First, because I have been made to learn that the doom and burthen of our life is bound for ever on man's shoulders, and when the attempt is made to cast it off, it but returns upon us with more unfamiliar and more awful pressure. Second, because, as my narrative will make, alas! too evident, my discoveries were incomplete. Enough then, that I not only recognised my natural body from the mere aura and effulgence of certain of the powers that made up my spirit, but managed to compound a drug by which these powers should be dethroned from their supremacy, and a second form and countenance substituted, none the less natural to me because they were the expression, and bore the stamp of lower elements in my soul.

I hesitated long before I put this theory to the test of practice. I knew well that I risked death; for any drug that so potently controlled and shook the very fortress of identity, might, by the least scruple of an overdose or at the least inopportunity in the moment of exhibition, utterly blot out that immaterial tabernacle which I looked to it to change. But the temptation of a discovery so singular and profound at last overcame the suggestions of alarm. I had long since prepared my tincture; I purchased at once, from a firm of wholesale chemists, a large quantity of a particular salt which I knew, from my experiments, to be the last ingredient required; and late one accursed night, I compounded the elements, watched them boil and smoke together in the glass, and when the ebullition had subsided, with a strong glow of courage, drank off the potion.

The most racking pangs succeeded: a grinding in the bones, deadly nausea, and a horror of the spirit that cannot be exceeded at the hour of birth or death. Then these agonies began swiftly to subside, and I came to myself as if out of a great sickness. There was something strange in my sensations, something indescribably new and, from its very novelty, incredibly sweet. I felt younger, lighter, happier in body; within I was

conscious of a heady recklessness, a current of disordered sensual images running like a millrace in my fancy, a solution of the bonds of obligation, an unknown but not an innocent freedom of the soul. I knew myself, at the first breath of this new life, to be more wicked, tenfold more wicked, sold a slave to my original evil; and the thought, in that moment, braced and delighted me like wine. I stretched out my hands, exulting in the freshness of these sensations; and in the act, I was suddenly aware that I had lost in stature.

There was no mirror, at that date, in my room; that which stands beside me as I write, was brought there later on and for the very purpose of these transformations. The night however, was far gone into the morning –the morning, black as it was, was nearly ripe for the conception of the day –the inmates of my house were locked in the most rigorous hours of slumber; and I determined, flushed as I was with hope and triumph, to venture in my new shape as far as to my bedroom. I crossed the yard, wherein the constellations looked down upon me, I could have thought, with wonder, the first creature of that sort that their unsleeping vigilance had yet disclosed to them; I stole through the corridors, a stranger in my own house; and coming to my room, I saw for the first time the appearance of Edward Hyde.

I must here speak by theory alone, saying not that which I know, but that which I suppose to be most probable. The evil side of my nature, to which I had now transferred the stamping efficacy, was less robust and less developed than the good which I had just deposed. Again, in the course of my life, which had been, after all, nine tenths a life of effort, virtue and control, it had been much less exercised and much less exhausted. And hence, as I think, it came about that Edward Hyde was so much smaller, slighter and younger than Henry Jekyll. Even as good shone upon the countenance of the one, evil was written broadly and plainly on the face of the other. Evil besides (which I must still believe to be the lethal side of man) had left on that body an imprint of deformity and decay. And yet when I looked upon that ugly idol in the glass, I was conscious of no repugnance, rather of a leap of welcome. This, too, was myself. It seemed natural and human. In my eyes it bore a livelier image of the spirit, it seemed more express and single, than the imperfect and divided

countenance I had been hitherto accustomed to call mine. And in so far I was doubtless right. I have observed that when I wore the semblance of Edward Hyde, none could come near to me at first without a visible misgiving of the flesh. This, as I take it, was because all human beings, as we meet them, are commingled out of good and evil: and Edward Hyde, alone in the ranks of mankind, was pure evil.

I lingered but a moment at the mirror: the second and conclusive experiment had yet to be attempted; it yet remained to be seen if I had lost my identity beyond redemption and must flee before daylight from a house that was no longer mine; and hurrying back to my cabinet, I once more prepared and drank the cup, once more suffered the pangs of dissolution, and came to myself once more with the character, the stature and the face of Henry Jekyll.

That night I had come to the fatal cross-roads. Had I approached my discovery in a more noble spirit, had I risked the experiment while under the empire of generous or pious aspirations, all must have been otherwise, and from these agonies of death and birth, I had come forth an angel instead of a fiend. The drug had no discriminating action; it was neither diabolical nor divine; it but shook the doors of the prisonhouse of my disposition; and like the captives of Philippi, that which stood within ran forth. At that time my virtue slumbered; my evil, kept awake by ambition, was alert and swift to seize the occasion; and the thing that was projected was Edward Hyde. Hence, although I had now two characters as well as two appearances, one was wholly evil, and the other was still the old Henry Jekyll, that incongruous compound of whose reformation and improvement I had already learned to despair. The movement was thus wholly toward the worse.

Even at that time, I had not conquered my aversions to the dryness of a life of study. I would still be merrily disposed at times; and as my pleasures were (to say the least) undignified, and I was not only well known and highly considered, but growing towards the elderly man, this incoherency of my life was daily growing more unwelcome. It was on this side that my new power tempted me until I fell in slavery. I had but to drink the cup, to doff at once the body of the noted professor, and to assume, like a thick cloak, that of Edward Hyde. I smiled at the notion; it seemed to me at the

time to be humourous; and I made my preparations with the most studious care. I took and furnished that house in Soho, to which Hyde was tracked by the police; and engaged as a housekeeper a creature whom I knew well to be silent and unscrupulous. On the other side, I announced to my servants that a Mr. Hyde (whom I described) was to have full liberty and power about my house in the square; and to parry mishaps, I even called and made myself a familiar object, in my second character. I next drew up that will to which you so much objected; so that if anything befell me in the person of Dr. Jekyll, I could enter on that of Edward Hyde without pecuniary loss. And thus fortified, as I supposed, on every side, I began to profit by the strange immunities of my position.

Men have before hired bravos to transact their crimes, while their own person and reputation sat under shelter. I was the first that ever did so for his pleasures. I was the first that could plod in the public eye with a load of genial respectability, and in a moment, like a schoolboy, strip off these lendings and spring headlong into the sea of liberty. But for me, in my impenetrable mantle, the safely was complete. Think of it –I did not even exist! Let me but escape into my laboratory door, give me but a second or two to mix and swallow the draught that I had always standing ready; and whatever he had done, Edward Hyde would pass away like the stain of breath upon a mirror; and there in his stead, quietly at home, trimming the midnight lamp in his study, a man who could afford to laugh at suspicion, would be Henry Jekyll.

The pleasures which I made haste to seek in my disguise were, as I have said, undignified; I would scarce use a harder term. But in the hands of Edward Hyde, they soon began to turn toward the monstrous. When I would come back from these excursions, I was often plunged into a kind of wonder at my vicarious depravity. This familiar that I called out of my own soul, and sent forth alone to do his good pleasure, was a being inherently malign and villainous; his every act and thought centered on self; drinking pleasure with bestial avidity from any degree of torture to another; relentless like a man of stone. Henry Jekyll stood at times aghast before the acts of Edward Hyde; but the situation was apart from ordinary laws, and insidiously relaxed the grasp of conscience. It was Hyde, after all, and Hyde alone, that was guilty. Jekyll was no worse; he woke again to his good qualities seemingly unimpaired; he would even make haste, where it was

possible, to undo the evil done by Hyde. And thus his conscience slumbered.

Into the details of the infamy at which I thus connived (for even now I can scarce grant that I committed it) I have no design of entering; I mean but to point out the warnings and the successive steps with which my chastisement approached. I met with one accident which, as it brought on no consequence, I shall no more than mention. An act of cruelty to a child aroused against me the anger of a passer-by, whom I recognised the other day in the person of your kinsman; the doctor and the child's family joined him; there were moments when I feared for my life; and at last, in order to pacify their too just resentment, Edward Hyde had to bring them to the door, and pay them in a cheque drawn in the name of Henry Jekyll. But this danger was easily eliminated from the future, by opening an account at another bank in the name of Edward Hyde himself; and when, by sloping my own hand backward, I had supplied my double with a signature, I thought I sat beyond the reach of fate.

Some two months before the murder of Sir Danvers, I had been out for one of my adventures, had returned at a late hour, and woke the next day in bed with somewhat odd sensations. It was in vain I looked about me; in vain I saw the decent furniture and tall proportions of my room in the square; in vain that I recognised the pattern of the bed curtains and the design of the mahogany frame; something still kept insisting that I was not where I was, that I had not wakened where I seemed to be, but in the little room in Soho where I was accustomed to sleep in the body of Edward Hyde. I smiled to myself, and in my psychological way, began lazily to inquire into the elements of this illusion, occasionally, even as I did so, dropping back into a comfortable morning doze. I was still so engaged when, in one of my more wakeful moments, my eyes fell upon my hand. Now the hand of Henry Jekyll (as you have often remarked) was professional in shape and size: it was large, firm, white and comely. But the hand which I now saw, clearly enough, in the yellow light of a mid-London morning, lying half shut on the bedclothes, was lean, corder, knuckly, of a dusky pallor and thickly shaded with a swart growth of hair. It was the hand of Edward Hyde.

I must have stared upon it for near half a minute, sunk as I was in the mere stupidity of wonder, before terror woke up in my breast as sudden and startling as the crash of cymbals; and bounding from my bed I rushed to the mirror. At the sight that met my eyes, my blood was changed into something exquisitely thin and icy. Yes, I had gone to bed Henry Jekyll, I had awakened Edward Hyde. How was this to be explained? I asked myself; and then, with another bound of terror—how was it to be remedied? It was well on in the morning; the servants were up; all my drugs were in the cabinet—a long journey down two pairs of stairs, through the back passage, across the open court and through the anatomical theatre, from where I was then standing horror-struck. It might indeed be possible to cover my face; but of what use was that, when I was unable to conceal the alteration in my stature? And then with an overpowering sweetness of relief, it came back upon my mind that the servants were already used to the coming and going of my second self. I had soon dressed, as well as I was able, in clothes of my own size: had soon passed through the house, where Bradshaw stared and drew back at seeing Mr. Hyde at such an hour and in such a strange array; and ten minutes later, Dr. Jekyll had returned to his own shape and was sitting down, with a darkened brow, to make a feint of breakfasting.

Small indeed was my appetite. This inexplicable incident, this reversal of my previous experience, seemed, like the Babylonian finger on the wall, to be spelling out the letters of my judgment; and I began to reflect more seriously than ever before on the issues and possibilities of my double existence. That part of me which I had the power of projecting, had lately been much exercised and nourished; it had seemed to me of late as though the body of Edward Hyde had grown in stature, as though (when I wore that form) I were conscious of a more generous tide of blood; and I began to spy a danger that, if this were much prolonged, the balance of my nature might be permanently overthrown, the power of voluntary change be forfeited, and the character of Edward Hyde become irrevocably mine. The power of the drug had not been always equally displayed. Once, very early in my career, it had totally failed me; since then I had been obliged on more than one occasion to double, and once, with infinite risk of death, to treble the amount; and these rare uncertainties had cast hitherto the sole shadow on my contentment. Now, however, and in the light of that morning's accident,

I was led to remark that whereas, in the beginning, the difficulty had been to throw off the body of Jekyll, it had of late gradually but decidedly transferred itself to the other side. All things therefore seemed to point to this; that I was slowly losing hold of my original and better self, and becoming slowly incorporated with my second and worse.

Between these two, I now felt I had to choose. My two natures had memory in common, but all other faculties were most unequally shared between them. Jekyll (who was composite) now with the most sensitive apprehensions, now with a greedy gusto, projected and shared in the pleasures and adventures of Hyde; but Hyde was indifferent to Jekyll, or but remembered him as the mountain bandit remembers the cavern in which he conceals himself from pursuit. Jekyll had more than a father's interest; Hyde had more than a son's indifference. To cast in my lot with Jekyll, was to die to those appetites which I had long secretly indulged and had of late begun to pamper. To cast it in with Hyde, was to die to a thousand interests and aspirations, and to become, at a blow and forever, despised and friendless. The bargain might appear unequal; but there was still another consideration in the scales; for while Jekyll would suffer smartingly in the fires of abstinence, Hyde would be not even conscious of all that he had lost. Strange as my circumstances were, the terms of this debate are as old and commonplace as man; much the same inducements and alarms cast the die for any tempted and trembling sinner; and it fell out with me, as it falls with so vast a majority of my fellows, that I chose the better part and was found wanting in the strength to keep to it.

Yes, I preferred the elderly and discontented doctor, surrounded by friends and cherishing honest hopes; and bade a resolute farewell to the liberty, the comparative youth, the light step, leaping impulses and secret pleasures, that I had enjoyed in the disguise of Hyde. I made this choice perhaps with some unconscious reservation, for I neither gave up the house in Soho, nor destroyed the clothes of Edward Hyde, which still lay ready in my cabinet. For two months, however, I was true to my determination; for two months, I led a life of such severity as I had never before attained to, and enjoyed the compensations of an approving conscience. But time began at last to obliterate the freshness of my alarm; the praises of conscience began to grow into a thing of course; I began to be tortured with throes and longings, as of Hyde struggling after freedom; and at last, in an hour of moral

weakness, I once again compounded and swallowed the transforming draught.

I do not suppose that, when a drunkard reasons with himself upon his vice, he is once out of five hundred times affected by the dangers that he runs through his brutish, physical insensibility; neither had I, long as I had considered my position, made enough allowance for the complete moral insensibility and insensate readiness to evil, which were the leading characters of Edward Hyde. Yet it was by these that I was punished. My devil had been long caged, he came out roaring. I was conscious, even when I took the draught, of a more unbridled, a more furious propensity to ill. It must have been this, I suppose, that stirred in my soul that tempest of impatience with which I listened to the civilities of my unhappy victim; I declare, at least, before God, no man morally sane could have been guilty of that crime upon so pitiful a provocation; and that I struck in no more reasonable spirit than that in which a sick child may break a plaything. But I had voluntarily stripped myself of all those balancing instincts by which even the worst of us continues to walk with some degree of steadiness among temptations; and in my case, to be tempted, however slightly, was to fall.

Instantly the spirit of hell awoke in me and raged. With a transport of glee, I mauled the unresisting body, tasting delight from every blow; and it was not till weariness had begun to succeed, that I was suddenly, in the top fit of my delirium, struck through the heart by a cold thrill of terror. A mist dispersed; I saw my life to be forfeit; and fled from the scene of these excesses, at once glorying and trembling, my lust of evil gratified and stimulated, my love of life screwed to the topmost peg. I ran to the house in Soho, and (to make assurance doubly sure) destroyed my papers; thence I set out through the lamplit streets, in the same divided ecstasy of mind, gloating on my crime, light-headedly devising others in the future, and yet still hastening and still hearkening in my wake for the steps of the avenger. Hyde had a song upon his lips as he compounded the draught, and as he drank it, pledged the dead man. The pangs of transformation had not done tearing him, before Henry Jekyll, with streaming tears of gratitude and remorse, had fallen upon his knees and lifted his clasped hands to God. The veil of self-indulgence was rent from head to foot. I saw my life as a whole: I followed it up from the days of childhood, when I had walked with my

father’s hand, and through the self-denying toils of my professional life, to arrive again and again, with the same sense of unreality, at the damned horrors of the evening. I could have screamed aloud; I sought with tears and prayers to smother down the crowd of hideous images and sounds with which my memory swarmed against me; and still, between the petitions, the ugly face of my iniquity stared into my soul. As the acuteness of this remorse began to die away, it was succeeded by a sense of joy. The problem of my conduct was solved. Hyde was thenceforth impossible; whether I would or not, I was now confined to the better part of my existence; and O, how I rejoiced to think of it! with what willing humility I embraced anew the restrictions of natural life! with what sincere renunciation I locked the door by which I had so often gone and come, and ground the key under my heel!

The next day, came the news that the murder had not been overlooked, that the guilt of Hyde was patent to the world, and that the victim was a man high in public estimation. It was not only a crime, it had been a tragic folly. I think I was glad to know it; I think I was glad to have my better impulses thus buttressed and guarded by the terrors of the scaffold. Jekyll was now my city of refuge; let but Hyde peep out an instant, and the hands of all men would be raised to take and slay him.

I resolved in my future conduct to redeem the past; and I can say with honesty that my resolve was fruitful of some good. You know yourself how earnestly, in the last months of the last year, I laboured to relieve suffering; you know that much was done for others, and that the days passed quietly, almost happily for myself. Nor can I truly say that I wearied of this beneficent and innocent life; I think instead that I daily enjoyed it more completely; but I was still cursed with my duality of purpose; and as the first edge of my penitence wore off, the lower side of me, so long indulged, so recently chained down, began to growl for licence. Not that I dreamed of resuscitating Hyde; the bare idea of that would startle me to frenzy: no, it was in my own person that I was once more tempted to trifle with my conscience; and it was as an ordinary secret sinner that I at last fell before the assaults of temptation.

There comes an end to all things; the most capacious measure is filled at last; and this brief condescension to my evil finally destroyed the balance of

my soul. And yet I was not alarmed; the fall seemed natural, like a return to the old days before I had made my discovery. It was a fine, clear, January day, wet under foot where the frost had melted, but cloudless overhead; and the Regent’s Park was full of winter chirrupings and sweet with spring odours. I sat in the sun on a bench; the animal within me licking the chops of memory; the spiritual side a little drowsed, promising subsequent penitence, but not yet moved to begin. After all, I reflected, I was like my neighbours; and then I smiled, comparing myself with other men, comparing my active good-will with the lazy cruelty of their neglect. And at the very moment of that vainglorious thought, a qualm came over me, a horrid nausea and the most deadly shuddering. These passed away, and left me faint; and then as in its turn faintness subsided, I began to be aware of a change in the temper of my thoughts, a greater boldness, a contempt of danger, a solution of the bonds of obligation. I looked down; my clothes hung formlessly on my shrunken limbs; the hand that lay on my knee was corded and hairy. I was once more Edward Hyde. A moment before I had been safe of all men’s respect, wealthy, beloved –the cloth laying for me in the dining-room at home; and now I was the common quarry of mankind, hunted, houseless, a known murderer, thrall to the gallows.

My reason wavered, but it did not fail me utterly. I have more than once observed that in my second character, my faculties seemed sharpened to a point and my spirits more tensely elastic; thus it came about that, where Jekyll perhaps might have succumbed, Hyde rose to the importance of the moment. My drugs were in one of the presses of my cabinet; how was I to reach them? That was the problem that (crushing my temples in my hands) I set myself to solve. The laboratory door I had closed. If I sought to enter by the house, my own servants would consign me to the gallows. I saw I must employ another hand, and thought of Lanyon. How was he to be reached? how persuaded? Supposing that I escaped capture in the streets, how was I to make my way into his presence? and how should I, an unknown and displeasing visitor, prevail on the famous physician to rifle the study of his colleague, Dr. Jekyll? Then I remembered that of my original character, one part remained to me: I could write my own hand; and once I had conceived that kindling spark, the way that I must follow became lighted up from end to end.

Thereupon, I arranged my clothes as best I could, and summoning a passing hansom, drove to an hotel in Portland Street, the name of which I chanced to remember. At my appearance (which was indeed comical enough, however tragic a fate these garments covered) the driver could not conceal his mirth. I gnashed my teeth upon him with a gust of devilish fury; and the smile withered from his face –happily for him– yet more happily for myself, for in another instant I had certainly dragged him from his perch. At the inn, as I entered, I looked about me with so black a countenance as made the attendants tremble; not a look did they exchange in my presence; but obsequiously took my orders, led me to a private room, and brought me wherewithal to write. Hyde in danger of his life was a creature new to me; shaken with inordinate anger, strung to the pitch of murder, lusting to inflict pain. Yet the creature was astute; mastered his fury with a great effort of the will; composed his two important letters, one to Lanyon and one to Poole; and that he might receive actual evidence of their being posted, sent them out with directions that they should be registered.

Thenceforward, he sat all day over the fire in the private room, gnawing his nails; there he dined, sitting alone with his fears, the waiter visibly quailing before his eye; and thence, when the night was fully come, he set forth in the corner of a closed cab, and was driven to and fro about the streets of the city. He, I say—I cannot say, I. That child of Hell had nothing human; nothing lived in him but fear and hatred. And when at last, thinking the driver had begun to grow suspicious, he discharged the cab and ventured on foot, attired in his misfitting clothes, an object marked out for observation, into the midst of the nocturnal passengers, these two base passions raged within him like a tempest. He walked fast, hunted by his fears, chattering to himself, skulking through the less frequented thoroughfares, counting the minutes that still divided him from midnight. Once a woman spoke to him, offering, I think, a box of lights. He smote her in the face, and she fled.

When I came to myself at Lanyon’s, the horror of my old friend perhaps affected me somewhat: I do not know; it was at least but a drop in the sea to the abhorrence with which I looked back upon these hours. A change had come over me. It was no longer the fear of the gallows, it was the horror of being Hyde that racked me. I received Lanyon’s condemnation partly in a dream; it was partly in a dream that I came home to my own house and got

into bed. I slept after the prostration of the day, with a stringent and profound slumber which not even the nightmares that wrung me could avail to break. I awoke in the morning shaken, weakened, but refreshed. I still hated and feared the thought of the brute that slept within me, and I had not of course forgotten the appalling dangers of the day before; but I was once more at home, in my own house and close to my drugs; and gratitude for my escape shone so strong in my soul that it almost rivalled the brightness of hope.

I was stepping leisurely across the court after breakfast, drinking the chill of the air with pleasure, when I was seized again with those indescribable sensations that heralded the change; and I had but the time to gain the shelter of my cabinet, before I was once again raging and freezing with the passions of Hyde. It took on this occasion a double dose to recall me to myself; and alas! six hours after, as I sat looking sadly in the fire, the pangs returned, and the drug had to be re-administered. In short, from that day forth it seemed only by a great effort as of gymnastics, and only under the immediate stimulation of the drug, that I was able to wear the countenance of Jekyll. At all hours of the day and night, I would be taken with the premonitory shudder; above all, if I slept, or even dozed for a moment in my chair, it was always as Hyde that I awakened. Under the strain of this continually impending doom and by the sleeplessness to which I now condemned myself, ay, even beyond what I had thought possible to man, I became, in my own person, a creature eaten up and emptied by fever, languidly weak both in body and mind, and solely occupied by one thought: the horror of my other self. But when I slept, or when the virtue of the medicine wore off, I would leap almost without transition (for the pangs of transformation grew daily less marked) into the possession of a fancy brimming with images of terror, a soul boiling with causeless hatreds, and a body that seemed not strong enough to contain the raging energies of life.

The powers of Hyde seemed to have grown with the sickliness of Jekyll. And certainly the hate that now divided them was equal on each side. With Jekyll, it was a thing of vital instinct. He had now seen the full deformity of that creature that shared with him some of the phenomena of consciousness, and was co-heir with him to death: and beyond these links of community, which in themselves made the most poignant part of his distress, he thought of Hyde, for all his energy of life, as of something not only hellish but

inorganic. This was the shocking thing; that the slime of the pit seemed to utter cries and voices; that the amorphous dust gesticulated and sinned; that what was dead, and had no shape, should usurp the offices of life. And this again, that that insurgent horror was knit to him closer than a wife, closer than an eye; lay caged in his flesh, where he heard it mutter and felt it struggle to be born; and at every hour of weakness, and in the confidence of slumber, prevailed against him, and deposed him out of life. The hatred of Hyde for Jekyll was of a different order. His terror of the gallows drove him continually to commit temporary suicide, and return to his subordinate station of a part instead of a person; but he loathed the necessity, he loathed the despondency into which Jekyll was now fallen, and he resented the dislike with which he was himself regarded. Hence the ape-like tricks that he would play me, scrawling in my own hand blasphemies on the pages of my books, burning the letters and destroying the portrait of my father; and indeed, had it not been for his fear of death, he would long ago have ruined himself in order to involve me in the ruin. But his love of me is wonderful; I go further: I, who sicken and freeze at the mere thought of him, when I recall the abjection and passion of this attachment, and when I know how he fears my power to cut him off by suicide, I find it in my heart to pity him.

It is useless, and the time awfully fails me, to prolong this description; no one has ever suffered such torments, let that suffice; and yet even to these, habit brought –no, not alleviation– but a certain callousness of soul, a certain acquiescence of despair; and my punishment might have gone on for years, but for the last calamity which has now fallen, and which has finally severed me from my own face and nature. My provision of the salt, which had never been renewed since the date of the first experiment, began to run low. I sent out for a fresh supply and mixed the draught; the ebullition followed, and the first change of colour, not the second; I drank it and it was without efficiency. You will learn from Poole how I have had London ransacked; it was in vain; and I am now persuaded that my first supply was impure, and that it was that unknown impurity which lent efficacy to the draught.

About a week has passed, and I am now finishing this statement under the influence of the last of the old powders. This, then, is the last time, short of a miracle, that Henry Jekyll can think his own thoughts or see his own face

(now how sadly altered!) in the glass. Nor must I delay too long to bring my writing to an end; for if my narrative has hitherto escaped destruction, it has been by a combination of great prudence and great good luck. Should the throes of change take me in the act of writing it, Hyde will tear it in pieces; but if some time shall have elapsed after I have laid it by, his wonderful selfishness and circumscription to the moment will probably save it once again from the action of his ape-like spite. And indeed the doom that is closing on us both has already changed and crushed him. Half an hour from now, when I shall again and forever reindue that hated personality, I know how I shall sit shuddering and weeping in my chair, or continue, with the most strained and fearstruck ecstasy of listening, to pace up and down this room (my last earthly refuge) and give ear to every sound of menace. Will Hyde die upon the scaffold? or will he find courage to release himself at the last moment? God knows; I am careless; this is my true hour of death, and what is to follow concerns another than myself. Here then, as I lay down the pen and proceed to seal up my confession, I bring the life of that unhappy Henry Jekyll to an end.

DR. JEKYLL VE MR. HYDE ÜZERİNE...

Robert Louis Balfour Stevenson ülkemizde *Define Adası* (1881), *Kaçırılan Çocuk* (1886) ve *Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde (İki Yüzlü Adam/Dr. Jekyll ile Mr. Hyde*, 1885-1887) romanlarıyla tanınmıştır. İskoç şair ve yazar Stevenson'ın birkaç kez sinemaya da aktarılan bu eseri, daha yayımladığı yıl kendisine büyük bir ün sağlamıştır. Bu romanın dilimizde "İki Yüzlü Adam" adlı bir çevirisinin bulunması düşündürücüdür: İki farklı yüz, bir insanın yüzündeki fizyolojik bir değişime işaret ediyorsa, böyle bir değişim söz konusu olmadığı için (çünkü bütün bir beden fizyolojik değişime uğramaktadır), bu başlık ya da seçilen ad isabetli olmamıştır. Dilimizde "ikiyüzlülük" sözcüğü, kalleşlik, riyakârlık, içten pazarlıklı olma, sahtekârlık vb. gibi anlamlara da geliyor; okur romanın adını bu yoruma bağlı kalarak ve bu çağrışımları göz önüne alarak okuduğunda, tam bir çıkmaza sürüklenecektir: Çünkü Doktor Jekyll'ın *doppelganger*'i,[1] onun öteki kimliği ya da kötü yanı olarak anlaşılabilecek Mr. Hyde'ı "doğuruşu"nun bir kalleşlikle, ikiyüzlülükle, ahlaki bir kişisel çöküşle uzaktan yakından ilişkisi bulunmamaktadır.

Adı, "Doktor Jekyll ile Mr. Hyde Arasındaki Tuhaf Olay" diye çevrilebilecek bu kısa romanı, R. L. Stevenson, uzun süren bir hastalığın ardından nekahet dönemine girmişken kaleme alır. İki kimlikli bir insan fikrinin, Stevenson'ın gece gördüğü bir kâbusun (da) eseri olduğu ileri sürülmektedir. (background on Dr. Jekyll and Mr. Hyde.) Eşi Fanny onu kâbusun ortasında uyandırmış, Stevenson ise karısına kendisini "güzelim bir öcü masalının" ortasında uyandırdığını söyleyerek epeyce sinirlenmiş, ardından gördüğü kâbusun içindeki fikri geliştirerek bundan uzun bir anlatı çıkarmıştır. İlk haliyle bu anlatı, tipik bir korku öyküsüdür; gerilim ve korku öğelerini işlemesinin ötesinde, elimizdeki metindeki gibi, derin bir anlamı, alegorik,[2] simgesel uzantıları bulunmamaktadır. Stevenson öyküyü eşine okur; eşi bu güzel "çekirdekten" çok daha fazlasının üretilebileceğini söyler ve bu düşüncesinde inatla direnir (aynı kaynak). Stevenson ilk öykünün el yazmalarını yakar, elimizdeki metin 1885-86 ve 87 yıllarında üç yıllık bir süre içinde oluşmuştur.

1887'de okura ulaştığında, edebiyat eleştirmenleri büyük bir yapıt ile karşı karşıya oldukları fikrinde birleşmişlerdir. *The Times*'ta kitaba övgüler

yağar, “Bay Stevenson’ın o güne kadar yazdığı hiçbir şeyin bu kadar etkileyici” olmadığı, anlatının kendilerini yazarın orijinal dehasının çok yönlülüğü ile tanıştırdığını belirtirler. Bu metin, “fantastik edebiyatın,” bütünlüğü olan, tamamlanmış bir örneği olarak kabul edilir. Dr. Jekyll “Stevenson’ın ilk kez kompozisyon bakımından kusursuz düzenlenmiş, yapısı sağlam, çok güçlü bir kıssadan hisse içeren anlatısıdır” gene eleştirilere göre.

Aslında sosyal-tarihsel çerçevesine baktığımızda, anlatının, R. L. Stevenson’ın yaşantısının çok da ötesinde bir dünyada “dolaşmadığını” söyleyebiliriz. Kişiler dönemin Edinburgh ve Londrası’nın orta yaşlı erkekleridir; (hizmetçi kadının göz tanıklığının dışında) kadının herhangi bir “rol” almadığı bu anlatıda Stevenson çok iyi tanıdığı bir sosyal çevreye ve erkekler cemaatine çevirir bakışlarını: Aydın, burjuva (büyük burjuva), bürokrat, aristokrat kişilerin dünyasıdır bu; kulüplerde, çaylı toplantılarda, sohbetlerde kurulan ve bozulan ilişkilerin dünyası. Stevenson birkaç “fırça” darbesiyle bizi bu dünyaya sokar; olayın odağında, sadece ve sadece gerekli olanı çekip alır; çünkü amacı ne bu dünyayı enikonu betimlemek ne de yaşama tarzıyla, Victoria Çağı[3] tutuculuğu ve bu dönemin ahlak anlayışıyla hesaplaşmaktır: Stevenson, tesadüfi, yerel, belli şartlar altında geçen bir kurmacayı, insanın, daha doğrusu felsefe-etik tarihinin en temel tartışması ile bütünleştirir. Ve Platon’un[4] “Devlet” diyaloğunda ileri sürdüğü bir tezi doğrular sanki bir yandan: Büyük iyilikler ve büyük kötülükler büyük ruhlardan gelir; sıradan insanların ne yaptıkları ne de yıktıkları büyüktür.

Dr. Jekyll ve Mr. Hyde’ın, kişinin içindeki bastırılmış homoseksüel (ikinci) kimliğe bir yollama olduğu tartışmaları da sıkça yapılmıştır. Özellikle Dr. Jekyll’ın erkekler cemaati içinde her şeyini paylaştığı hemcinsleri ile kurduğu ruhsal, duygusal bağın (Bakınız Lanyon ve avukat Utterson ile mektuplaşmalar) belirginliği, sosyete içindeki dolaşmalarında bu orta yaş erkeğin kadınlar ile ilişkisine yönelik herhangi bir ima ya da açıklama bulunmaması ve elbette metnin satır aralarına gizlenmiş olanı psikanalitik analizlerle ortaya çıkarabilenlerin iddiaları, ayrı bir yorumun imkânlarını tanımaktadır. Nitekim metni okuyan homoseksüel bir arkadaşı Stevenson’a yazdığı bir mektupta, öfkeli bir üslupla: “herhangi bir kimsenin kişinin (ruhundaki) uçurumların derinliklerini” eşeleme hakkı olduğunu sanmıyorum diyecektir. Buna cevap veren Stevenson, Dr. Jekyll’ın, bizzat

kendisinin sahip olduğu korkunç kişiliğinin (bu yanının) ifadesi olduğunu açıklayacaktır. Artık ortaya çıkmıştır bu ikinci kimlik (korkulacak yan) ve "umarım o gelecekte de yaşayacaktır artık" der Stevenson.

Kuşkusuz Stevenson'un öyküsünün, az önce belirttiğimiz gibi, "sorunsal ayağının" insanlığın düşünce tarihi kadar eski olduğunu biliyoruz. İnsan iyi mi kötü mü sorusu, aslında felsefe, din, düşünce tarihinin masasından hiç eksik olmayan "çerezi", belki de "ana yiyeceğidir." Ancak kişiliğin bölünmesi (günümüz modern psikolojisinin, psikanalizin açıklama ve yorumlarını bir yana bırakırsak) bilimsel düzlemden önce edebiyat düzleminde (hatta eski mitolojide) ortaya çıkmıştır. Bu sayfalar sürebilecek yolculuğa çıkmaksızın, geç romantik dönemden Stevenson'a örnek bir yapıta, E. T. A. Hoffmann'ın,[5] *Şeytanın İksiri***'**ne (1816), bunun dışında ünlü şair Shelley'nin[6] dostu olan ve iki ciltlik Shelley biyografisinin yanı sıra *Ateizmin Zorunluluğu* adlı yapıtıyla şimşekleri üzerine çeken Thomas Jefferson Hogg'un[7] (18. yy.) *The Private Memories and Confessions of a Justified Siner*'ına (1824) (Suçsuzluğu Kanıtlanan Bir Günahkârın Anıları ve İtirafları), E. A. Poe'nun[8] *William Wilson*'ına (1839)[9] ve özellikle de Théophile Gautier'nin[10] pek bilinmeyen ya da biyografik tanıtım yazıları içinde yer almayan *Chavalie Double*'ına işaret edebiliriz. Romantik akımın olduğu kadar "sanat için sanat" akımının ve estetikçi anlayışın da içinde yer almış olan Gautier'nin bu anlatısı, kahramanı çifte karakterli Oluf'un çevresinde döner. Oluf Dr. Jekyll ve Mr. Hyde örneğindeki gibi, iki kişilikli bir hayat sürer.

Stevenson anlatısında *Frankenstein ya da Modern Prometheus*[11] romanındaki, ama asıl B. Stoker'ın[12] *Drakula*'sındakini (Bordo Siyah Klasik Yayınlar, Nisan 2005) andıran bir anlatım tekniğinin izlerini bulmak mümkün. Fantastiğe, gerçekdışına yönelik bu anlatılarda, anlatılana inandırıcılık kazandırabilmek için, günce kayıtları, mektuplar kullanılmıştır. Okur, doğrudan yaşantıya tanık olanların ya da olayı yaşayanların ağzından nakledilen "bilgileri" en azından gerçeklik duygusu ile karşılamaktadır. Aynı teknik burada da karşımıza çıkıyor. Mektup, roman teorilerinde, modern (burjuva) romanının kökeni olarak kabul edilmektedir zaten. Burjuva insanının kendi iç dünyasını yakın çevresine açma, kendini analiz etme, kendisiyle hesaplaşma aracı olarak anlaşılabilecek olan mektup, bu "ben-anlatı biçimi", giderek "o" kimliğin gerisine çekildikçe modern

romanın da sahneye çıktığı yolunda tezler vardır (Bkz. Jürgen Habermas,[13] *Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü)*. Bir iç dökmedir mektup, adresi aslında kişinin kendisine dönük bir paylaşmadır. İçtenliğinden kuşku duyulmadığı ölçüde de "sahicidir." Anlattıklarıyla, hissettirdikleriyle, düşünceleriyle. Dolayısıyla, mektup biçiminde kaleme alınmış ya da yer yer bu biçimle desteklenmiş bir metin, fantastik de olsa, (çağın) okurunda bir gerçeklik duygusu yaratmadan edemeyecektir.

Stevenson üçüncü tekil kişi yazılmış bu öyküde, bir başka çözümle sahicilik duygusunu artırır: Olayın içinden bir kişinin gözüyle, Avukat Utterson'ın tanıklığıyla sunar okura. Edebiyat bilimi bu anlatım tekniğine, "kişileştirilmiş anlatım" diyor. Anlatıcı olayın içinden seçtiği kurmaca kişiyi, bir kamera gibi kullanıp, olup biteni onun gözünden verdiği için, bu anlatım tekniği de anlatıcıyı sınırlamakta, kendi düşüncelerini anlatıya yedirmesine pek imkân vermemektedir. İşte tam da bu ihtiyacın doğduğu yerde anlatıcı (Stevenson), kişileştirilmiş anlatıcısı Utterson'ı da kenara çekip bu kez Doktor Jekyll'a açıklamalar yaptırmaya başlar; ilginçtir, burada yazar mektup biçimini seçmemiş, Doktor Jekyll'ın itirafını herhangi bir arkadaşına yapılmış gizlenmesi gereken bir içdökümü olarak tasarlamamış, bir bakıma kendisi Doktor Jekyll olarak o korku verici yanı üzerine konuşmaya başlamıştır: '18. yüzyılda doğdum ve doğar doğmaz da büyük bir servete kondum' cümlesiyle başlayan bu açıklama, her insanın benliğinde iki ayrı karakter barındırdığı kanaatini paylaştıktan sonra, insan vicdanındaki iyi ile kötünün sürekli bir savaş içinde bulunduklarını hatırlatır. Maddi varlık manevi varlıktan ayrı, bağımsız varolabilmektedir, doktorun (anlatıcının/yazarın) düşüncesine göre. Ama bizce asıl ilginç olan, bu dönüşümleri iyiden kötüye geçişleri ve tersini mümkün kılan "ilacın" aslında hatalı bir çeşidinin böyle bir gelişime izin vermiş olmasıdır. Burada "açıklanamaz olanı görünürde mantıki bir zarfın içinde" gizleme kuralını, ileride bilim-kurguda sıkça kullanılacak bir tekniği buluyoruz: Bir şekilde, ilacın hatalı bir versiyonu bu dönüşümleri sağlamıştır, ama tekrarlanamaz, açıklanamaz bir "olaydır" bu.

Dr. Jekyll ve Mr. Hyde, 20. yüzyılın ilk yarısında, Hollywood'un konuya el atmasıyla tartışılmaz bir popülerliğe kavuşacaktır. Sayısız *Dr. Jekyll ve Mr. Hyde* versiyonu arasında, dişe dokunur bir iki örnekten akılda kalanı, yönetmeni ünlü *Rüzgâr Gibi Geçti ve Oz Büyücüsü* ile adını sinema tarihine

yazdırmış olan Victor Fleming'in[14] imzasını taşımaktaydı. Ancak o güne kadar neredeyse yağmalanmıştı konu.

Roman, 1908, 1910, 1912, 1913 ve 1920'lerde sessiz sinemanın "boyacı küpüne" dönmüş, 1931'de sesli sinemaya geçmiş, ünlü İngiliz korku filmleri firması Hammer ve gene ünlü korku filmleri ustası Christopher Lee bize bu iki ruhlu adamı sunmuş, *Shane* filminin unutulmaz Chayen silahşörü Jack Palance, romanın TV versiyonunda doktoru ve içindeki kötü adamı canlandırmıştır. 1971'de bir kez daha Christopher Lee, Dr. Jekyll kimliğiyle karşımıza çıkar. *Doktor Jekyll'ın Karısı*, *Dr. Jekyll'ın Kanı* (1981) filmlerini gene ünlü simaların yer aldığı 1989, 1990, 1999 versiyonları izlemiştir. *Doktor Jekyll'ın Oğlu* (1951), *Dr. Jekyll'ın Kızı* (1957), *Dr. Jekyll ve Kurtadam* (1972), araya sıkıştırabileceğimiz öteki versiyonlardır. Ancak kişisel olarak unutamadığımız *İki Ruhlu* adam versiyonu, çocukluk dönemimin ünlü ikilisi Butt Abbbott ve Louis Castello ikilisinin *İki Açıkgöz* versiyonudur. Sanırız "*İki Açıkgöz İki Ruhlu Adama Karşı*"ydı filmin adı. İlginç bir dönüştürme "*Dr. Jekyll ve Kızkardeşi Hyde*"da, ünlü tipin cinsiyetini değiştirmiş (1971), "*Dr. Black and Mr. Hyde*"da ise, bu kez siyah olan Doktor, beyaz derili bir caniye dönüşüp durmuştur. "*Mary Reilly*" (1996), olayı, Dr. Jekyll'ın karısının bakış açısından anlatan ilginç bir filmdir. 2003 tarihli, "*The League of Extraordinary Gentlemen*" (Muhteşem Kahramanlar) ise Victoria Çağı karakterleri arasında gezinen bir filmdir.

Bugün sinemada klasikleşmiş örnek olarak yukarıda sözünü ettiğimiz 1941 tarihli Victor Fleming filmi, Spencer Tracy ve Ingrid Bergman, Lana Turner gibi ünlü isimleri bir araya toplamış olmasına rağmen, öykünün ruhuna çok uzak bir yorumla seyirci karşısına çıkmıştır. Filmin iki baş kadın karakteri Ingrid Bergman ve ünlü sarışın Lana Turner adları bile, ana metinden ne kadar uzak kalındığını göstermeye yeter. Film kırklı yılların hemen başında Freudçu psikanalizin ABD'de kabaca yorumlandığı bir evrede yapılmıştır. Şeytanın varolmadığını ispata çalışan Dr. Jekyll, laboratuvarında kendi elleriyle yaptığı ilacı içip içindeki şeytanı ortaya çıkartır. Nişanlısına saldırır, ona işkence eder; ama sonunda Bay Hyde'ı denetleyemeyeceğini anlar. Ne var ki film, yüzeysel yorumuyla da olsa, Freudçu psikanalize doğru yönelmeden, şeytanın varolup olmadığı düşüncesinin ekseninde gelişir. Ancak filmde Dr. Jekyll'ın gördüğü rüya gibi, birkaç olay, bilinçaltının varlığına da işaret eder.

Beyazperdede aktarılan da dış görünüşün, yüzeyde görünenin, sosyal statünün alabildiğine belirleyici olduğu 19. yüzyılın ikinci yarısındaki bu dünyanın, bir görünümler, şıklıklar dünyası olduğudur; bu özün, aslolanın üzerinde çekilmiş parlak cilaların dünyasıdır. Öyleyse sosyal düzlemde görünürde var olan ahlakiliğin, parlak yüzeyin altındaki bataklığın da bu anlatıya yansımalarını isteyen arayıp bulabilecektir.

Veysel Atayman

Mart 2005, İstanbul

DİPNOTLAR

[1]Önüne gelen her şeyi yıkan güç.

[2]Argoda doktor.

[3]Grek mitolojisinde gerçek dostluğun sadakatini simgeleyen efsane.

[4]Hide and seek (saklambaç) oyununa gönderme yapılıyor.

[5]Konuşma dilinde kullanılan sevimsiz bir adama gönderme yapılıyor.

[6]Ceza yavaş yavaş (bir ayağı aksayarak) gelir, ama hiçbir şey cezasız kalmaz. (Horatius)

FOOTNOTES

[1]A force regarded as unstoppable, that will crush all in its pat.

[2]Slang word for doctor.

[3]The legend that symbolizes loyalty in a true triendship in Greek mythology.

[4]Punishment comes limping. Retribution comes slowly, but surely. (Horace)

DİPNOTLAR

[1]Doppelganger: Hayatta olan bir kimsenin eşruhunu taşıdığı tasavvur edilen ve yalnız o kimseye görünen hayalet; yansı, kişinin aynısı, benzeri, öteki ben'i.

[2]Alegori: Bir görüntü, bir yaşantı ya da bir davranışın daha iyi kavranmasını sağlamak için göz önünde canlandırıp dile getirme.

[3]Victoria Çağı: İngiltere'de Kraliçe Victoria'nın (1837-1901) hüküm sürdüğü döneme verilen ad. Bu döneme, katı bir ahlakçılık, tutuculuk, doğaüstü olaylara ilgi, dargörüşlülük, kibar görünüp her şeyde kusur bulma, maddiyatçılık gibi özellikler damgasını vurmuştur. Bu dönemin yüzeysel görüntüsünün altında yatan çelişki ve tutarsızlıklar ise İngiliz edebiyatına epey bir malzeme sağlamıştır.

[4]Platon: (İ.Ö. 428/427, Atina – İ.Ö. 348/347, Atina) Öğretmeni Sokrates ve öğrencisi Aristoteles ile birlikte Batı felsefesinin kurucularından eski Yunanlı filozof.

[5]Ernst Theodor Amadeus Hoffmann (1776 Kaliningrad, Rusya-1822 Berlin, Prusya): Yazar, besteci ve ressam. Öykülerinde insanların yaşamını etkileyen doğaüstü ve uğursuz yaratıklara yer vermiş, böylece insan doğasındaki garip yanları ortaya çıkarmaya çalışmıştır.

[6]Percy Byshhe Shelley (1792-1822): İngiliz dönem şairi. Lirik şiirleriyle ünlüdür.

[7]Thomas Jefferson Hogg (1792-1822): Dostu Percy Shelley'nin ilk biyografi yazarı olarak tanınan İngiliz yazar.

[8]Edgar Allan Poe (1809-1849): ABD'li öykü yazarı, yapıtlarıyla korku edebiyatı ve polisiye türünün gelişiminde önemli bir rol oynamıştır.

[9]Edgar Allan Poe'nun doğaüstü öğelere yer verdiği bir korku öyküsü.

[10]Théophile Gautier (1811-1872): Fransız şair, romancı, eleştirmen ve öykü yazarı.

[11]Percy Byshhe Shelley’nin karısı Marie Wollstonecraft Shelley’nin ünlü **Frankenstein** adlı korku romanı; Bordo Siyah Klasik Yayınlar, 2004.

[12]Bram Stoker (1847-1912): Ünlü korku romanı **Dracula’**nın yazarı İngiliz romancı.

[13]Jürgen Habermas (1929-): Alman düşünür ve sosyolog.

[14]Victor Fleming (1883-1949): ABD’li ünlü sinema yönetmeni.